បណ្ឌិត ជា ណោង

បច្ចេកទេសចិញ្ចឹមជ្រូក

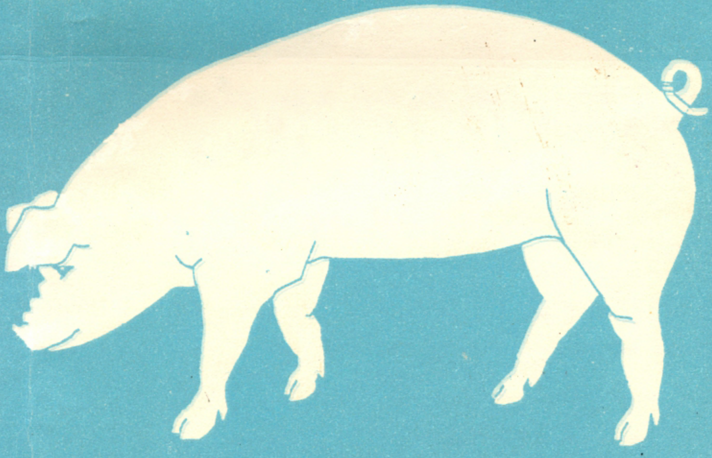

បណ្ឌិត ជា ណេង

នាយកដ្ឋាន ផលិតកម្ម & បសុពេទ្យាបាល
ក្រសួងកសិកម្ម រុក្ខាប្រមាញ់ និងនេសាទ

បណ្ណាល័យកសិកម្ម
10 MAY 1996
CADC
0563 - L01

បច្ចេកទេសចិញ្ចឹមជ្រូក ជាលក្ខណៈគ្រួសារ

ម.ព.ឯ.ក AIDOC
Code: 241-004
Date:
Donated by:

អារម្ភកថា

ការចិញ្ចឹមជ្រូកជារបៀបគ្រួសារ ជាទំលាប់ប្រពៃណីមានជាយូរអង្វែងរបស់បងប្អូនប្រជាកសិករយើង ហើយបច្ចុប្បន្ននេះការចិញ្ចឹមជ្រូកមានការរីកចំរើននៅគ្រប់ទិសទីក្នុងទូទាំងប្រទេសតាំងពីជនបទ រហូតដល់ទីក្រុង។

ការចិញ្ចឹមជ្រូកជារបៀបគ្រួសារ បានរួមចំណែកយ៉ាងសកម្មក្នុងការផ្គត់ផ្គង់សាច់ដល់ជីវភាពសង្គម កែលំអ និង ធ្វើឱ្យស្ថេរភាពជីវភាព សំភារៈរបស់ប្រជាកសិករយើង ។

ប្រជាកសិករយើង ក៏មានបទពិសោធន៍ខ្លះហើយក្នុងការចិញ្ចឹមជ្រូក ប៉ុន្តែដើម្បីលើកកំពស់ការយល់ដឹងអំពីជ្រូក ធ្វើឱ្យការចិញ្ចឹមជ្រូករបស់យើងទទួលបានលទ្ធផលល្អ អ្នកចិញ្ចឹមត្រូវអនុវត្តឱ្យបានល្អអំពី បញ្ហាវិទ្យាសាស្ត្រ បច្ចេកទេសក្នុងការចិញ្ចឹម តាំងពីការជ្រើសរើសពូជ ចំណីអាហារ រហូតដល់ការថែរក្សា ការពារ និង ព្យាបាលជំងឺ ។

កូនសៀវភៅនេះ នឹងអធិប្បាយជូនមិត្តអ្នកអានអំពីបញ្ហាបច្ចេកទេសងាយយល់ទាំងនោះ ប៉ុន្តែការចិញ្ចឹមជ្រូកជារបៀបគ្រួសារនៅមានបញ្ហាជាច្រើនទៀតដែលត្រូវបន្តស្រាវជ្រាវ ។

យើងខ្ញុំសង្ឃឹមលើមិត្តអ្នកអាន ឆ្លងបទពិសោធន៍ផ្ទាល់របស់ខ្លួននឹងរួមចំណែកផ្តល់យោបល់ដល់អ្នកនិពន្ធ ។

បណ្ឌិត **ជា ណេង**

CHEA NENG, Ph.D.

CADC

I - សភាពការណ៍ចិញ្ចឹមជ្រូក

១. នៅលើសកលលោក :

ក្នុង ៥0 ឆ្នាំកន្លងមកនេះ ការចិញ្ចឹមជ្រូកនៅបណ្តាប្រទេសនានា នៅលើពិភពលោក មានការវិវត្តន៍ឈានឡើងច្រើន គេបានបង្កើតឡើងនូវពូជជ្រូកដែលមានទិន្នផលខ្ពស់ដូចជា : Yorkshire, Landrace ។ល ។ សំរាប់ប្រទេសគេនិមួយៗ ។ បច្ចេកទេសក្នុងការចិញ្ចឹម និង ព្យាបាល ក៏មានការឈានឡើងច្រើន ។ គេអនុវត្តរបៀបចិញ្ចឹមក្នុងទ្រុងដែលគ្មានមេរោគ អនុវត្តការបង្កាត់ពូជដោយសិប្បនិម្មិត ដែលប្រើស្ពែមរាវ (ស្រស់) ឬ បង្កក អនុវត្តការផ្តាច់ដោះក្នុងអាយុ ១០ ថ្ងៃ ឬ ទើបកើត ។ ដោយសមត្ថភាពបច្ចេកទេសខ្ពស់ អនុវត្តគ្រឿងយន្តស្ទើរតែទាំងអស់ក្នុងការចិញ្ចឹមជ្រូក ទើបទិន្នផលពលកម្មនៅបណ្តាប្រទេសទាំងនោះខ្ពស់ណាស់ ។ មានកសិដ្ឋានខ្លះគេប្រើមនុស្ស តែម្នាក់ ដើម្បីចិញ្ចឹមជ្រូក ៥,000 ក្បាល ។

រហូតដល់ឆ្នាំ ១៩៨៩ (តាមឯកសាររបស់ FAO) បានឱ្យដឹងថា នៅលើពិភពលោកយើងនេះមានជ្រូកចំនួន ៨៤៦,១៧0,000 ក្បាល ។ ក្នុងនោះ :-

- ទ្វីបអាហ្វ្រិក មាន ១២,១៨0,000 ក្បាល
- ទ្វីបអាមេរិក - ១៤៥,៧១៨,000 -
- ទ្វីបអាស៊ី - ៤0៩,៩៨៩,000 -
- ទ្វីបអឺរ៉ុប - ១៨៧,៣៦៥,000 -
- ទ្វីបអូសេអានី - ៥0,១១0,000 -

ហើយចំនួនសាច់ដែលលក់នៅលើផ្សារពិភពលោក ក្នុងឆ្នាំ ១៩៨៧ មាន ១៣៤,៨ លានតោន ក្នុងនោះសាច់ជ្រូកមាន ៥៦ លានតោន ស្មើនឹង ៤០ % ។

ចំនួនទឹកប្រាក់ដែលបានមកពីការលក់ផលិតផលសាច់នៅលើពិភពលោកមានចំនួន ៧៥,០០០ លានដុល្លារ ក្នុងនោះ :-

- គោ ៤០,០០០ លានដុល្លារ
- ជ្រូក ១៤,៤០០ លានដុល្លារ
- សត្វស្លាប ១២,២០០ លានដុល្លារ
- ចៀម ៥,៤០០ លានដុល្លារ

២. នៅប្រទេសកម្ពុជា :

រហូតមកដល់ឆ្នាំ ១៩៩៥ នេះ យើងមានជ្រូកចំនួន ២,២ លានក្បាល ដែលប្រជាកសិករយើងចិញ្ចឹមនៅពាសពេញទូទាំងប្រទេស ។

ការចិញ្ចឹមជ្រូករបស់យើង ពិនិត្យជារួមមានការលូតលាស់យឺតបណ្តាលមកពីយើងខ្វះចំណីឧស្សាហកម្ម ហើយគុណភាពចំណីក៏មិនល្អ ។ កូនជ្រូកមានជំងឺច្រើន ហើយបណ្តាញបសុពេទ្យនៅមានកំរិតខ្សោយ ។

៣. វិធានការចាំបាច់ដើម្បីរួមចំណែកអភិវឌ្ឍន៍ផ្នែកចិញ្ចឹមសត្វ

មូលហេតុដែលបណ្តាលឱ្យការចិញ្ចឹមជ្រូករបស់យើង រីកលូតលាស់យឺត គឺបណ្តាលមកពីចំណីខ្វះទាំងបរិមាណ ខ្វះទាំងគុណភាព ។ ប៉ុន្តែប្រទេសយើងសំបូរវត្ថុធាតុដើមសំរាប់ធ្វើចំណី ប្រសិនបើមានការរៀបចំ

ឱ្យបានល្អ ក្នុងការប្រមូលទិញ និង គ្រប់គ្រងនោះលទ្ធភាពផលិតចំណី របស់យើងអាចធានាបានក្នុងការចិញ្ចឹមសត្វក្នុងទូទាំងប្រទេស ។

- ជាមួយនេះដែរ ក៏ត្រូវមានការវិនិយោគទុនក្នុងការសាងសង់ រោងចក្រកែច្នៃចំណី តាំងពីទីក្រុងរហូតដល់ជនបទ ។

- ត្រូវរៀបចំបណ្ដាញបសុពេទ្យឱ្យបានទូលាយ រហូតដល់ឃុំ ភូមិ ។ ត្រូវយកចិត្តទុកដាក់ក្នុងការផលិតឱសថ និង ឧបករណ៍បសុពេទ្យ ឱ្យបានគ្រប់គ្រាន់សំរាប់ព្យាបាលជំងឺឱ្យជ្រូក ក្នុងនោះត្រូវបណ្ដុះបណ្ដាល បច្ចេកទេសដល់ភ្នាក់ងារបសុពេទ្យ ឱ្យមានសមត្ថភាពគ្រប់គ្រាន់ ហើយក ត្រូវយកចិត្តទុកដាក់ដល់ជីវភាពរបស់ភ្នាក់ងារទាំងនោះផងដែរ ។

- **កែលំអពូជជ្រូក** : ត្រូវបង្កាត់ពូជក្នុងស្រុក ដូចជាពូជហៃណាំ ជាមួយពូជបរទេសដែលយើងនាំចូល ដើម្បីឱ្យបានពូជមួយដែលឱ្យទិន្នផលខ្ពស់ និង មានគុណភាពសាច់ល្អ ។ ក្នុងនោះត្រូវភ្ជាប់ឱ្យបានអំពីជ្រូកបាពូជល្អទាំងអស់ ពិសេសគឺ Large white និង Landrace ... ត្រូវកសាងតំបន់ជ្រូកបា ពូជសុទ្ធ និង ពូជបង្កាត់នៅក្នុងប្រជាកសិករយើង ។

- ត្រូវរៀបចំជាបន្ទាន់នូវបណ្ដាញបង្កាត់ពូជដោយសិប្បនិម្មិត ត្រូវឱ្យមានឧបករណ៍ និង មធ្យោបាយគ្រប់គ្រាន់ ។

II- អំពីពូជជ្រូក និង របៀបបង្កាត់ពូជ

A- ពូជជ្រូកបរទេស :

ពូជជ្រូកបរទេសដែលគេនិយមចិញ្ចឹមច្រើននៅលើពិភពលោកនេះមាន:

១: យ៉កស្សៀ (Yorkshire Large White):

ជ្រូកនេះមានដើមកំណើតនៅតំបន់ Yorkshire ប្រទេសអង់គ្លេស នៅទីនោះគេហៅវាថា Large white ។ នៅចុងសតវត្សទី ១៩ ប្រទេសអាមេរិក និង កាណាដា បាននាំពូជជ្រូកនេះចូល ហើយគេហៅវាថា Yorkshire ។ សព្វថ្ងៃនេះពូជជ្រូក Large white បានក្លាយជាពូជអន្តរជាតិ ដោយសារវត្តមានរបស់វានៅគ្រប់ទិសទីលើភពផែនដីនេះ ។ កាលពីដើមជ្រូក Large white ជាពូជជ្រូកដែលមានជើងខ្ពស់ មាឌអាំ ត្រចៀកធ្លាក់ ទ្រូងសំប៉ែត រោមរឹងពណ៌ស ជួនក៏មានពណ៌ប្រផេះ ឬក៏បែតងស្រោល ។ គេបាន យកវាទៅបង្កាត់ជាមួយពូជ Newleicester ដល់ឆ្នាំ ១៨៥២ ទើបបង្កាត់បាន ជាពូជថ្មីនេះ ។

ជ្រូក Yorkshire Large white មានមាឌធំ ខ្លួនវែង ធំស្មើពីស្មាដល់គូថ ប៉ុន្តែស្រឡះល្អ កំណើនរហ័សរវៃ រោមទន់ពណ៌សមានពន្លឺភ្លៀក ត្រចៀកធំឈរត្រង់រាងធ្លាក់ទៅមុខបន្តិច ក្បាលធំ ថ្ពាសទូលាយ មាត់រាងងើចឡើងលើ ភ្នែករ៉ៃ មុខកោង ខ្នងត្រង់ទូលាយ ពោះសម ទ្រូងជ្រៅទូលាយ ស្រួលក្នុងការដកដង្ហើម ភ្លៅធំវែង ជើងវែង ហើយរឹងមាំ ។

ជ្រូក Yorkshire Large white សាយកូន ពូកែចិញ្ចឹមកូន ទឹក

ដោះច្រើន ជាមធ្យមក្នុងមួយសំបុកមាន ១០-១១ ក្បាល ហើយចិញ្ចឹមរហ័សធំ ។

ជ្រូកនេះពូកែសម្របខ្លួននឹងបរិយាកាសខាងក្រៅ មិនសូវរើសចំណី អាចនឹងនិយាយថាជាពូជមួយដែលសមស្របទៅនឹងលក្ខណៈចិញ្ចឹមនៅស្រុកយើង ។

គុណវិបត្តិរបស់វាគឺ :-

- ទទឹងខ្លួនមិនសូវទូលាយ
- ភ្លៅក្រោយមិនសូវរីក
- កូនកើតមកមិនសូវស្មើគ្នា ។

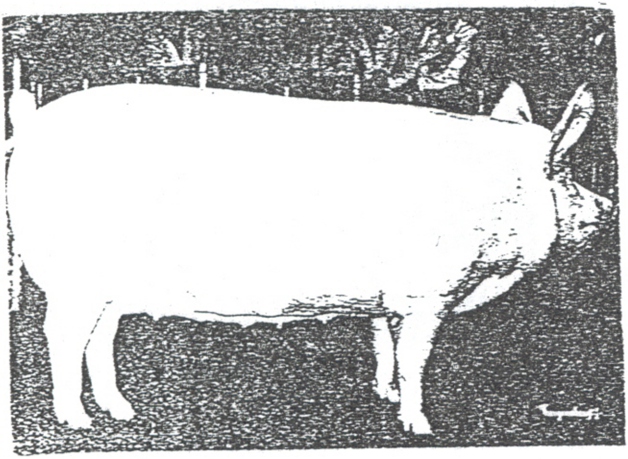

RACE LARGE WHITE

២. ឡេនរ៉េស (Landrace)

ជួនគេហៅ Danois ជួនគេហៅ Danish Landrace ។

មានប្រភពពីប្រទេសដាណឺម៉ាក ។ ពូជនេះរីកសាយពាសពេញពិភពលោក ។ ជាប្រភេទពូជជ្រូកឱ្យសាច់ក្រហមច្រើន ។ ជ្រូកឡែនរ៉េសមានរោមស ខ្នងវែង ក្បាលតូច មាត់តូចវែងត្រង់ ថ្ពាល់តូច ស្លឹកត្រចៀកធំ ធ្លាក់គ្របភ្នែកទាំងពីរ ខ្នងវែងត្រង់ ភ្លៅរីក ជើងទាំងបួនតូចតែអាចទ្រក្បាលធំហរ បានត្រង់ល្អណាស់ ។

ជ្រូកឡែនរ៉េសសាយកូន កូនម្តង ១០-១១ក្បាល ពូកែចិញ្ចឹមកូន កូនកើតមកចំស្មើគ្នា រហ័សធំ ហើយក៏រហ័សពេញវ័យ ។

- ជ្រូកបា អាយុ ២ ឆ្នាំ ២២០ - ៣០០ គក្រ
- ជ្រូកមេ អាយុ ២ ឆ្នាំ ១៨០ - ២០០ គក្រ

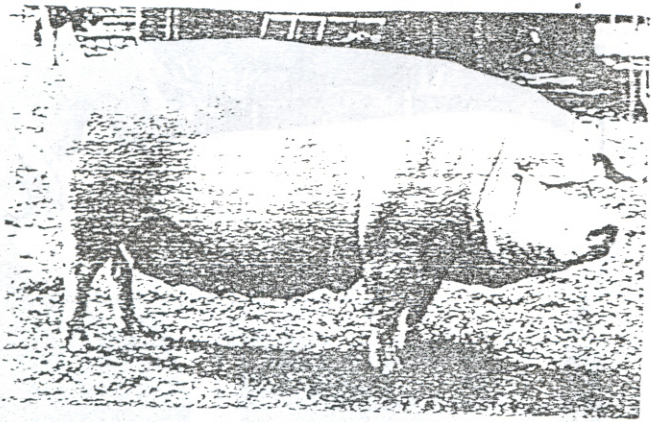

៣. ឌូរ៉ុក (Duroc) :

ជ្រូកឌូរ៉ុកមានកំណើតនៅភូមិភាគឦសាននៃប្រទេសអាមេរិក ។ គេបង្កាត់ចេញពីពូជជ្រូកសម្បុរក្រហមនៅ New York និង New Jersey ។

ជ្រូក New Jersey Red មានមាឌធំ សាយកូន ពូកែធន់ទ្រាំនឹងការផ្លាស់ប្តូរធាតុអាកាស គេបង្កាត់វានៅ New Jersey នៅដើមសតវត្សទី ១៩ ។ ចំណែកជ្រូកឌូរ៉ុកមានតូចជាង តែរឹងមាំ រហ័សរហួន ។ នៅ New York គេមិនអាចដឹងពីប្រភពកំណើតពិតប្រាកដរបស់វាទេ គេឱ្យឈ្មោះវាថាឌូរ៉ុក យកតាមឈ្មោះសេះដ៏ល្បីល្បាញមួយនៅសម័យនោះ។

ជ្រូកឌូរ៉ុកមានពណ៌ក្រហមព្រលែត ជើងវែង ភ្លៅចង្អៀត កូនតិច ពូកែធន់ទ្រាំនឹងការលំបាក អត្រាសាច់ច្រើន ។

នៅអាមេរិក ជ្រូកឌូរ៉ុកក្តោបតួនាទី ទី ១ ក្នុងការនាំចេញ បើប្រៀបធៀបជាមួយនឹងពូជជ្រូកដទៃទៀត ។

ពូជជ្រូកឌូរ៉ុកជាមធ្យមមួយសំបុកមាន ៩ - ១០ ក្បាល ស្រួលចិញ្ចឹម មិនសូវមានជំងឺ គេច្រើនយកពូជឌូរ៉ុក ទៅបង្កាត់នឹងពូជជ្រូកដទៃទៀត ដើម្បីបានកូនកាត់ ចិញ្ចឹមឆាប់ធំហើយឱ្យ សាច់ក្រហមច្រើន ។

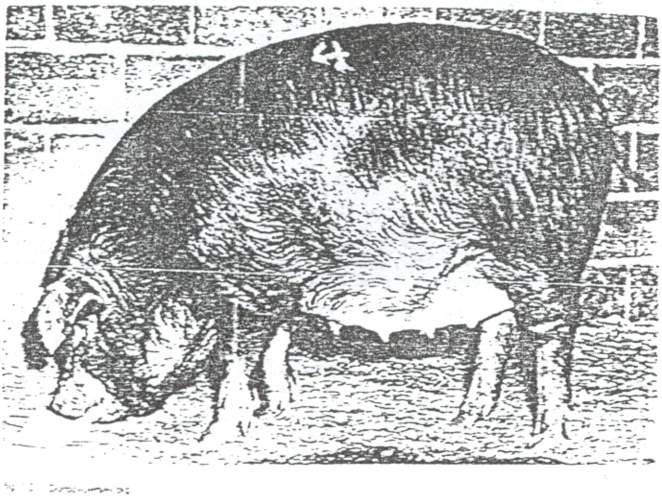

៥. ហាំសៀ (Hampshire) :

មានប្រភពពីតំបន់ Hampshire ប្រទេសអង់គ្លេស ។ នៅទីនោះមានជ្រូកពណ៌ខ្មៅ ប្រឡេាស គេបង្កាត់វាជាមួយពូជជ្រូក Wetsex Saddle back ។ ហើយពូជថ្មីនេះ ត្រូវបានគេនាំទៅប្រទេសអាមេរិក នៅពាក់កណ្ដាលសតវត្សទី ១៩ ។

ជ្រូកហាំសៀ មានមាឌល្មម រហ័សរហួន ហើយឱ្យសាច់ក្រហមច្រើន។ ចំណុចលេចធ្លោស្រួលចំណាំរបស់ជ្រូកហាំសៀ គឺវង្វង់សពទ្ធ័ជុំវិញស្មា និង ជើងមុខ ។

ជ្រូកហាំសៀ មុខត្រង់វែង ត្រចៀកឈរ គ្រោងឆ្អឹងតូចជាងជ្រូកឌូរ៉ុក ជ្រូកញីសាយកូន និង ពូកែចិញ្ចឹមកូន ក្នុងមួយសំបុកជាមធ្យមមាន ១១ កូន ហើយមេមានទឹកដោះច្រើន ។

ពូជជ្រូកនេះឱ្យអត្រាសាច់សុទ្ធច្រើនគួរសម ឆ្លើយតបបាននឹងសំណូមពរធ្វើសាច់កំប៉ុង ។ ក្រៅពីនេះជ្រូកហាំសៀ ស្រួលចិញ្ចឹម ពូកែធន់ទ្រាំជំងឺ អាចចិញ្ចឹមលែងលើវាលស្មៅ ។

៥. ប៊ែកស៊ៀ (Berkshire) :

ជ្រូកប៊ែកសៀមានរាងទាបបន្តិច មានពណ៌ខ្មៅ មានចំណុចស ៦ កន្លែង (ជើងទាំងបួន ចុងកន្ទុយ និង ថ្ងាស) មាត់រាង ង ហើយមុខរាងកោង ត្រចៀកឈរងាកទៅមុខបន្តិច ចិញ្ចឹមរហ័សធំគួរសម ។

កូនជ្រូកទើបកើត ទំងន់ ១,១-១,២ គក្រ

ផ្តាច់ដោះ ទំងន់ ១២-១៥ គក្រ

ជ្រូកធំ ទំងន់ ១៨០-២០០ គក្រ

ជ្រូកប៊ែកសៀកូនតិច មួយសំបុក មាន ៧-៨ ក្បាល ។ មិនសូវសំបូរទឹកដោះ មិនពូកែចិញ្ចឹមកូន ហើយមិនសូវពូកែធន់ទ្រាំនឹងអាកាសធាតុក្តៅ សើមទេ ។

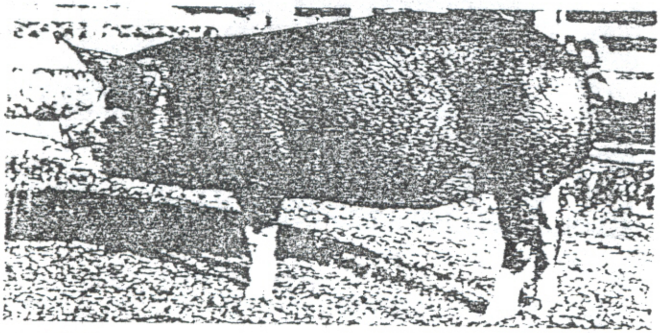

៦. ឆេសស្ទើវ៉ាយ (Chester White) :

មានដើមកំណើតនៅតំបន់ Chester ប្រទេសអាមេរិក ។ នៅដើមសតវត្សទី ១៩ គេបង្កាត់ពូជនេះ ដោយភាគច្រើនពីពូជជ្រូកដែលមាន

សម្បុរស ដែលគេនាំចូលពីប្រទេសអង់គ្លេស ដូចជា Large white, Lincolnshire និង Cheshire ។

មេជ្រូក Chester white សាយកូន ចូកែចិញ្ចឹមកូន រហ័ស ពេញរូបរាង ហើយសាច់របស់វាមានតម្លៃនៅលើផ្សារអន្តរជាតិ ។

ជ្រូក Chester white មានពណ៌ស ស្លឹកត្រចៀកតូចធ្លាក់ទៅមុខ (តូចជាងជ្រូកយ៉កស៊ែនំស) ប៉ុន្តែមិនគ្របជិតភ្នែកទាំងពីរទេ ។ មុខរាងវែង បន្តិចតែត្រង់ (ក៏មានជ្រូកខ្លះមុខរាងកោង) ខ្នងទូលាយកោងឡើងលើ ភ្លៅធំ ។

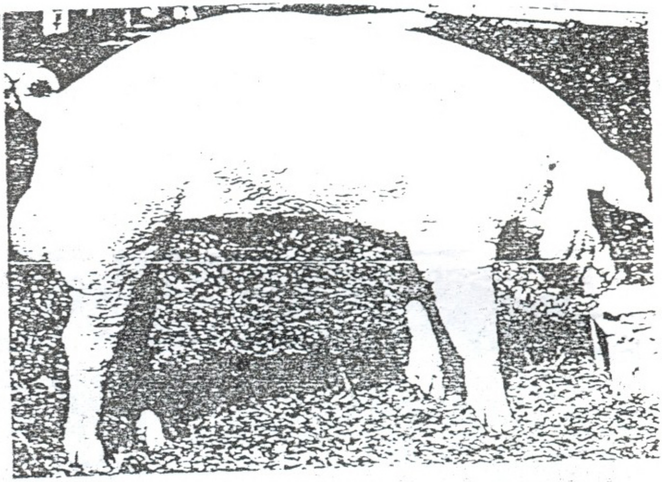

ជ្រូកបាមានទំងន់ ២៥០-៣០០ គក្រ

មេជ្រូកមានទំងន់ ១៥០-២០០ គក្រ

៦ ចេីចិញ្ចឹមជ្រូក :

សមស្របនឹងការចិញ្ចឹមលើវាលស្មៅ សាយកូន ចូកែចិញ្ចឹមកូន ទឹកដោះច្រើន ។ នៅអាមេរិកជាមធ្យមក្នុងមួយសំបុកឱ្យ ៩-១០ ក្បាល

ហើយអាចរក្សាទុកធ្វើមេដល់អាយុ ៦.៥ ឆ្នាំ ប៉ុន្តែចាប់ពី ៥.៥ ឆ្នាំឡើងទៅ កូនចុះតិច ។

ខ ចិញ្ចឹមយកសាច់ :

ឆាប់ធំធាត់ ពូកែស៊ីចំណី ខ្លួនវែង សាច់ក្រហមច្រើន ខ្លាញ់តិច។

៧. ពូជប៉ូឡូនឆាយណា (Poland China) :

ជាពូជជ្រូកដ៏ចំណាស់មួយ មានប្រភពនៅប្រទេសអាមេរិក ។ ពូជនេះមានច្រើននៅតំបន់ Butler និង Warren រដ្ឋ Ohio ។

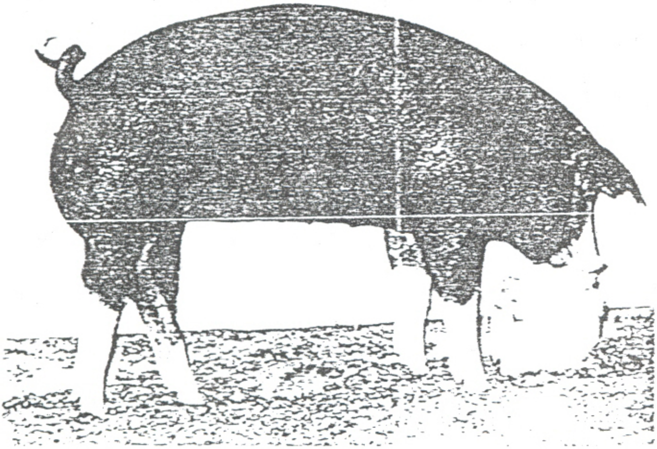

ជ្រូក Poland China មានពណ៌ខ្មៅ ស្លឹកត្រចៀកធាក់ មានដុំស ៦ កន្លែង (នៅចុងមុះ កន្ទុយ និង ចុងជើងទាំងបួន) ។

B - ពូជជ្រូកក្នុងស្រុក :

ពូជជ្រូកក្នុងស្រុករបស់យើងមាន ជ្រូកកណ្ដុរ ជ្រូកដីរ ជ្រូកហៃណាំ ហើយនិងជ្រូកកំពត ។ លក្ខណៈរួមរបស់វាគឺ ខ្លួនតូចទី ខ្លួងដែន

ពោះធ្លាក់ ស្លឹកត្រចៀកឈរត្រង់តូច ។ សាយកូន ពូកែចិញ្ចឹមកូន ស៊ីមិន រើសចំណី ពូកែធន់ទ្រាំនឹងជំងឺ ងាយចិញ្ចឹម ។

- **ជ្រូកពូជហៃណាំ (Hainan) :**

ពូជជ្រូកហៃណាំ មានវត្តមាននៅប្រទេសជាច្រើនក្នុងពិភពលោក។ មានប្រភពដើមកំណើតនៅប្រទេសចិន គេហៅថា ពូជចិន ឬក៏ពូជម្លូង ឬក៏ ពូជយូណាន ។ នៅប្រទេសយើងគេហៅវាថាពូជហៃណាំ ជាឈ្មោះ កោះមួយនៅប្រទេសចិន ។

ពូជជ្រូកហៃណាំ មានក្បាលវែង មុខចង្អៀត ត្រចៀកធ្លាក់ទៅមុខ បន្តិច ច្រមុះទូលាយ ខ្នងអែន ជើងកំពស់ល្មម មានសម្បុរស-ខ្មៅ ឬ ខ្មៅ-ស ឬ ក៏ស ។

- មានទំងន់ ៦០ គក្រ ក្នុងអាយុ ៧-៩ ខែ
- មានទំងន់ ១០០ គក្រ ក្នុងអាយុ ១២-១៥ ខែ

ជាប្រភេទពូជជ្រូកដែលឱ្យខ្លាញ់ច្រើន ។ ជ្រូកហៃណាំពូកែធន់ទ្រាំ នឹងជំងឺ អាចដាក់ឈ្មោលក្នុងអាយុ ៧ ខែ ពេលដែលវាមានទំងន់ ៦០គក្រ ។ ប្រជាកសិករយើងចូលចិត្តចិញ្ចឹមពូជជ្រូកហៃណាំកាត់ ជាមួយ ពូជបរទេស ព្រោះវារហ័សរកឈ្មោល ហើយរយៈពេលពរពោះជាមធ្យម ១១៥ ថ្ងៃ ។

កូនក្នុងមួយសំបុក មានពី ៩-១២ ក្បាល
ទំងន់កូនពេលកើត ៥០០-៦០០ ក្រាម

- **ពូជជ្រូកកំពត Cochon tetrodon :**

មានប្រភពនៅខេត្តកំពត ទើបគេឱ្យឈ្មោះថាពូជកំពត ។ ប៉ុន្តែ ប្រភពពិតប្រាកដរបស់វា គេមិនបានដឹងច្បាស់ទេ ។ គេក៏ឃើញពូជជ្រូក

កំពតមាននៅតាមខេត្តជាប់ព្រំប្រទល់ប្រទេសវៀតណាម ដូចជាខេត្តកំពត តាកែវ កណ្ដាល ព្រៃវែង ស្វាយរៀង កំពង់ចាម ។ ល ។

ដើមកំណើតនៃពូជជ្រូកនេះ ប្រហែលជាគេនាំមកពីកូសាំងស៊ីន ប៉ុន្តែយើងគ្មានឯកសារបញ្ជាក់ពីបញ្ហានេះទេ ។

ពូជជ្រូកកំពតនេះក៏មានចិញ្ចឹមផងដែរនៅក្នុងកសិដ្ឋានរដ្ឋ នៅទួលព្រះវិហារ ខេត្តកំពង់ចាម ក្នុងឆ្នាំ ១៩៧០ ។ ពូជជ្រូកកំពត មានរាងដូចជ្រូកកណ្ដុរ ខ្នងអែនខ្លាំង ក្រចកជើងទាំងពីរខាងក្រោយប៉ះដី ហើយមានរោមពណ៌ ខ្មៅ ។

- មានទំងន់ ៦០ គក្រ ក្នុងអាយុ ៨ - ៩ ខែ
- មានទំងន់ ១០០គក្រ ក្នុងអាយុ ១៣ - ១៦ ខែ ។

~ ពូជជ្រូកកណ្ដុរ (Cochon Souris) :

ពូជជ្រូកកណ្ដុរជាពូជជ្រូកអាស៊ីសុទ្ធសាធ មានមាឌតូច ហើយ ក្បាលស្រួចដូចក្បាលកណ្ដុរ ខ្លួនខ្លីតែក្រាស់ ខ្នងអែន ពោះប៉ោងកិតដី សម្បុរប្រែប្រួលពី ខ្មៅ ទៅប្រផេះ ។

ចិញ្ចឹមក្រធំ មានទំងន់ ៦០ គក្រ ក្នុងអាយុ ១២ ខែ ។ រយៈពេលធើមជាមធ្យម ១១៣ ថ្ងៃ ។ កូនក្នុងមួយសំបុកអាចមានដល់ ២៤ ក្បាល កាមធ្យម ១៤ ក្បាល ។

៸ ពូជជ្រូកដីរ (Cochon Eléphant) :

ពូជជ្រូកដីរជាពូជចំណាស់ជាងគេក្នុងចំណោមពូជជ្រូកនៅប្រទេស យើង ។

គេឱ្យឈ្មោះថាដរី ព្រោះវាមានស្បែកជ្រីវជ្រួញនៅម្តុំភ្នែក មានស្លឹកត្រចៀកធំ និងមានដំណើរដូចដំណើរដរី ។

ពូជជ្រូកដរីមាននៅម៉ាន់ឈូរី (Mandchourie) នៅចិន និងនៅឥណ្ឌូចិន ។

ពូជជ្រូកដរីមានក្បាលធំ ខ្លួនក្រាស់ ជើងមាំតែខ្លី មានរោមតិចនៅពោះ និង នៅកៀនភ្លៅ ប្រជាកសិករយើងច្រើនគ្រៀវវាក្នុងអាយុ ២ ខែ ដើម្បីចិញ្ចឹមយកសាច់ ។

បច្ចុប្បន្ននេះពូជជ្រូកដរី មាននៅសល់តិចតួចណាស់ក្នុងប្រទេសយើង។ ក្នុងអាយុ ៦-៧ ខែ អាចមានទំងន់ ៦0 គក្រ ។

ក្នុងមួយសំបុកមានពី ៨-១០ ក្បាល ជួនកាលមាន១៥ ក្បាល។

ការបង្កាត់ពូជ

បង្កាត់ពូជសុទ្ធ :

ការបង្កាត់របៀបនេះ គឺគេយកជ្រូកឈ្មោល និង ជ្រូកញីពូជតែមួយមកបង្កាត់ជាមួយគ្នា ។ ឧទាហរណ៍ : យកជ្រូកហៃណាំ មកបង្កាត់ជាមួយជ្រូកហៃណាំ ឬ ក៏យកជ្រូកឈ្មោលយ៉កសៀ បង្កាត់នឹងជ្រូកញីយ៉កសៀ ។

បង្កាត់ពូជក្លាយ :

របៀបនេះគឺគេប្រើពូជពីរផ្សេងគ្នាយ៉ាងតិច ។ ការបង្កាត់របៀបនេះមានគោលបំណងលើកកំពស់លទ្ធភាពប្រឆាំងជំងឺ និង លទ្ធភាពផលិតរបស់ជ្រូក បន្ថយអត្រាងាប់ លើកកំពស់គុណភាពសាច់ ធ្វើឱ្យជ្រូកបង្កាត់នេះមាន លទ្ធភាពសំរបខ្លួនល្អជាមួយនឹងលក្ខណៈចិញ្ចឹមនៅជនបទ ។

របៀបបង្កាត់ពូជ

របៀបទី ១: បង្កាត់ឧស្សាហកម្ម

បង្កាត់រវាងពូជពីរផ្សេងគ្នា ដើម្បីបានកូនកាត់លើកទី ១ ដែលគេហៅថា F_1 ។ កូនកាត់ F_1 នេះមិនរក្សាទុកធ្វើពូជទេ គេចិញ្ចឹមវាយកសាច់ បានជាគេហៅថាបង្កាត់ឧស្សាហកម្ម ។ តាមធម្មតាកូនកាត់ F_1 មាន លទ្ធភាពផលិតខ្ពស់ជាងជ្រូកដែលមិនទាន់បង្កាត់ ។

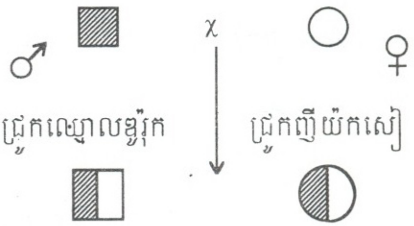

F1 ចិញ្ចឹមយកសាច់

(អត់ទុកធ្វើពូជទេ)

របៀបទី ២ : បន្លាត់ពូជបី

ខុសពីរបៀបទី ១ ដោយសារគេប្រើពូជបី គេមិនឈប់ត្រឹម F1 ទេ ប៉ុន្តែគេបន្តបង្កាត់ជាមួយឈ្មោលផ្សេងទៀត រហូតទទួលបានកូនកាត់សមតាមបំណង មេណាល្អគេបន្តបង្កាត់ ជ្រូកមិនល្អគេចិញ្ចឹមយកសាច់ ។

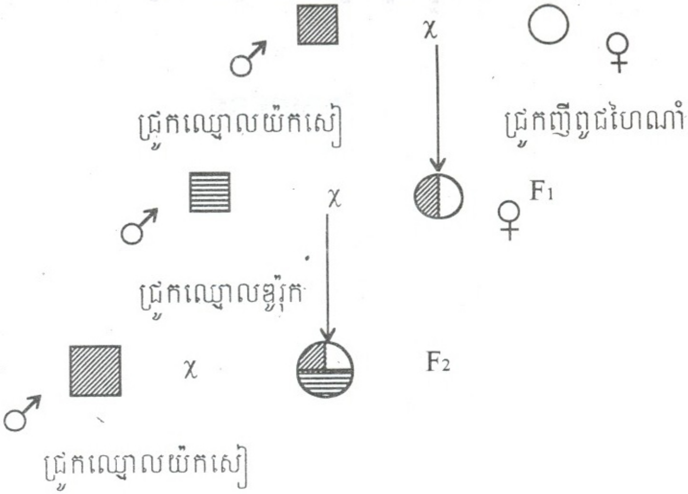

មេរៀនទី ៣ : បង្កាត់កែចំរើន

ក្នុងពូជជ្រូកនិមួយៗ ទោះបីជាមានចំណុចល្អច្រើនហើយក៏ដោយ ក៏ចាំបាច់ត្រូវបន្ថែមនូវលក្ខណៈពិសេសៗផ្សេងទៀត ដោយវិធីបង្កាត់កែចំរើននេះ ។

ក្នុងរបៀបបង្កាត់កែចំរើន ជ្រូកឈ្មោលរបស់ពូជដែលបានបង្កាត់ហើយនេះសំខាន់ណាស់ ព្រោះវាត្រូវបន្តនូវលក្ខណៈពិសេសដែលយើងចង់បាន ដូចជាលទ្ធភាពផ្តល់សាច់ជាដើម ។

ពូជជ្រូកស្រុកយើងមានលក្ខណៈពិសេសល្អច្រើនដូចជា : រហ័សពេញវ័យ កូនច្រើន ពូកែទ្រាំទ្រការអត់ឃ្លាន មិនរើសចំណី ។ ល ។

ប៉ុន្តែលក្ខណៈផលិតខ្សោយ ដូច្នេះអាចប្រើរបៀបទីបីនេះ ដើម្បីលើកកំពស់ការផលិត ។

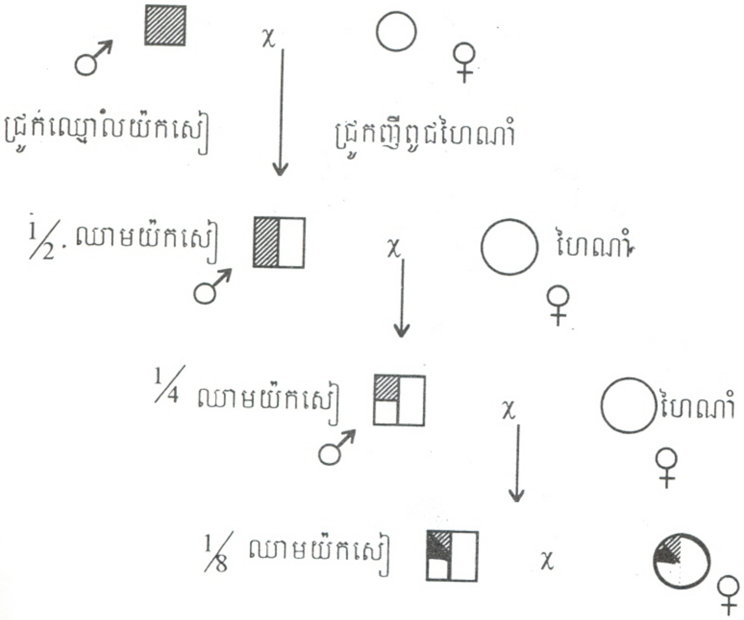

មេរៀនទី ៥ ៖ បន្ទាត់កែលំអ

គោលបំណងនៃការបង្កាត់របៀបនេះ គឺដើម្បីកែលំអពូជជ្រូក ដែលឱ្យទិន្នផលខ្ពស់ ឬ ក៏ក្នុងលក្ខណៈជ្រូកដែលឱ្យទិន្នផលខ្ពស់នេះ មិនអាចចិញ្ចឹមជាពូជសុទ្ធបាន ព្រោះពិបាកសំរបខ្លួនទៅនឹងលក្ខណៈនៅជនបទ។

ជាមួយនឹងការបង្កាត់របៀបនេះ គឺថាមួយជំនាន់ៗនៃការបង្កាត់ លក្ខណៈរបស់ពូជជនបទបាត់អស់ ៥០ % ។ ដើម្បីនឹងរក្សាឱ្យបាននូវលក្ខណៈពិសេសនៃជ្រូកនៅជនបទ ត្រូវជ្រើសរើសឱ្យបានជិតដល់ក្នុងមួយជំនាន់ៗ តាមកំរិតដែលយើងចង់បាន ។

ឧទាហរណ៍ ៖ យើងចង់បានពូជជ្រូកយ៉កសៀ ដើម្បីចិញ្ចឹមក្នុងស្រុកយើង ។

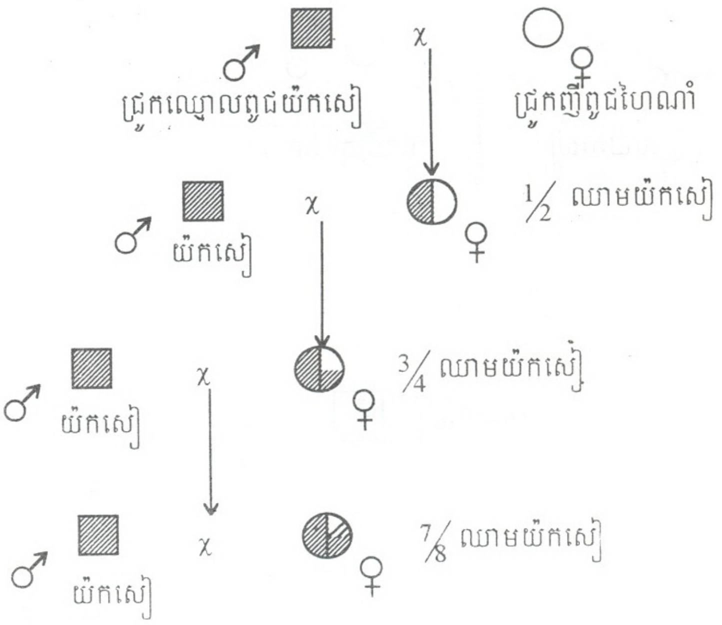

មេរៀនទី ៥ : បន្ទាត់ពូជថ្មី

គេបង្កាត់ពូជច្រើន ដើម្បីបានពូជថ្មីមួយ ។ អនុវត្តរបៀបបង្កាត់បែបនេះ លុះត្រាតែយើងមានសមត្ថភាព និង មានមធ្យោបាយគ្រប់គ្រាន់ ។ ពូជថ្មីដែលគេបង្កើតឡើងនៅលើពិភពលោកនេះ គឺអនុវត្តតាមរបៀបបង្កាត់បែបនេះ ។

III - ចំណីសំរាប់ជ្រូក

ដើម្បីឱ្យការចិញ្ចឹមជ្រូកទទួលបានលទ្ធផលល្អ ត្រូវអនុវត្តវិធានការបច្ចេកទេសអំពី : ចំណីអាហារ និង កិច្ចការពារ ព្យាបាលជំងឺ ។ល ។ ក្នុងនោះចំណីអាហារ ជាវិធានការចំបង និង មានលក្ខណៈ កំណត់ ។ ចំណីល្អ ជ្រូកមានសុខភាពល្អ អាចប្រឆាំងនឹង ជំងឺនានា ជ្រូកស៊ីចំណីល្អឆាប់ធំ បង្កើតកូនល្អ ព្រមទាំងអាចសន្សំសំចៃចំណីបាន ទៀតផង ។

ចំណីផ្គត់ផ្គង់សារជាតិគ្រប់បែបយ៉ាងដល់ជ្រូកដូចជា : ជាតិទឹក ជាតិសាច់ ជាតិស្ករ ជាតិខ្លាញ់ ជាតិរ៉ែ និង វីតាមីន ។ ក្នុងចំណីសារជាតិទាំងនោះ ភាគធំនៅជាការរួមផ្សំស្មុគស្មាញ ត្រូវរំលាយឱ្យទៅជាជាតិសាមញ្ញ ទើបជ្រូកអាចបឺតយកសារជាតិទាំងនោះបាន ។

A - ជាតិសាច់ (Protide)

១. សារៈសំខាន់នៃជាតិសាច់ :

គ្រប់សារជាតិក្នុងចំណីអាហារ សុទ្ធតែជាការចាំបាច់ចំពោះជ្រូក យើងមានការលំបាកក្នុងការបែងចែកឱ្យច្បាស់ថា តើជាតិណាសំខាន់ ជាតិណាមិនសូវសំខាន់ ប៉ុន្តែឈរលើអត្ថន័យសេដ្ឋកិច្ច និង សារជាតិ គេត្រូវតែកំណត់ថា ជាតិសាច់សំខាន់ និង ចាំបាច់នៅគ្រប់តំណាក់កាលនៃការរស់នៅរបស់ជ្រូក ដូចជាការទ្រទ្រង់ជីវិត (រំលាយអាហារ ឈាមរត់ ដកដង្ហើម) ធំធាត់ (បង្កើតសាច់ និង គ្រប់អង្គធាតុដទៃទៀត) ការផលិតៈ (កូន និង ទឹក ដោះ) ។ ល ។ ចំណីដែលកសិករយើងនិយមប្រើ

ដើម្បីចិញ្ចឹមជ្រូកមាន : បាយ កន្ទក់ ពោត ដំឡូងមី ដំឡូងជ្វា ដើមចេក ។ ល ។ ចំណីទាំងនេះ មិនអាចផ្គត់ផ្គង់ជាតិសាច់គ្រប់គ្រាន់ និងមានគុណភាពល្អទេ ។

២_ គុណភាព :

ជាតិសាច់ជាជាតិដែលរួមផ្សំឡើងដោយការរួមផ្គុំនៃអាស៊ីដអាមីណេជាច្រើន ។ ជ្រូកត្រូវការអាស៊ីដអាមីណេ ១០ មុខជាចាំបាច់ (គេហៅថាអាស៊ីដអាមីណេដែលមិនអាចជំនួសបាន) មានន័យថា ជ្រូកមិនអាចបង្កើតបានទេ ត្រូវតែផ្តល់តាមរយៈចំណីអាហារ ។ ក្នុង ១០ មុខនោះមាន បីជាអាស៊ីដអាមីណេ សំខាន់ចាំបាច់គឺ : Lysine, Méthionine និង Tryptophane ។ ប្រសិនបើក្នុងចំណីខ្វះអាស៊ីដអាមីណេសំខាន់ណាមួយនោះ ទោះបីជាចំណីនោះមានសារជាតិគ្រប់គ្រាន់ក៏ដោយ ក៏ជ្រូកមិនអាចបឺតយកជាតិសាច់នោះបានល្អដែរ ។ ដូចនេះក្នុងការឱ្យចំណីជ្រូកគេមិនគ្រាន់តែត្រូវធានាឱ្យមានជាតិសាច់គ្រប់គ្រាន់ប៉ុណ្ណោះទេ ប៉ុន្តែត្រូវគិតដល់គុណភាពនៃជាតិសាច់ទាំងនោះទៀតផង ។ មានន័យថាចំណីអាហារត្រូវមានបរិមាណជាតិសាច់គ្រប់គ្រាន់ និង មានអាស៊ីដអាមីណេសំខាន់គ្រប់គ្រាន់ចំពោះសេចក្តីត្រូវការរបស់ជ្រូកទៀតផង ។

ដើម្បីលើកកំពស់គុណភាពជាតិសាច់ក្នុងចំណីអាហាររបស់ជ្រូកគេត្រូវឱ្យចំណីឱ្យបានច្រើនមុខ ព្រោះថាចំណីណាមួយក៏ដោយ ក៏សុទ្ធតែខ្វះអាស៊ីដអាមីណេមួយចំនួន ។ ដូចនេះត្រូវលាយឱ្យច្រើនមុខ ទើបវាបង្គ្រប់គ្នាទៅវិញទៅមក ។

ឧទាហរណ៍ : ពោត ខ្វះ Lysine,
សណ្តែកសៀង មាន Méthionine តិច
ម្សៅត្រី សំបូរទាំង Lysine ទាំង Méthionine

ដូចនេះបើលាយទាំងបីមុខចូលគ្នា នោះនឹងធ្វើឱ្យជាតិសាច់មានគុណភាពល្អ ។

៣_ សេចក្តីត្រូវការ :

ចំពោះជ្រូក សេចក្តីត្រូវការជាតិសាច់ ប្រែប្រួលទៅតាមអាយុ និងប្រភេទជ្រូក ។ កូនជ្រូកត្រូវការជាតិសាច់ច្រើនជាងជ្រូកធំ មេជ្រូកចិញ្ចឹមកូន ត្រូវការជាតិសាច់ច្រើនជាងមេជ្រូកពរពោះ ។ ល ។

គប្បីផ្គត់ផ្គង់ជាតិសាច់ដល់ជ្រូកឱ្យបានគ្រប់គ្រាន់ ព្រោះបើក្នុងចំណីខ្វះជាតិសាច់ នោះនឹងបណ្តាលឱ្យជ្រូកក្រធំ ។ ចំពោះកូនជ្រូកគឺខ្ជិលស៊ី រោមបះហើយស្គម លទ្ធភាពប្រឆាំងនឹងជំងឺខ្សោយ ងាយកើតជំងឺ ។ ចំណែកមេជ្រូក កាលណាខ្វះជាតិសាច់នឹងបណ្តាលឱ្យចុះស្គម កូនតិច ទឹកដោះតិច ។

៤_ ចំណីផ្តល់ជាតិសាច់ :

ទៅតាមប្រភពចំណី គេបែងចែកជាពីរប្រភេទ : ចំណីផ្តល់ជាតិសាច់ មានដើមកំណើតពីសត្វ និងពីរុក្ខជាតិ ។

* **ចំណីផ្តល់ជាតិសាច់មានដើមកំណើតពីសត្វ :**

ចំណីប្រភេទនេះមិនគ្រាន់តែផ្តល់ជាតិសាច់មានគុណភាពខ្ពស់ទេ តែ នៅផ្តល់វីតាមីន ជាតិរ៉ែ និង ជាតិសំខាន់ចាំបាច់ដទៃទៀតដល់ជ្រូកផងដែរ ។

ក_ ម្សៅត្រី :

ប្រទេសយើងសំបូរត្រីទឹកសាប ដែលជាប្រភពផ្តល់ជាតិសាច់យ៉ាងធំធេងសំរាប់ចិញ្ចឹមជ្រូក។ អាចយកប្រភេទកូនត្រី (ត្រីប្រហុក) ហាលឱ្យស្ងួត ឬក៏កៀបយកខ្លាញ់ចេញ រួចបញ្ចូលក្នុងម៉ាស៊ីនឆ្អើរឱ្យស្ងួតហើយកិនឱ្យហ្មត់។

គុណភាពរបស់ម្សៅត្រី ប្រែប្រួលទៅតាមប្រភេទត្រី របៀប កែច្នៃ និង ជាតិ ដទៃទៀតដែលនៅលាយឡំជាមួយត្រី ។ ជាតិសាច់ក្នុង ម្សៅត្រីអាចមានពី ៤៥- ៦០ % ។ ម្សៅត្រីដែលល្អមានក្លិនឈ្ងុយ មាន ជាតិប្រៃ (អំបិល) តិចជាង ៥ % ។

ម្សៅត្រីទឹកសមុទ្រមានជាតិប្រៃខ្ពស់ ហើយជាតិសាច់ក៏ទាប ។ ដូចនេះកាលណាយកត្រីទឹកសមុទ្រមកលាយជាចំណី ជ្រូកត្រូវប្រុងប្រយ័ត្ន ចំពោះកំរិតជាតិអំបិល ។

ជាតិសាច់ក្នុងម្សៅត្រីមានគុណភាពល្អ មានអាស៊ីដអាមីណេសំខាន់ គ្រប់គ្រាន់ និង មានកាល់ស្យូម (Ca) ផូស្វ័រ (P) និង វីតាមីន B_{12} ច្រើន ។

ម្សៅត្រីជាចំណីផ្តល់ជាតិសាច់ មានគុណភាពល្អចំពោះជ្រូក ពិសេសគឺចំពោះកូនជ្រូកទើបផ្តាច់ដោះ និង មេជ្រូកចិញ្ចឹមកូន ។ ទៅតាម អាយុ និង តំណាក់កាលធំធាត់របស់ជ្រូក អាចលាយពី ៣-១០ % ។

ខ. ម្សៅបង្កង បង្គា :

នៅប្រទេសយើងមិនទាន់មានទេ ប៉ុន្តែនៅប្រទេសដែលមាន ឧស្សាហកម្មកែច្នៃបង្កងបង្គា គេអាចធ្វើម្សៅបង្កងបង្គា ដែលខូចគុណភាព សំណល់ពីរោងចក្រ ។ រស់ជាតិរបស់ម្សៅបង្កងបង្គា ប្រែប្រួលទៅតាមវត្ថុ ធាតុដើម និង របៀបកែច្នៃ ។ គេអាចធ្វើពីកំពឹសក៏បានដែរ ប៉ុន្តែ គុណភាពវាទាបជាងបង្កងបង្គា ។

គ. ម្សៅសាច់ :

អាចប្រើសាច់សំណល់ពីកន្លែងសត្តឃាដ សត្វងាប់ ។ ល ។ ម្សៅសាច់មានគុណភាពខ្ពស់ មានជាតិសាច់ពី ៤០-៥០ % ។

គប្បីកែច្នៃសាច់សំណល់ និង សាច់សត្វដែលងាប់ ដែលមនុស្សប្រើប្រាស់មិនបានយកមកធ្វើជាចំណីឱ្យជ្រូក ។

*** ចំណីផ្តល់ជាតិសាច់មានដើមកំណើតពីរុក្ខជាតិ :**

ក. កាកសណ្តែកដី (ដែលគាបយកប្រេងរួចហើយ)

គេនិយមប្រើច្រើនក្នុងការចិញ្ចឹមជ្រូក ប៉ុន្តែស្តាយណាស់ថា យើងមិនទាន់មានរោងចក្រគាបប្រេង ប៉ុន្តែទៅអនាគតយើងប្រាកដ ជាមាន ។

ជាតិសាច់អាចមានពី ៤០-៤៥ % ប៉ុន្តែបើគាបទាំងសំបកជាតិសាច់មានមិនដល់ ៣០ % ទេ ។ ទោះបីជាមានជាតិសាច់ខ្ពស់ ប៉ុន្តែកាកសណ្តែកដីខ្វះអាស៊ីដអាមីណេសំខាន់មួយចំនួន ។ កាកសណ្តែកដីសំបូរ Niacine (វីតាមីន PP) និង Acide Pantoténic (B_3) មានរស់ជាតិ ឈ្ងុយឆ្ងាញ់ ជ្រូកចូលចិត្តស៊ី ។

បើគាបសណ្តែកដីសល់ប្រេងច្រើន នោះទុកយូរអាចដុះផ្សិត ពិសេសគឺផ្សិតពណ៌លឿង (Aspergillus flavus) ដែលមានជាតិពុលម្យ៉ាងឈ្មោះ (Aflatoxin) ពុលកាលណាជ្រូកស៊ី ។ ពុលតិចជ្រូកក្រធំ ចុះទំងន់ ពុលខ្លាំងអាចងាប់ ។

ខ. កាកសណ្តែកសៀង :

មានជាតិសាច់ពី ៤០-៥០ % ។ ជាតិសាច់ក្នុងសណ្តែកសៀងមានគុណភាពខ្ពស់ជាងសណ្តែកដទៃទៀត ។ ក្នុងគ្រាប់សណ្តែកសៀងស្រស់មានជាតិម្យ៉ាងប្រឆាំងនឹងអង្គជាតិ (Diastase) រំលាយជាតិសាច់ឈ្មោះថា Tripsine ប៉ុន្តែជាតិនេះអាចនឹងកំចាត់បានដោយកំដៅ ។ ហេតុនេះបើមិនគាបយកប្រេងទេ នោះចាំបាច់ត្រូវលីងគ្រាប់សណ្តែកសៀងឱ្យឈ្ងុយ មុននឹងឱ្យជ្រូកស៊ី ។ ជ្រូកចូលចិត្តស៊ីកាកសណ្តែកសៀងណាស់ ។

គ. កាកដូង :

កាកដូងមានជាតិសាច់ទាប ប្រហែល ២០ % ហើយគុណភាពជាតិសាច់ក៏អន់ មានសែលុយឡូសច្រើន ១០-១៤ % ដូចនេះមានឥទ្ធិពលមិនល្អ ដល់ការរំលាយអាហារ បើលាយធ្វើចំណីមិនត្រូវលាយច្រើនពេកទេ ។ ចំពោះជ្រូកធំអាចលាយក្រោម ៨ % ។

ឃ. កាកគ្រាប់កប្បាស :

កាកគ្រាប់កប្បាសដែលចំរាញ់យកប្រេងរួចហើយ មានជាតិសាច់ខ្ពស់ គឺ ៣៥-៤០ % ប៉ុន្តែគុណភាពអន់ ដោយសារក៏រិត Lysine និង Tryptophane ទាប ។ ត្រូវលាយជាមួយចំណីណា ដែលសំបូរជាតិទាំងពីរខាងលើនេះ ។ កាកគ្រាប់កប្បាសមានជាតិពុលម៉្យាងឈ្មោះ Gossipol ។ ជាតិពុលនេះអាចបណ្តាលឱ្យជ្រូកងាប់ ប៉ុន្តែយើងអាចប្រើជាតិដែកលាយក្នុងចំណី ដើម្បីប្រឆាំងនឹងជាតិពុលនេះ ។

សង្ខេបមកវិញ :

ជាតិសាច់មានសារៈសំខាន់ណាស់ចំពោះជ្រូក ត្រូវឱ្យជ្រូកស៊ីចំណីណាដែលមានជាតិសាច់គ្រប់គ្រាន់ ។ ជាតិសាច់ដែលមានដើមកំណើតពីរុក្ខជាតិ មានគុណភាពអន់ជាងជាតិសាច់ដែលមានដើមកំណើតពីសត្វ ដូចនេះក្នុងការលាយចំណី ត្រូវធ្វើយ៉ាងណាឱ្យជាតិសាច់មានគុណភាពខ្ពស់ និងចំណាយលើថ្លៃដើមអស់តិច ។

B - ជាតិស្ករ (Glucide)

ជាតិស្ករមានច្រើននៅក្នុងចំណីពីប្រភេទរុក្ខជាតិ ។ ជាតិស្ករជាប្រភពផ្តល់កំដៅជាសំខាន់ក្នុងចំណីរបស់ជ្រូក ។

កំដៅចាំបាច់ក្នុងការទ្រទ្រង់គ្រប់សកម្មភាពទាំងអស់ក្នុងខ្លួនរបស់ជ្រូក រក្សាកំដៅក្នុងខ្លួន ធំធាត់ និង ផលិតកូន ។

ខ្វះកំដៅបណ្តាលឱ្យជ្រូកស្គម ចុះខ្សោយ បាត់បង់លទ្ធភាពប្រឆាំងនឹងជំងឺ ហើយមានឥទ្ធិពលដល់ការផលិតរបស់ជ្រូក ។ បើក្នុងចំណីលើសកំដៅនោះ ខ្លួនរបស់ជ្រូកនឹងប្រែក្លាយកំដៅនេះឱ្យទៅជាជាតិខ្លាញ់ ។ ដូចនេះបើឱ្យជ្រូកស៊ីជាតិស្ករច្រើន នោះជ្រូកនឹងធាត់កកខ្លាញ់ ហើយនៅលើទីផ្សារគេមិនចូលចិត្តជ្រូកប្រភេទនេះទេ ។ ចំណីផ្តល់កំដៅ មាន :

១. ពោត :

មានពីរយ៉ាង គឺពោតក្រហម និង ពោតស ។ ពោតទាំងពីរយ៉ាងនេះមានរស់ជាតិប្រហាក់ប្រហែលគ្នា ។ មានជាតិសាច់ពី ៨-៩ % ហើយគុណភាពអន់ដោយសារខ្វះ Lysine និង Tryptophane ។

ក្នុងពោតសំបូរវីតាមីន B ដូចជា B_1, B_3 និង B_5 ។ ពោតក្រហមមានជាតិ Carotène ច្រើនជាងពោតស (ជាតិ Carotène ជាប្រភពដើមនៃវីតាមីន A) ។ ពោតខ្វះជាតិកាល់ស្យូម តែសំបូរជាតិផូសស្វ័រ ប៉ុន្តែជាតិផូសស្វ័រនេះភាគច្រើននៅជាជាតិរួមផ្សំ ពិបាកក្នុងការបំបែកយកជាតិនេះ ។

ពោតមានជាតិសែលុយឡូសតិច (២%) ស្រួលរំលាយ ឆ្ងាញ់ជ្រូកចូលចិត្តស៊ី ។ គេចាត់ទុកថាពោតជាប្រភពចំណីផ្តល់កំដៅជាសំខាន់

ចំពោះជ្រូក ។ ក្នុងការលាយចំណីត្រូវបន្ថែមជាតិសាច់ និង ជាតិរ៉ែ ឱ្យគ្រប់គ្រាន់ទៅនឹងសេចក្ដីត្រូវការនៃប្រភេទជ្រូកនិមួយៗ ។

ក្នុងចំណីជ្រូកធំ អាចប្រើពោត ៨៥ % (J.A. Eusebio, 1988) តែចំពោះមេជ្រូកពរពោះ គេប្រើក្នុងកំរិតទាបជាងនេះ ។

២. ស័ក្ខរោ (Sorgho) :

មានជាតិសាច់ច្រើនជាងពោត (១១ %) ។ រស់ជាតិប្រហាក់ប្រហែលគ្នា ដូចនេះអាចផ្លាស់ប្ដូរគ្នាបានក្នុងការធ្វើចំណីឱ្យជ្រូក ។ ប៉ុន្តែ Sorgho ស៊ីមិនសូវឆ្ងាញ់ ហើយមាន Carotène តិច (តិចជាងពោតក្រហម ២០ ដង) ។

៣. ចុងអង្ករ :

ឱ្យកុំដេរពី ៩០-១១៥ % ប្រៀបធៀបនឹងពោត ។ ចំពោះជ្រូកសាច់អាចលាយ ៦០ % (J.A. Eusebio, 1988; Payne 1990) ។ ជ្រូកអាចរំលាយចុងអង្ករល្អិតដោយស្រួល ប៉ុន្តែបើចុងអង្ករគ្រាប់ធំ ត្រូវកិនឱ្យល្អិត ឬ ក៏ ត្រាំទឹក ៣-៤ ម៉ោងសិន សឹមឱ្យវាស៊ី ឬ ក៏យកទៅស្ងោរឱ្យឆ្អិន ។

៤. កន្ទក់ :

កន្ទក់អង្ករមានតម្លៃរស់ជាតិគួរសម ។ តម្លៃរស់ជាតិនេះប្រែប្រួលទៅតាមរបៀបកិនអង្ករ និង អត្រាអង្កាមនៅក្នុងកន្ទក់ ។

កន្ទក់លេខ ១ មានអត្រាជាតិសាច់ ១២,៩ % និងជាតិសែលុយឡូស ៨,៦ % ។ កន្ទក់លាយអង្កាមមានជាតិសែលុយឡូសរហូតដល់ ៣0% ។ ចំពោះកូនជ្រូកអាចលាយត្រឹម ៣0 % ចុះ ប៉ុន្តែចំពោះជ្រូកធំអាចលាយ ៥0 % ។

កន្ទក់មានជាតិប្រេងច្រើន ទុកយូរខូច ដុះផ្សិត កកជាដុំៗ ។ កន្ទក់ដែលកកជាដុំៗ ដុះផ្សិតនេះ ជ្រូកមិនចូលចិត្តស៊ី ព្រោះមិនឆ្ងាញ់ ហើយគ្មានរស់ជាតិ ។

៥. ដំឡូងមី :

ដំឡូងមីមានជាតិស្ករច្រើន ។ ដំឡូងមីក្រៀមឱ្យកំដៅច្រើន តែជាតិសាច់តិច (២ %) ហើយគុណភាពមិនសូវល្អ ។ បើឱ្យជ្រូកស៊ីត្រូវប្រយ័ត្នជាតិពុល (Acide Cyanhydrique) ។ ជាតិពុលនេះមានច្រើននៅក្នុងសំបកមើម បើឱ្យស៊ីឆៅអាចឱ្យកូនជ្រូកងាប់ មេជ្រូករលូតកូន ។ ដូច្នេះដើម្បីការពារកុំឱ្យពុល ត្រូវបកសំបក រួចចិតឱ្យស្តើង ហាលឱ្យស្ងួត ឬក៏ស្ងោរឱ្យឆ្អិន ។ ចំពោះកូនជ្រូក និង មេជ្រូកពរពោះអាចឱ្យស៊ី៣០ % តែចំពោះជ្រូកសាច់ អាចឱ្យរហូតដល់ ៥០ % ក្នុងចំណី ។

៦. ដំឡូងជ្វា :

ដំឡូងជ្វាក៏ជាចំណីដ៏ល្អចំពោះជ្រូក ប៉ុន្តែជាតិសាច់មានត្រឹមតែ ២-២,៥ %, ជាតិសែលុយឡូសតិច សំបូរជាតិស្ករ ។ ជ្រូកអាចស៊ីច្រើនបាន អាចប្រើជាប្រភពផ្តល់កំដៅដល់ជ្រូកល្អ ។

ប្រើដំឡូងជ្វាឆៅ មិនមានមហន្តរាយដល់ជ្រូកទេ ប៉ុន្តែបើស្ងោរឱ្យឆ្អិនវាឆ្ងាញ់ជាង ។ ក្នុងការលាយចំណីឱ្យជ្រូក គេច្រើនចិតហាលឱ្យស្ងួតមុននឹងយកទៅកិនលាយជាចំណី ។

៧. កាកស្រា :

គុណភាពរបស់វាប្រែប្រួលទៅតាមវត្ថុធាតុដើម សំរាប់ធ្វើស្រា ។ កាកស្រាជាប្រភពផ្ដល់កំដៅដ៏ល្អ ក្រៅពីនេះក៏មានជាតិសាច់ និង វីតាមីន មួយចំនួន ។ មិនអាចទុកកាកស្រាបានយូរទេ ព្រោះងាយឡើងផ្សិត ។ ក្នុងចំណីឱ្យជ្រូក មិនត្រូវប្រើច្រើនលើសពី ៣០ % ។

៨. កាកស្ករ :

ជាសំណល់ពីរោងចក្រធ្វើស្ករ ។ ប្រើជាប្រភពផ្ដល់កំដៅល្អ ប៉ុន្តែត្រូវប្រយ័ត្ន ព្រោះអាចបណ្ដាលឱ្យជ្រូករាគ ។ ដូចនេះមិនគប្បីប្រើឱ្យលើសពី ១០ % ទេ ។

៩. កាកសំណល់ពីចង្ក្រានបាយ :

នៅតាមផ្ទះ ភោជនីយដ្ឋាន តៀមលក់បាយ លក់គុយទាវ សុទ្ធតែមានសំណល់ ដូចជាទឹកលាងអង្ករ បាយ សម្ល ទឹកលាងចាន ។ល ។ ដែលអាចយកទៅចិញ្ចឹមជ្រូកបានផលល្អ មានរស់ជាតិច្រើន ។

គួរកត់សំគាល់ថា កាកសំណល់ទាំងនេះជាកន្លែងងាយស្រួលឱ្យមេរោគរីកដុះដាល ។ ដូចនេះត្រូវស្ងោរវាឱ្យឆ្អិន ហើយក៏ត្រូវបន្ថែមចំណីមួយចំនួនទៀត ដើម្បីធានាការធំធាត់របស់ជ្រូក ។

សរុបមក ចំណីដែលផ្ដល់កំដៅ សុទ្ធតែជាចំណីដែលក្រជាតិសាច់ ជាតិរ៉ែ និង វីតាមីន បើមិនមានចំណីដទៃទៀតលាយផ្សំជាមួយទេ មិនអាចចិញ្ចឹមជ្រូកឱ្យឆាប់ធំសមតាមបំណងឡើយ ។

ទៅតាមអាយុ និង តំណាក់កាលធំធាត់របស់ជ្រូក អាចប្រើចំណីផ្ដល់កំដៅពី ៧០-៩០ % .

C- ជាតិរ៉ែ :

ជាតិរ៉ែជាចំណែកដ៏សំខាន់ក្នុងការបង្កើតឆ្អឹង ធ្មេញ ។ ជាតិរ៉ែចូលរួមចំណែកយ៉ាងសកម្មក្នុងការផ្លាស់ប្តូរជាតិនានានៅក្នុងខ្លួន ។ គេបែងចែកជាតិរ៉ែជាពីរប្រភេទធំៗ ដូចតទៅនេះ :-

ធាតុរ៉ែអង្គធាតុធំ (Macroélément) :

ជាជាតិដែលសរីរាង្គត្រូវការជាចំនួនច្រើនដូចជា Ca, P, Mg, Cl, Na, K.

ធាតុរ៉ែអង្គធាតុតូច (Microélément) :

ជាជាតិរ៉ែដែលជ្រូកត្រូវការជាចំនួនតិចដូចជា Fe, Cu, Zn, Mn, Co, I .

ទោះបីជា ជាតិរ៉ែមានចំនួនតិចនៅក្នុងចំណី ប៉ុន្តែបើខ្វះនោះវានឹងបង្ហាញនូវរោគសញ្ញាខាងក្រៅភ្លាម ។

១- ជាតិកាល់ស្យូម និង ផូស្វ័រ (Ca & P) :

ជាតិកាល់ស្យូម និង ផូស្វ័រ ជាជាតិពីរយ៉ាងសំខាន់មានទំនាក់ទំនងគ្នាយ៉ាងសំខាន់ ។ ជាតិទាំងពីរនេះសំខាន់ចំពោះការបង្កើតឆ្អឹង ។ ចំណីសំរាប់ចិញ្ចឹមជ្រូក ត្រូវមានជាតិកាល់ស្យូម និង ផូស្វ័រគ្រប់គ្រាន់ ហើយត្រូវមានសមភាពនឹងគ្នា $\frac{Ca}{P}$ អាចប្រែប្រួលពី $\frac{1}{1}-\frac{2}{1}$ ទៅតាមអាយុ និង ប្រភេទជ្រូក ។ ក្រៅពីនេះត្រូវមានវីតាមីន D សំរាប់ជួយដល់ការបឺតយកជាតិរ៉ែទាំងពីរនេះ ។

ចំពោះកូនជ្រូកខ្វះ Ca បណ្តាលឱ្យឆ្អឹងមិនរីកធំ ជ្រូកក្រិនក្រធំ ។ ចំពោះមេជ្រូកពរពោះ និង ចិញ្ចឹមកូន បើខ្វះជាតិ Ca នោះវានឹង

យកជាតិ Ca ពីឆ្អឹងរបស់វា ដើម្បីចិញ្ចឹមកូនក្នុងពោះ និង បញ្ចេញទឹកដោះ ជាហេតុបណ្តាលឱ្យមេជ្រូកខ្សោយជើង ស្ពឹក· ងាយបាក់ឆ្អឹង ទឹកដោះមិនសូវចេញ ឬ ក៏គ្មានទឹកដោះតែម្តង ។

*** ចំណីផ្តល់ Ca និង P :**

នៅប្រទេសយើង ជាទូទៅគេនិយមប្រើសំបកខ្យងខ្មៅ សំបកគ្រែង (ងាវ) ក្នុងការផ្គត់ផ្គង់ Ca និងប្រើម្សៅឆ្អឹងក្នុងការផ្គត់ផ្គង់ទាំង Ca ទាំង P ។

ចំណីដែលសំបូរ Ca និង P

ប្រភេទចំណី	Ca (%)	P (%)
ម្សៅខ្យងខ្មៅ លៀស គ្រែង	៣៨	-
កំបោរ	៣៨	-
ម្សៅឆ្អឹង	២៤-២៩	១២-១៤
ម្សៅ Dicalci phosphate	២៣-២៦	១៨-២១

២. អំបិល (NaCl)

អំបិលជាចំណីដែលផ្តល់រសជាតិផង ជំរុញឱ្យស៊ីឆ្ងាញ់ផង ។ ចំណីខ្លះជាតិអំបិល ជ្រូកមិនសូវស៊ី ព្រោះមិនឆ្ងាញ់ (សាប) ។ ចំពោះជ្រូកគេច្រើនលាយ ០,៥ % ។ បើលាយរហូត ២ % នោះអាចបណ្តាលឱ្យជ្រូកពុល ប្រសិនបើគ្មានទឹកផឹកគ្រប់គ្រាន់ទេ ។ ប្រសិនបើយើងប្រើម្សៅត្រីទឹកប្រៃជាចំណីជ្រូកនោះ ត្រូវប្រយ័ត្នចំពោះជាតិអំបិល ។

៣. ជាតិដែក (Fe)

កូនជ្រូកក្នុងអាយុ ៣ អាទិត្យចុះ ច្រើនខ្វះជាតិដែក ។ ក្នុងរយៈកាលនេះបើមិនបានផ្តល់ជាតិដែកគ្រប់គ្រាន់ទេ នោះនឹងបណ្តាលឱ្យកូនជ្រូកមានជំងឺខ្វះឈាម អន់ចំណី ក្រិន រាគអាចម៍ និង ងាយកើតជំងឺដទៃទៀត។

ហេតុអ្វីត្រូវបន្ថែមជាតិដែកដល់កូនជ្រូកអាយុ ៣ អាទិត្យចុះ ?

ព្រោះថាជាតិដែកចូលរួមក្នុងការបង្កើតឈាម ហើយក្នុងទឹកដោះមេជ្រូកមានជាតិដែកតិច មិនអាចឆ្លើយតបនឹងសេចក្តីត្រូវការរបស់កូន ជ្រូក ។ ធម្មតាពេលកើត កូនជ្រូកមានជាតិដែក ៥០ មក្រ ក្នុងខ្លួន ហើយក្នុងមួយថ្ងៃ កូនជ្រូកត្រូវការជាតិដែក ៧ មក្រ ។ ក្នុងទឹកដោះដែលកូនជ្រូកបៅអាចមានត្រឹម ១ មក្រ ។ ដូចនេះក្នុងមួយអាទិត្យនឹងអស់ជាតិដែកពីក្នុងខ្លួន ។ យ៉ាងនេះបានជាយើងត្រូវផ្តល់ជាតិដែកដល់កូនជ្រូកដោយ :

- ចាក់ថ្នាំដែលមានជាតិដែក ដូចជា Ferdextran ឬ Ferrodex
- ឱ្យផឹកថ្នាំ Syrop ដែក
- ប្រើដីឥដ្ឋស្អាត បោះទៅក្នុងទ្រុងឱ្យវាទំពារ ផ្សំនឹងការលែងឱ្យវាដើរក្នុងវាលស្មៅ ។
- ពេលវាចេះស៊ីចំណី នោះក្នុងចំណីមានជាតិដែកគ្រប់គ្រាន់ហើយ។

៤. ស័ង្កសី (Zn)

ជាតិស័ង្កសីនេះក៏មានសារៈសំខាន់ចំពោះជ្រូក ។ ខ្វះជាតិស័ង្កសីជ្រូកមានជំងឺម្យ៉ាងឈ្មោះ Parakératosis ធ្វើឱ្យស្បែកឡើងហើម ជ្រូកអន់ចំណី ក្រពុំធាត់ ។

កង្វះជាតិសង្កសី អាចបណ្ដាលមកពីចំណីខ្វះជាតិនេះ ឬក៏បណ្ដាលមកពីក្នុងចំណីសំបូរជាតិ Ca. Fe. ជាតិខ្លាញ់ដែលធ្វើឱ្យជ្រូកបឺតយកជាតិ Zn នេះមិនបាន ។ ចំពោះកូនជ្រូកខ្វះជាតិ Zn មានរោគសញ្ញាដូចតទៅនេះ ដំបូងនៅកន្លែងស្បែកស្តើង ដូចជានៅពោះ ក្រលៀនភ្លៅក្រោយ ស្លឹកត្រចៀកមានចំណុចក្រហម ។ ចំណុចក្រហមនេះក្រោយមករាលដាលពេញខ្លួន ។ ចំណុចពិសេសនៃចំណុចក្រហមគឺមានទាំងសង្ខាងខ្លួន រួចធំឡើងៗ ចេញជាក្រមរ ហើយអាចមានជំងឺប៉ារ៉ាស៊ីតដែលបណ្ដាលឱ្យជ្រូករមាស់ ពិបាកទ្រាំ ។

D - វីតាមីន :

១. វីតាមីន A (Rétinol) :

ជាជីវជាតិបង្កើនការលូតលាស់ ការពារស្បែក ។ ល ។

ក្នុងចំណីជ្រូក ខ្វះវីតាមីន A អាចបណ្ដាលឱ្យជ្រូកក្រពំ ហើមភ្នែក មេជ្រូកអាចរលូតកូន កូនជ្រូកកើតឡើងខ្វាក់ភ្នែក ។

បន្លែស្រស់ ពោតក្រហម ល្ពៅ ដំឡូងផ្កាក្រហម ការ៉ុត សំបូរការ៉ូតែន ។ ជាតិការ៉ូតែនក្នុងខ្លួនជ្រូក បំលែងទៅជាវីតាមីន A ។ ខ្លាញ់ថ្លើមត្រីសំបូរវីតាមីនអា ។ ចំណីដទៃទៀតក្រៅពីនេះ សុទ្ធតែខ្វះវីតាមីន A។

២. វីតាមីនដេ D (Calciférol) :

វីតាមីន D ជាវីតាមីនប្រឆាំងជំងឺក្រិន ព្រោះវាចាំបាច់ក្នុងការបឺតយកជាតិ Ca និង P ។ នៅក្រោមស្រទាប់ស្បែកសត្វ មានប៉ុវីតាមីន Provitamine D ច្រើន កាលណាមានពន្លឺថ្ងៃជះចំ ជាតិនេះក៏ក្លាយទៅ

ជាវីតាមីន D ។ វីតាមីន D មាននៅក្នុងខ្លាញ់ត្រី ម្សៅត្រី លឿងស៊ុត ទឹកដោះគោ និង ក្នុងចំណីដែលមានដើមកំណើតពីសត្វ ។

៣. វីតាមីន E (Tocopherol) :

កង្វះវីតាមីន E លទ្ធភាពផលិតរបស់ជ្រូកខ្សោយ រលូតកូន កូនងាប់ក្នុងពោះ គ្មានតណ្ហា ។ វីតាមីន E មានច្រើននៅក្នុងពន្លកគ្រាប់ធញ្ញជាតិ ប្រេងគ្រាប់ធញ្ញជាតិ សាច់ជ្រូក សាច់គោ សាច់ចៀម លឿងស៊ុត ។ ល ។

៤. វីតាមីន B_2 (Riboflavine , Lactoflavin)

កង្វះវីតាមីននេះជ្រូកក្រពំ អន់ចំណី បណ្តាលឱ្យមានជំងឺហើមស្បែករង្គោះរោម រាគអាចម៍ ក្អួតចង្អោរ ខ្វាចពន្លឺថ្ងៃ កូនងាប់ក្នុងពោះ ឬក៏កើតមកគ្មានរោម ឬក៏មានដែរ តែរង្គោះអស់ ។

ចំណីដែលសំបូរវីតាមីន B_2 : បន្លែស្រស់ ម្សៅត្រី ម្សៅសាច់ ម្សៅឆ្អឹង ម្សៅទឹកដោះគោ ។ ល ។

៥. វីតាមីន B_3 (Acide pantotenic)

កង្វះវីតាមីន B_3 បណ្តាលឱ្យជ្រូកថយការធំធាត់ប្រចាំថ្ងៃ អន់ចំណី រាគ រលាកស្បែក រង្គោះរោម ពិបាកដើរ ដើរដួចលោត ទន់ជើងក្រោយ រលាកផ្លូវរំលាយអាហារ មេជ្រូកអត់រកឈ្មោល ជួនរកឈ្មោលតែគ្មានកូន ជួនមានកូនតែកូនខ្សោយ ។

វីតាមីន B_3 មាននៅក្នុងថ្លើម លឿងស៊ុត ដំបែ មើមរុក្ខជាតិ ។

៦. វីតាមីន PP = B_5 (Niacine , Nicotinamide, Antipellagreux) :

កង្វះវីតាមីន PP ជ្រូកក្រធំ មានជំងឺសើរស្បែក ជ្រុះរោមនៅត្រចៀក រោមបះ ហើមពោះវៀន រាគ ។ ចំណីដែលសំបូរវីតាមីន PP មានកាកស្រា កាកប្រេងសណ្តែកដី កន្ទក់ គ្រាប់ស្មៅ Gramen ។

៧. វីតាមីន B_{12} (Cobalamin, Antianémique)

កង្វះវីតាមីន B_{12} បណ្តាលឱ្យជ្រូកខ្វះឈាម រាគ ក្អួក ខូចក្រលៀន ខ្វិនជើងក្រោយ ។ លទ្ធភាពផលិតរបស់មេជ្រូកចុះខ្សោយ ។ ចំណីសំបូរវីតាមីន B12 មានម្សៅត្រី ម្សៅសាច់ ម្សៅទឹកដោះគោ ។

សង្ខេប :

ត្រូវធ្វើយ៉ាងណាលាយចំណីឱ្យមានវីតាមីនគ្រប់សព្វ ។ ក្រៅពីនេះក្នុងការចិញ្ចឹមជ្រូកគេច្រើនប្រើ Prémix ព្រោះថាក្នុង Prémix មានវីតាមីនគ្រប់មុខ ។

E - ជាតិសែលុយឡូស (Cellulose)

លទ្ធភាពប្រើប្រាស់សែលុយឡូសរបស់ជ្រូកមានកំរិត ។ ជ្រូកធំមានលទ្ធភាពប្រើប្រាស់ខ្ពស់ជាងកូនជ្រូក ។ ចំណីដែលមានជាតិសែលុយឡូសច្រើនគឺ មានគុណភាពអន់ ព្រោះមានឥទ្ធិពលដល់ការំលាយអាហារ។

ចំពោះកូនជ្រូកទើបផ្តាច់ដោះ ក្នុងចំណីមិនត្រូវឱ្យមានជាតិសែលុយឡូសលើសពី ៧ % ទេ តែចំពោះមេជ្រូកអាចប្រើដល់ ១០-១៣ % ។ ក្នុងចំណីរបស់ជ្រូកត្រូវមានជាតិសែលុយឡូសគ្រប់គ្រាន់ ដើម្បីធានាឱ្យជ្រូក

មានអារម្មណ៍ថាវាបានស៊ីឆ្អែត ។ ជាតិសៃលុយឡូសជួយក្នុងការរំលាយអាហារ ប្រឆាំងនឹងជំងឺទល់លាមក ។ ជាតិសៃលុយឡូសជួយមេជ្រូកមិនឱ្យធាត់កកខ្លាញ់ ដែលអាចបំបាត់ជំងឺរលាកដោះ រលាកស្បូន និង អត់ទឹកដោះ ។

បន្លែស្រស់មានជាតិសៃលុយឡូស និង សំបូរវីតាមីន ។ ដូចនេះត្រូវបន្ថែមបន្លែស្រស់ដល់ជ្រូក ។

សង្ខេប :

ដើម្បីឱ្យការចិញ្ចឹមជ្រូកទទួលបានលទ្ធផលល្អ ពេលលាយចំណីត្រូវយកចិត្តទុកដាក់ចំពោះចំណុចដូចតទៅ :-

១- ត្រូវធានាឱ្យបានគ្រប់គ្រាន់ទាំងគុណភាព ទាំងបរិមាណ ។ មានន័យថាត្រូវឱ្យជ្រូកស៊ីឱ្យឆ្អែត ហើយឱ្យមានរស់ជាតិ ។

២- ចំណីត្រូវតែល្អ ឆ្ងាញ់ មិនត្រូវឱ្យស៊ីតែមួយមុខទេ ព្រោះថាចំណីច្រើនមុខ មានជីវជាតិច្រើនយ៉ាងដែលជ្រូកចូលចិត្ត ។

៣- ចៀសវាងកុំប្រើចំណីដែលមានឥទ្ធិពលមិនល្អដល់សុខភាពដល់ការរំលាយអាហារ ដូចជាពពួកចំណីដែលមានជាតិពុល មានជាតិប្រឆាំងនឹងអង្គធាតុរំលាយអាហារ ។

៤- គប្បីប្រើប្រាស់ចំណីដែលមានតម្លៃថោក ដែលនៅមូលដ្ឋានរបស់យើងមានស្រាប់ ។

៥- មិនត្រូវផ្លាស់ប្តូរចំណីភ្លាមៗទេ តែត្រូវផ្លាស់ប្តូរបន្តិចម្តងៗ ។

តម្លៃសារជាតិចំណីមួយចំនួនសំរាប់ជ្រូក

ឈ្មោះចំណី	ថាមពល ME (Kcal) ក្នុងចំណី 1 Kg	ចំនួនសារជាតិ g/kg					
		ជាតិសាច់ Protein	ជាតិខ្លាញ់ Lipide	ជាតិស្ករ Glucide	ជាតិសែលុយឡូស Cellulose	ជាតិកាល់ស្យូម (Ca)	ជាតិផូស្វ័រ (P)
1	2	3	4	5	6	7	8
ប្រភេទចំណីស្រស់							
ដើមព្រលិត	150	8	3	36	15	1,60	0,40
ដើមពោតខ្ចី	282	14	4	67	34	0,80	0,30
ស្មៅជីវ (ដើមនិងស្លឹក)	241	22	4	43	32	0,40	0,20
ទងដំឡូងជ្វា	311	24	7	68	24	1,30	0,60
ត្រកួន	267	21	7	47	16	1,20	0,50
ដើមចេកកាប់ផ្លែហើយ	93	6	2	23	20	0,50	0,10
ប្រភេទមើម							
ដំឡូងជ្វា	970	9	5	234	9	0,80	0,40
ដំឡូងជ្វាក្រៀម	3192	32	17	771	22	1,70	1,60
ដំឡូងមីអត់សំបក	1131	9	6	286	7	0,80	0,50
ដំឡូងមីក្រៀម	3097	29	17	772	34	0,50	1,60

(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)
ប្រភេទគ្រាប់, កន្ទក់ :							
ពោតក្រហម	3242	93	42	702	31	0,90	1,40
អង្ករខ្សាយ	3329	84	15	758	6	1,10	2,0
ចុងអង្ករខ្សាយ	2976	95	19	726	8	1.30	3.40
ស្រូវខ្សាយ	2701	74	22	640	105	2.20	2,70
គ្រាប់សណ្តែកសៀង	3757	370	163	239	64	2,90	5,60
គ្រាប់សណ្តែកដី	5041	279	446	148	27	1,20	3,80
កន្ទក់លេខមួយ	2527	131	121	462	78	1,70	16,50
កន្ទក់លេខពីរ	1782	98	68	398	187	3,20	5,40
ប្រភេទកាកប្រេង							
កាកសណ្តែកដីគាបទាំងសំបក	2416	306	84	221	230	3,70	4,40
កាកសណ្តែកដីអត់សំបក	3306	454	70	266	53	1,70	5,30
កាកដូង	2647	193	68	457	120	2,90	3,40
កាកគ្រាប់កប្បាស	2526	329	60	288	183	2,0	10,0
កាកសណ្តែកសៀង	3342	425	74	243	59	2,60	6,70
ប្រភេទម្សៅ							
ម្សៅត្រីទឹកសាបលេខ១	3341	593	83	-	-	51,41	28,0

(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)
ម្សៅត្រីទឹកសាប លេខ២	3223	535	104	-	-	51.0	29.0
ម្សៅក្បាលនិងស្រកាត្រីស្រស់	2434	407	101	23	-	57.50	32.0
ម្សៅឈាម	3383	801	38	20	-	3.20	2.50
ម្សៅខ្ទងខ្ចៅទាំងសំបក	190	29	8	128	-	89	4
ម្សៅឆ្អឹង	1501	281	47	82	20	187.0	105.0
កំបោររស់	-	-	-	-	-	300	-
ម្សៅ Phosphate Dicalcique	-	-	-	-	-	248	174
ម្សៅPhosphate Tricalcique	-	-	-	-	-	328	162

សេចក្តីត្រូវការរសជាតិសំរាប់ជ្រូក

បរិមាណរសជាតិក្នុងចំណី ១ គក្រ

តាមប្រភពឯកសារ : NRC 1988

រសជាតិ	ទំងន់ជ្រូក					ជ្រូកបានិង មេជ្រូក	មេជ្រូក បំបៅកូន
	1-5	5-10	10-20	20-50	50-110		
ថាមពល ME Kcal ក្នុងមួយថ្ងៃ	805	1490	3090	6200	10185	3200 Kcal ក្នុងចំណី ១ គក្រ	3210 Kcal ក្នុងចំណី ១គក្រ
ជាតិសាច់ (CP) %	24	20	18	15	13	12	13
Lysine %	1.40	1.15	0.95	0.75	0.60	0.43	0.60
Meth + Cystine %	0.68	0.58	0.48	0.41	0.34	0.23	0.36
Trypto-phane %	0.20	0.17	0.14	0.12	0.10	0.09	0.12
acide Li-noleic %	0.10	0.10	0.10	0.10	0.10	0.10	0.10
កាល់ស្យូម (Ca) %	0.90	0.80	0.70	0.60	0.50	0.75	0.75
ផូស្វ័រសរុប (P) %	0.70	0.65	0.60	0.50	0.40	0.60	0.60
វីតាមីន A (UI)	2200	2200	1750	1300	1300	4000	2000
វីតាមីន D (UI)	220	220	200	150	150	200	200
វីតាមីន E (UI)	16	16	11	11	11	22	22

IV - របៀបចិញ្ចឹមមេជ្រូក

A- របៀបចិញ្ចឹមមេជ្រូកមុនពេលដាក់ឈ្មោល :

ការចិញ្ចឹមមេជ្រូកមានសារៈសំខាន់ ដោយត្រូវផ្គត់ផ្គង់ពូជជ្រូកឱ្យបានច្រើន និង មានគុណភាពល្អ ។

ដើម្បីឱ្យបានកូនល្អ ត្រូវមានបាពូជល្អ និង មេពូជល្អ ហើយត្រូវថែទាំ និង ចិញ្ចឹមវាឱ្យបានល្អ ដើម្បីឱ្យវាបន្តលក្ខណៈល្អនេះដល់កូនចៅជំនាន់ក្រោយ ។

មេជ្រូករកឈ្មោលក្នុងអាយុ ៦-៧ ខែ ។ ចំណែកពូជក្នុងស្រុករហ័សជាងនេះ ។ អំពីវិស័យសេដ្ឋកិច្ច មេជ្រូករហ័សរកឈ្មោលកាលណាល្អកាលនោះ ។ ប៉ុន្តែដើម្បីឱ្យបានកូនក្នុងមួយសំបុកច្រើន កូនជ្រូកមានសុខភាពល្អ ចិញ្ចឹមឆាប់ធំ ។ ល ។ ត្រូវរង់ចាំឱ្យខ្លួនមេជ្រូកធំពេញរូបរាងសិន ។ ដូចនេះការដាក់ឈ្មោលឱ្យមេជ្រូកណាមួយជាលើកដំបូង គឺអាស្រ័យលើអាយុ និង មាឌរបស់វា ។

a)- កត្តាមានឥទ្ធិពលដល់អាយុពេញវ័យរបស់ជ្រូកញី :

ពូជ :

ពូជក្នុងស្រុកឆាប់ពេញវ័យជាងពូជបរទេស ។ ពូជជ្រូកកណ្ដុរ ៣-៤ ខែ រកឈ្មោល ចំណែកពូជបរទេសដូចជា យ៉កសៀ និង ឡែនរីស អាយុ ៦-៧ ខែទើបរកឈ្មោល ។

- ការចិញ្ចឹម និង ថែទាំ :

ចិញ្ចឹមមិនសមស្រប ធ្វើឱ្យជ្រូកធាត់ពេក ឬ ស្គមពេក សុទ្ធតែមានឥទ្ធិពលដល់អាយុពេញវ័យរបស់ជ្រូក ។ ចិញ្ចឹមក្នុងទ្រុងចង្អៀត ចង្អៀតមេជ្រូកក្ររកឈ្មោល ព្រោះប្រដាប់បន្តពូជមិនរីកចំរើន ។

- ជ្រូកដែលកើតចេញពីមេ ឋា យកបងប្អូនឯង ក្រពេញវ័យជាងជ្រូកដែលកើតចេញពីមេ ឋា ដែលមានឈាមឆ្ងាយពីគ្នា ។

ដូចនេះក្នុងការចិញ្ចឹមជ្រូកញី ត្រូវធ្វើយ៉ាងណាកុំឱ្យវាធាត់ពេក ឬស្គមពេក ។ ត្រូវឱ្យចំណីដែលមានរសជាតិគ្រប់គ្រាន់ ត្រូវចិញ្ចឹមក្នុងទ្រុងធំទូលាយ មានខ្យល់អាកាសចេញចូលគ្រប់គ្រាន់ ដើម្បីឱ្យប្រដាប់បង្កើតកូនរបស់ជ្រូកញីមានសកម្មភាពជាធម្មតា ។

ទោះបីជាជ្រូកញីពេញរូបរាងខាងសរីរាងហើយក៏ដោយ ក៏យើងត្រូវរង់ចាំឱ្យវារកឈ្មោលជាលើកទី ៣ ឬ ទី ៤ សិន ។ ធ្វើយ៉ាងនេះនឹងបាន កូនច្រើន កូនល្អ ហើយអត្រាងាប់តិច ។

ការដាក់ឈ្មោលយឺតពេកក៏មិនល្អដែរ ព្រោះម្យ៉ាងយើងត្រូវខាតបង់ចំណីច្រើន ម្យ៉ាងទៀតជ្រូកធាត់ ដុះខ្លាញ់ពិបាកដាក់ឈ្មោល ហើយកូនកើតឡើងតិច ។

ផ្ទុយទៅវិញបើយើងដាក់ឈ្មោលឱ្យវា តាំងពីពេលរកឈ្មោលជាលើកដំបូង ក្នុងពេលដែលខ្លួនវានៅតូច នោះនឹងបានកូនតិច ហើយអត្រាងាប់ក៏ខ្ពស់ ខ្លួនមេជ្រូកនោះក៏លែងធំធាត់ ។ ក្រោយពេលកើតកូនលើកទី១ ត្រូវឱ្យមេជ្រូកសំរាកបានយូរបន្តិចសិន សឹមដាក់ឈ្មោល ទៀត ។

៦)- របៀបដាក់ឈ្មោលឱ្យជ្រូកញី និង ពេលវេលាដាក់ឈ្មោលសមស្រប :

- ជ្រូកញីរកឈ្មោល :

ពេលរកឈ្មោលជ្រូកញីផ្លាស់ប្តូររាងរៅទ្វារខាងក្រៅ និង អត្តចរិករបស់វា ។

* ទ្វារខាងក្រៅ :

ហើមធំជាងធម្មតា ពណ៌ក្រហម ។ ជ្រូកឈរមិនស្ងៀម ដេកមិនស្ងៀម ស្រែកអុកៗតិចៗ ស៊ីតិច ជួនក៏មិនស៊ី ខាំកកេរទ្រុង ឡើងពាក់លើជ្រូកផ្សេងទៀត ជួនកាលពេលណាមានជ្រូកឡើងពាក់លើវា វានៅសម្ងំស្ងៀម ។ ពេលនោះបើយើងយកដៃសង្កត់ខ្នងវា វានៅស្ងៀម ហើយស្ទីកត្រចៀកបះត្រង់ឡើងលើ ។

ប៉ុន្តែក៏មានជ្រូកខ្លះពេលរកឈ្មោល ទ្វារខាងក្រៅហើមក្រហម តែគ្មានបង្ហាញលក្ខណៈអ្វីផ្សេងទៀតទេ ដូច្នេះយើងត្រូវតាមដានឱ្យបានដិតដល់ដើម្បីដាក់ឈ្មោលឱ្យបានទាន់ពេលវេលា ។

រយៈពេលរកឈ្មោលរបស់ជ្រូកញី បន្ទាយពី ១ ទៅ ៥ ថ្ងៃ ទៅតាមពូជ និង អាយុ (មេក្មេង ឬ មេចាស់) ។ រយៈពេលរកឈ្មោលរបស់ពូជជ្រូកក្នុងស្រុក ៣-៤ ថ្ងៃ តែចំពោះជ្រូកយ៉កសៀ , ឌូរ៉ុក ២-៣ ថ្ងៃ ។

* វដ្តរបស់ជ្រូកញី :

តាមធម្មតាចន្លោះពីវដ្តមួយទៅវដ្តមួយមានរយៈពេល ២១±២.៥ ថ្ងៃ ។ ក្រោយពេលផ្តាច់ដោះ ៣-៥ ថ្ងៃ បើយើងបំប៉ន និង ថែទាំវាបានល្អនោះ មេជ្រូកនឹងរកឈ្មោលឡើងវិញ ។

បើរហ័សផ្ដាច់ដោះ នោះមេជ្រូកក៏រហ័សរកឈ្មោល ។

មានមេជ្រូកមួយចំនួនទើបនឹងបង្កើតកូនហើយ ឬ ក៏ដាក់ឈ្មោលមានកូនទៅហើយ តែនៅរកឈ្មោលទៀត ការរកឈ្មោលរបៀបនេះយើងឱ្យឈ្មោះថា ការរកឈ្មោលក្លែងក្លាយ ។

*** ពេលវេលាដាក់ឈ្មោលសមស្រប :**

ក្រោយពេលមេជ្រូករកឈ្មោលចំនួនពីរថ្ងៃទើបពងជ្រុះ បើដាក់ឈ្មោលក្នុងពេលនោះនឹងបានកូនច្រើន ។ កាលណាពិនិត្យឃើញទ្វារប្រែពណ៌ពីក្រហមទៅខៀវព្រលែត ស្រកហើម ហើយមានទឹករំអិលហូរចេញ ពេលនោះជាពេលពងជ្រុះហើយ ។ ចំពោះពូជជ្រូកក្នុងស្រុក អាចដាក់ឈ្មោលនៅដើមថ្ងៃទី ៣ ។

គប្បីដាក់ឈ្មោលក្នុងពេលព្រឹកព្រហាម ឬ ពេលល្ងាចត្រជាក់មុនពេលឱ្យវាស៊ីចំណី ។ កន្លែងដាក់ឈ្មោល ត្រូវរាបស្មើ និង ស្ងប់ ស្ងាត់ ។ ក្រោយពេលដាក់ឈ្មោលរួច មិនត្រូវមុជទឹក ឬ ក៏ឱ្យជ្រូកដេក ក្នុងភក់ជ្រាំទេ ព្រោះអាចបណ្ដាលឱ្យគ្មានកូន ឬ ក៏មានជំងឺផ្សេងៗ ។ គប្បីដាក់មេជ្រូកក្នុងទ្រុងមួយដោយឡែក កុំឱ្យវាឡើងជាន់គ្នា ឬ ខាំគ្នា ដែលអាចបណ្ដាលឱ្យមានកូនតិច ។ អាកាសធាតុក្ដៅ ក៏ជាកត្តាបណ្ដាលឱ្យមានកូនតិចដែរ ។

c)- កត្តាមានឥទ្ធិពលដល់ចំនួនពងជ្រុះ :

ក្នុងរយៈពេលរកឈ្មោល ចំនួនពងជ្រុះចុះតិច ឬ ច្រើន សុទ្ធតែមានឥទ្ធិពលជាកត្តាកំណត់ដល់ចំនួនកូនកើតឡើង ។ កត្តាទាំងនោះមានៈ-

*** ពូជ :** ពូជផ្សេងគ្នា ចំនួនពងជ្រុះក៏ផ្សេងគ្នា។ ពូជយ៉កសៀ និង ឡែន រីស ពងជ្រុះច្រើន ។

*** កំរិតឈាមដូចគ្នា :**

មេជ្រូកដែលដាក់បាជាបងប្អូននឹងគ្នា មានពងជ្រុះតិច ។

មេជ្រូកចំណាស់មានពងជ្រុះច្រើនជាងមេជ្រូកក្មេង ។ តាមបទពិសោធន៍ បានបង្ហាញឱ្យឃើញថា កូនលើកទី ៤ និង ទី ៥ ពងជ្រុះច្រើនបន្ទាប់ពីនោះចុះជាបន្តបន្ទាប់ ។ មេជ្រូកឱ្យកូនល្អក្នុងអាយុពី ២ទៅ៤ ឆ្នាំ។

*** ចំណីអាហារ :**

ឱ្យចំណីអាហារល្អក្នុងពេលជ្រូកនៅជំទង់ និង មុនពេលដាក់ឈ្មោល នឹងបានចំនួនពងជ្រុះចុះច្រើន ។

*** កំដៅក្នុងទ្រុង :**

ទ្រុងក្តៅ ពងជ្រុះចុះតិច ។

d)- **មូលហេតុបណ្តាលឱ្យមេជ្រូកគ្មានកូនក្រោយដាក់ឈ្មោល** : - ដោយសារមេជ្រូកនោះមានវិបល្លាសខាងសរីរាង្គ មូលហេតុនេះពិបាកនឹងដឹងណាស់ ព្រោះប្រដាប់បង្កើតកូនមិនធម្មតា ដូចជាខូះបន្ទប់ពងដាច់ ឬ ស្ទះបំពង់នាំពង ។ មិនត្រូវរក្សាទុកមេជ្រូកបែបនេះធ្វើពូជទេ ។

- ដោយសារមេជ្រូកមានជំងឺផ្សេងៗដូចជា Brucellosis. Leptospirosis ដូចនេះត្រូវពិនិត្យ និង តាមដានឱ្យបានដិតដល់ ។

- **ដោយសារជ្រូកបា :**

ទឹកកាមអន់គុណភាព :

ដោយសារមានជំងឺ Brucellosis, Leptospirosis ។ ល ។

ដោយសារការថែទាំ :

- ដាក់ឈ្មោលមិនត្រូវពេលវេលា (រហ័សពេកឬក៏យឺតពេក)

- ចំណីខ្វះជីវជាតិ ចិញ្ចឹមមិនត្រឹមត្រូវ ជ្រូកធាត់ពេក ឬ ស្គមពេក ។
- ទ្រុងចង្អៀត និង ក្តៅពេក ។
- មកពីចាក់ថ្នាំការពារជំងឺប៉េស្តក្នុងពេលមានកូនក្នុងពោះ។

កាលណាជួបនឹងលក្ខណៈមេជ្រូកដាក់ឈ្មោលហើយគ្មានកូន ត្រូវធ្វើវិភាគរកមូលហេតុឱ្យបានច្បាស់លាស់ ដើម្បីមានវិធានការការពារ និងព្យាបាលបានទាន់ពេលវេលា ។

e)- **វិធានការជំរុញមេជ្រូកឱ្យរកឈ្មោល និង ជំរុះពង :**

មេជ្រូករកឈ្មោល និង ជំរុះពង ជាសកម្មភាពសរីរៈសាស្ត្រយ៉ាងស្មុគ្រស្មាញរបស់មេជ្រូក ក្រោមឥទ្ធិពលនៃ Hormone និង សកម្មភាពរបស់សរសៃប្រសាទ ។

អាចជំរុញឱ្យមេជ្រូករកឈ្មោល និង ជំរុះពង តាមវិធានការ ដូចតទៅ :-

- **ប្រើជ្រូកឈ្មោល :**

ចំពោះមេជ្រូកដែលមិនរកឈ្មោលយូរថ្ងៃ ត្រូវយកជ្រូកបាមកដាក់ក្នុងទ្រុងជាមួយ ។

- **រំហើសផ្តាច់ដោះ :**

ដើម្បីរំហើសផ្តាច់ដោះ ត្រូវរំហើសបង្ខាត់ឱ្យកូនជ្រូកចេះស៊ីចំណី។

- ស្ពាប បំបៅសអង្កែល ក្រសោមដោះមេជ្រូក ។

ក)- ចំណីអាហារ និង ការថែទាំជ្រូកញីជំទង់ និងជ្រូកញី មុនពេលដាក់ឈ្មោល :

ក្នុងតំណាក់កាលនេះ ត្រូវផ្តល់ចំណីអាហារមានជីវជាតិគ្រប់គ្រាន់ដល់ជ្រូក ប៉ុន្តែមិនត្រូវឱ្យជ្រូកធាត់ពេក ឬ ស្គមពេកទេ ។ បើស្គមពេកវាក្ររកឈ្មោល ពងជ្រុះតិច គុណភាពអន់ ។ បើជ្រូកធាត់កកខ្លាញ់ច្រើនពេកនឹងបណ្តាលឱ្យមេជ្រូកនោះក្លាយទៅជាជ្រូកអា ។

- ចំណីខ្វះជាតិសាច់ ពង (មេរូបញី) ធំធាត់មិនធម្មតា ហើយជ្រុះតិច ។
- ខ្វះជាតិ កាល់ស្យូម (Calcium) ឬ វីតាមីន A អាចនឹងគ្មានកូន ឬ កូនតិច។

ដូចនេះចំណីសំរាប់មេជំទង់ មិនដូចចំណីសំរាប់ជ្រូកសាច់ទេ គឺត្រូវធានាឱ្យមានជាតិសាច់ ជាតិរ៉ែ និង ឱ្យបន្លែច្រើន ដើម្បីកុំឱ្យជ្រូកធាត់ដុះខ្លាញ់ ។

ទ្រុងត្រូវឱ្យទូលាយ ដើម្បីឱ្យជ្រូកធ្វើចលនាបានដោយសេរី ត្រូវឱ្យស្អាតបាត ស្ងួត មិនសើមប៉ផ្ទិចប៉ផ្ទាច់ ។

ត្រូវបង្ហាត់ឱ្យជ្រូក ជុះអាចម៍ ជុះនោមត្រូវកន្លែង ទម្លាប់នេះអាចឱ្យទ្រុងស្អាតពេលមានកូន ។

មុនពេលដាក់ឈ្មោល ត្រូវពិនិត្យសុខភាពរបស់មេជ្រូក ដើម្បីមានវិធានការបំប៉នចំណី ឬ ក៏ព្យាបាល ។ ចំពោះជ្រូកដែលធាត់ដុះ ខ្លាញ់ត្រូវឱ្យវាធ្វើចលនាឱ្យច្រើន និង បន្ថយចំណី ពិសេសចំណីផ្តល់ កំដៅ ។

B - របៀបចិញ្ចឹមមេជ្រូកដើម :

ត្រូវធានាធ្វើយ៉ាងណាឱ្យកូនក្នុងពោះ រីកធំធាត់ជាធម្មតា មិនរលូតកូន កូនកើតមកមានសុខភាពល្អ ទម្ងន់ធ្ងន់ ហើយមេក៏មានសុខភាពល្អ ដើម្បីចិញ្ចឹមកូន ។

១. មេជ្រូកដើម :

ក្រោយពេលដាក់ឈ្មោល ២១ ថ្ងៃ បើមេជ្រូកមិនរកឈ្មោលទៀតទេ នោះអាចបញ្ជាក់ថាមេជ្រូកមានកូនហើយ ។ ប៉ុន្តែក៏មានលក្ខណៈខ្លះទោះជាមិនមានកូន ក៏មិនរកឈ្មោលទៀតដែរ នោះគឺមកពីមានជំងឺ ឬក៏មកពីចំណីអាហារ និង ការថែទាំមិនល្អ ។

មេជ្រូកមួយចំនួនមានកូនក្នុងពោះហើយ ក្រោយមួយវដ្ដ (២១ ថ្ងៃ) រកឈ្មោលឡើងវិញ ប៉ុន្តែមិនច្បាស់លាស់ មិនព្រមឱ្យឈ្មោលពាក់ ហើយស៊ីចំណីធម្មតា នោះឈ្មោះថារកឈ្មោលក្លែងក្លាយ ។

អាចនឹងកំណត់បានថា មេជ្រូកមានកូន កាលណាឃើញ :-

- ជ្រូកដេកច្រើន ស៊ីច្រើន រោម ស្បែក ពីមួយថ្ងៃទៅមួយថ្ងៃកាន់តែរលោង ខ្លួនរីកធំ
- មានចរិកស្លូតបូត មានដំណើរធ្ងន់
- ដោះទាំងពីរជួរឡើងតឹង រីកធំ
- មិនចូលចិត្តនៅជិតជ្រូកឈ្មោល
- ក្រោយមានកូនពីរខែ ពោះធំច្បាស់

a)- ការរីកធំធាត់របស់កូនក្នុងពោះ :

រយៈពេលពរពោះជាមធ្យម ១១៤ ថ្ងៃ (៣ខែ ៣អាទិត្យ ៣ថ្ងៃ) ក្នុងរយៈពេលនេះគប្បីប្រុងប្រយ័ត្ន ជាពិសេសក្នុងតំណាក់កាល ទី ២:

តំណាក់កាលទី១: ក្រោយពេលជាក់ឈ្មោលបាន ២០ថ្ងៃ:

រយៈពេលនេះកូនខិតជាបណ្តើរៗទៅកាន់ដៃស្បូន រួចហើយធ្វើសំបុក នៅទីនោះ ស្រោមកូនក៏ចាប់មានជាបណ្តើរៗ ។

បទពិសោធន៍បានបញ្ជាក់ថា នេះជារយៈពេលដែលកូនក្នុងពោះងាប់ច្រើន ។ មូលហេតុដែលបណ្តាលឱ្យកូនក្នុងពោះមិនរីកធំធាត់មិនអាចបញ្ជាក់បានច្បាស់លាស់ទេ ប៉ុន្តែប្រហែលជាមកពីកត្តាពីរយ៉ាង ដូចតទៅនេះ :-

- មកពីពង ឬ កូនក្នុងពោះនោះតែម្តង
- មកពីចំណីខ្វះវីតាមីន A, B_{12}
- ចំណីផ្អូម ជុះផ្សិត មានជាតិពុល

តំណាក់កាលទី២ : ពេលមានកូនពីរខែ :

រយៈពេលនេះកូនក្នុងពោះរីកធំធាត់រហ័សណាស់ ពិសេសខែទីពីរ ។ ត្រូវផ្តល់ចំណីមានជីវជាតិគ្រប់គ្រាន់ ដើម្បីឱ្យកូនក្នុងពោះរីកធំធាត់។

៦- តម្រូវការសារជាតិ :

ចំណីត្រូវមានសារជាតិ ឆ្លើយតបនឹងតម្រូវការរបស់កូនក្នុងពោះ បន្ទាប់មកធានាតម្រូវការរបស់មេជ្រូក និងទុកមួយចំនួនក្នុងខ្លួន សំរាប់បញ្ចេញទឹកដោះចិញ្ចឹមកូន ។

ប្រសិនបើខ្វះជីវជាតិ កូនក្នុងពោះរីកធំធាត់មិនធម្មតា ទម្ងន់ស្រាលហើយអាចនឹងរលូត ក្នុងលក្ខណៈនេះ មេជ្រូកត្រូវចំណាយជាតិដែលរក្សាក្នុងខ្លួន ដើម្បីផ្តល់ដល់កូនក្នុងពោះ ដូចនេះមេជ្រូកនឹងចុះស្គម ហើយបញ្ចេញទឹកដោះមិនគ្រប់គ្រាន់ ។

សារជាតិដែលត្រូវផ្តល់ដល់មេជ្រូកក្នុងពេលពរពោះមាន :-

*** ជាតិសាច់ (Protide) :**

នេះជាជាតិដែលសំខាន់បំផុត ដើម្បីធានាឱ្យកូនក្នុងពោះធំធាត់ និង បង្កើតទឹកដោះ ។ គុណភាពជាតិសាច់ត្រូវតែល្អ និង ធានាឱ្យបាន ១° % ។

*** ជាតិរ៉ែ (minéral) :**

ជាតិកាល់ស្យូម និង ផូស្វ័រ ចាំបាច់ដល់ការបង្កើតឆ្អឹងរបស់កូនជ្រូក ។ ក្នុងចំណីត្រូវមាន កាល់ស្យូម ០.៧៥ % ផូស្វ័រ ០.៥០ % ។ បើខ្វះជាតិកាល់ស្យូម សុខភាពរបស់មេជ្រូកស្រុតចុះ ពិបាកកើត ទឹកដោះតិច ស្ពឹកជើង ងាយបាក់ឆ្អឹង កូនជ្រូកកើតឡើងខ្សោយ អត្រាងាប់ខ្ពស់ ។

ជាតិរ៉ែ ចាំបាច់ដល់ការរីកធំធាត់របស់កូនក្នុងពោះ និង បង្កើតទឹកដោះ ។ ចំនួនជាតិរ៉ែរក្សាទុកក្នុងខ្លួនបានតិច ឬ ច្រើន អាស្រ័យលើសុខភាពរបស់មេជ្រូក និង សារជាតិក្នុងចំណី ក្នុងពេលពរពោះ ។

*** វិតាមីន** (Vitamine) :

ចំណីរបស់មេជ្រូកត្រូវមានវីតាមីនគ្រប់គ្រាន់ ពិសេសវីតាមីន A , D, E កង្វះវីតាមីន A បណ្តាលឱ្យរលូតកូន កូនខ្សោយ និង ខ្វាក់ភ្នែក ។ ឱ្យមេជ្រូកស៊ី បន្លែស្រស់គ្រប់គ្រាន់ អាចដោះស្រាយកង្វះវីតាមីន A, E ព្រមទាំង អាចបំបាត់ជំងឺទល់លាមករបស់មេជ្រូកផង ។

កង្វះវីតាមីន D កូនក្នុងពោះក្រធំធាត់ មេជ្រូកមានជំងឺស្ពឹកងាយបាក់ឆ្អឹង ។ ដូចនេះចាំបាច់ត្រូវឱ្យមេជ្រូកពរពោះធ្វើចលនាក្រោមកំដៅថ្ងៃ នោះទើបមិនខ្វះវីតាមីន D ។

*** កំដៅ** (Energie) :

ក្នុងរយះពេលនេះត្រូវយកចិត្តទុកដាក់ដល់កំដៅក្នុងចំណី ។ ខ្វះកំដៅ មេជ្រូកស្គម ខ្សោយ កូនក្នុងពោះមិនរីកធំធាត់ ផ្ទុយទៅវិញបើកំដៅលើស បណ្តាលឱ្យមេជ្រូកធាត់ ពិបាកកើតកូន ពេលកើតកូនច្រើនមានជំងឺរលាកដោះ រលាកស្បូន អត់ទឹកដោះ ។ ដើម្បីការពារកុំឱ្យមានជំងឺនេះ មួយអាទិត្យមុនពេលកើត ត្រូវបន្ថយចំណីផ្តល់កំដៅ $\frac{1}{3}$ រួចបន្ថែមបន្លែស្រស់ជំនួស ។

ត្រូវឧស្សាហ៍ពិនិត្យសុខភាពរបស់មេជ្រូក ដើម្បីមានវិធានការបន្ថែម បន្ថយចំណីឱ្យបានសមស្រប ។

២. ការថែទាំមេជ្រូកពរពោះ :

ក្រោយពេលដាក់ឈ្មោលរួចហើយ ត្រូវដេញមេផ្សេងៗបញ្ចូលទ្រុង មិន ត្រូវដាក់ជ្រូកច្រើន ចង្អៀតពេកទេ មិនត្រូវដេញទាត់ធាក់មេជ្រូកឱ្យរត់ព្រោះ អាចបណ្តាលឱ្យរលូតកូន ។

ត្រូវឱ្យមេជ្រូកធ្វើចលនារាល់ថ្ងៃ ល្អបំផុតបើធ្លានោះមានស្មៅខ្ចី ។ ធ្លាត្រូវរាបស្មើ ចៀសវាងកុំឱ្យមានគ្រលឹកគ្រលុក ដែលអាចបណ្តាលឱ្យជំពប់ជើងដួល និង រលូតកូន ។ ជិតដល់ពេលកើតកូន ត្រូវបន្ថយចលនាដើររបស់ជ្រូក ។ ធ្វើចលនាសមស្របផ្តល់សុខភាពដល់មេជ្រូកកូនក្នុងពោះរីកធំធាត់ល្អ បង្ការបានជំងឺពិបាកកើតកូន ។ មុនពេលឱ្យមេជ្រូកដើរចេញក្រៅធ្លា ត្រូវឱ្យផឹកទឹកស្អាតឱ្យបានគ្រប់គ្រាន់ ។ ត្រូវមុជទឹកឱ្យជ្រូករៀងរាល់ថ្ងៃ (លើក លែងពេលមេឃត្រជាក់) ដើម្បីឱ្យខ្លួនវាត្រជាក់ស្អាត ចៀសវាងជំងឺនានា ដូចជាជំងឺសើស្បែក ជំងឺពេលកើតកូន ។ ការមុជទឹកជាប្រចាំឱ្យជ្រូក ផ្តល់សុខភាពឱ្យជ្រូក ព្រមទាំងជាលក្ខណៈឱ្យជ្រូកស៊ាំងងាយស្រួលក្នុងការថែទាំ និង ព្យាបាលពេលចាំបាច់ ។

ទ្រុងជានិច្ចកាលត្រូវស្អាតបាត មានខ្យល់អាកាសចេញចូល ។ អាចដាក់មេជ្រូកធើមក្រោមពីរខែនៅជាមួយគ្នាច្រើន បន្ទាប់មកថយបន្តិចម្តងៗ ។ លុះដល់ពេលជិតកើត ត្រូវមានទ្រុងមួយសំរាប់មេមួយ ។ ទ្រុងចង្អៀតអាចបណ្តាលឱ្យរលូតកូន ដោយសារជល្មើមគ្នាស៊ី ។ មិនត្រូវចាក់ថ្នាំការពារជំងឺប៉េស្តឱ្យមេជ្រូកធើមទេ ។

៣. ការថែទាំមេជ្រូក មុន និងក្រោយពេលកើតកូន :

កាលណាយើងចាំថ្ងៃដាក់ឈ្មោល នោះយើងនឹងដឹងពីថ្ងៃដែលវាកើតកូន ដើម្បីមានវិធានការរៀបចំជាមុន សំដៅឱ្យមេជ្រូកកើតកូនដោយសុវត្ថិភាព កូនជ្រូករស់ច្រើន មេជ្រូកសំបូរទឹកដោះចិញ្ចឹមកូន ។

គ. កិច្ចការដែលត្រូវរៀបចំ :

* ទ្រុង :

មុនពេលកើត ១០-១៥ ថ្ងៃគប្បីលាងសំអាតទ្រុងដោយទឹកកំបោរស រៀបចំកន្លែង និង អំពូលកំដៅឱ្យកូនជ្រូក ។ កន្លែងណាគ្មានភ្លើងអគ្គីសនី ត្រូវរៀបចំចង្ក្រានដុតធ្យូង ដុតអុស ។ ត្រៀមចំបើង អង្កាមទ្រាប់បាតទ្រុង ។ ទ្រុងត្រូវស្ងប់ស្ងាត់ ស្ងួត មានខ្យល់អាកាសចេញចូល និង មានពន្លឺគ្រប់គ្រាន់ ។

* សំភារះផ្សេងៗ :

សៀវភៅសំរាប់កត់ត្រា ក្រណាត់ជូត កន្ត្រៃកាត់ធ្មេញ ប្រដាប់កាត់ត្រចៀក ចេសសំរាប់ចងផ្ចិត ថ្នាំលាងសំអាត (ថ្នាំក្រហម) ឡាំង ឬ ធុងកំដៅ ចំបើងស្ងួត ។

* យកមេជ្រូកទៅកាន់ទ្រុងកើត :

៥-៧ ថ្ងៃ មុនពេលកើត ត្រូវនាំមេជ្រូកទៅកាន់ទ្រុងកើត ដើម្បីឱ្យវាមានទំលាប់នឹងកន្លែងថ្មីនេះ ។ មុនពេលនាំវាទៅកាន់ទ្រុងកើត ត្រូវលាងសំអាតខ្លួនវាឱ្យស្អាត (ដោយសាប៊ូ) ពិសេសលាងដោះ ដើម្បីសំលាប់មេរោគ ។

* មួយអាទិត្យមុនពេលកើត :

ត្រូវបន្ថយចំណីពី 1/3 ដល់ 1/2 រួចបន្ថែមបន្លែស្រស់ ដើម្បីការពារជំងឺរលាកដោះ រលាកស្បូន និង ជំងឺអត់ទឹកដោះ ។

ធម្មតាមេជ្រូកច្រើនកើតកូននៅពេលយប់ ត្រូវតាមដានឱ្យបានជិតដល់ ដើម្បីមានវិធានការសង្គ្រោះទាន់ពេលវេលាគ្រាចំបាច់ ចៀសវាងការខាតបង់ដែលគួរឱ្យសោកស្តាយ ។

ខ. មេជ្រូកកើតកូន :

លក្ខណៈមេជ្រូកជិតដល់ពេលកើតកូន :

- ដំណើរធ្ងន់
- ជួរដោះទាំងពីរធំក្រហម ជួនកាលមានចេញទឹកដោះ កាលណាយើងច្របាច់ ។
- ជ្រូកតប់ប្រមល់ ខាំកកេរជញ្ជាំង ដេក ដើរមិនស្ងៀម
- ខាំចំបើង ស្មៅ ក្នុងទ្រុង ឈ្មុលទៅកៀនជញ្ជាំង (យើងហៅថាជ្រូកធ្វើសំបុក)
- ពេលមានជាតិរំអិលពណ៌លឿងចេញពីទ្វារ បញ្ជាក់ថាជ្រូកជិតកើតកូនហើយ ។

ពេលកើតមេជ្រូកច្រើនមិនសូវដេក ពិសេសមេជ្រូកក្មេង ច្រើនឈរ ដែលងាយនឹងជាន់កូន ។ ជាមធ្យមពី ១៥-២០ នាទី កើតកូនមួយ ប៉ុន្តែក៏អាចរហ័សជាងនេះ ឬ ក៏យូរជាងនេះរាប់ម៉ោងក៏មាន ។

កូនជ្រូកកើតមក ច្រើនធ្វើឱ្យរហែកស្រោមដោយខ្លួនវា រួចចេញមកក្រៅ ជួនក៏កើតមកទាំងស្រោម មានន័យថាកូនជ្រូកនៅក្នុងស្រោមនៅឡើយ ពេលនោះត្រូវរហ័សហែកស្រោមចេញ ចៀសវាងកូនជ្រូកថប់ដង្ហើម ។

មេជ្រូកដែលមានកូនច្រើន កូនតូច រួចទឹកខ្ទែងរបស់កូនផ្លាស់ប្តូរខ្លាំង ដូចនេះបាតុភូតដែលជ្រូកកើតក្បាលមុន ឬ កន្ទុយមុន សុទ្ធតែជាបាតុភូតធម្មតាទេ ។

ពេលកើត មេជ្រូកច្រើនដេក រហូតដល់កូនកើតអស់ មានមេខ្លះកើតកូនបានមួយស្ទុះងើបឈរម្តង ក៏មានជ្រូកខ្លះឈរកើតកូន ដើរចុះដើរឡើង ត្រូវប្រុងប្រយ័ត្នក្រែងមេដើរជាន់ ឬ ទាត់កូន ។

សុកអាចនឹងធ្លាក់មកជាមួយកូន ជួនកើតកូនអស់ទើបធ្លាក់សុក ។ ត្រូវយកសុកចេញ ចៀសវាងកុំឱ្យស្អុយរលួយ ឬ ក៏ឱ្យមេជ្រូកស៊ី (សុកទុកយូរស្អុយរលួយមានមេរោគ) ឬ ក៏អាចបណ្តាលឱ្យមេជ្រូកមានទំលាប់អាក្រក់ស៊ីសាច់ឆៅ ដែលអាចស៊ីទាំងកូនវាផង ។

បើការកើតកូនមានរយៈពេលយូរពេក ត្រូវប្រើវិធានការដូចតទៅនេះ :-

- យកកូនដែលកើតរួចហើយ ឱ្យបៅដោះមេវា
- ចាក់ Ocytocin

បើវិធានការទាំងពីរនេះមិនបានលទ្ធផលល្អទេ ត្រូវអញ្ជើញភ្នាក់ងារបសុពេទ្យជួយសង្គ្រោះ ។

គ_ជួយបង្កើតកូន និងថែទាំកូនជ្រូកដែលទើបនឹងកើត :

អ្នកជួយបង្កើតកូនជ្រូក ត្រូវកាត់ក្រចកដៃឱ្យខ្លី លាងសំអាតដៃដោយអាល់កុល ។ កូនជ្រូកទើបកើតមក ប្រឡាក់ទឹករំអិលពេញខ្លួន យើងត្រូវចាប់កូនជ្រូកថ្នមៗ ដៃមួយកាន់ទទឹងខ្លួនវា ដៃមួយទៀតជូតស្រោមស្តើងជុំវិញក្បាល ច្រមុះ និង ខ្លួន ។ យកកន្សែងស្អាតជូតទឹកនៅច្រមុះ មាត់មុនដើម្បីកុំឱ្យវាថប់ដង្ហើម រួចហើយសឹមជូតខ្លួនវាឱ្យស្ងួត ។

ទងផ្ចិតធម្មតាច្រើនដាច់ដោយខ្លួនឯង ជួនក៏ជាប់នឹងសុកនៅក្នុងពោះ បើមានបញ្ហាដូចនេះ ត្រូវទាញផ្តាច់ដោយថ្នមៗ ។

ត្រូវកាន់កូនជ្រូកថ្នមៗ កុំឱ្យវាស្រែក នាំឱ្យផ្អើលដល់មេវា ដែលជាកត្តាបន្ទាយរយៈពេលកើតកូន ។ ចំពោះមេជ្រូកកើតកូនឈរ ត្រូវស្ទាបអង្អែលដោះវា ដើម្បីឱ្យវាដេកចុះ ។

ជូតកូនជ្រូកស្អាតបាតហើយ កាត់ទងផ្ចិត កាត់ធ្មេញ ចង្កឹង រួច កាត់ស្លឹកត្រចៀក ចុះលេខចំណាំ (បើជាការចាំបាច់) ។ យកចេស ចងផ្ចិតចម្ងាយពីពោះ ៣-៥ សម រួចយកកាំបិត ឬ កន្ត្រៃដែលស្ងោររួច ហើយកាត់ រួចលាបថ្នាំក្រហម ។

ដាក់កូនជ្រូកក្នុងទ្រុង (ធុង) កំដៅ បើមានអគ្គិសនីប្រើអំពូល ភ្លើង បើគ្មានប្រើចង្កៀង ។ បាតទ្រុង (ធុង) ត្រូវទ្រាប់ចំបើង ឬ បាវ ក្រចៅ ដើម្បីរក្សាកំដៅ ។

ក្នុងលក្ខណៈដែលមេជ្រូកកើតកូនរហ័ស ជាប់ៗគ្នា ត្រូវជូតសំអាត កូនជ្រូកឱ្យស្ងួត រួចដាក់ក្នុងធុងកំដៅជាមុនសិន សឹមកាត់ផ្ចិត និង ធ្វើកិច្ចការដទៃទៀតជាក្រោយ ។

ត្រូវជួយសង្គ្រោះកូនជ្រូកថប់ដង្ហើម ដោយមធ្យោបាយដូចតទៅ នេះ :

- បិទមាត់កូនជ្រូក រួចបឺតរន្ធច្រមុះឱ្យខ្លាំង ព្រោះការស្ទះដង្ហើម នេះ អាចបណ្ដាលមកពីជាតិរំអិល ។

- យួរជើងក្រោយទាំងពីរបញ្ច្រាសគ្នា ដៃមួយសង្កត់ស្រាលទៅលើ ភ្លៅ ឬ លើពោះ ដើម្បីជំរុញការដកដង្ហើម ។

- ដកដង្ហើមសិប្បនិម្មិត : ដាក់កូនជ្រូកដេកលើចំបើង ឬ បាវក្រចៅរុញជើងមុខទាំងពីរចុះឡើងស្រាលៗ រួចប្រើចុងដៃសង្កត់លើឆ្អឹង ជំនីទាំងពីរតាមចង្វាក់ដង្ហើម ។

- ជ្រលក់កូនជ្រូកក្នុងទឹកក្ដៅពី ២០-៣៨° អង្សា ។

ក្រោយពេលកើតប្រហែលមួយម៉ោង ត្រូវឱ្យកូនជ្រូកបៅ ប៉ុន្តែមុន ពេលឱ្យបៅ ត្រូវជូតសំអាតដូរដោះទាំងពីរ ជូតសំអាតជាតិរំអិលនៅលើដោះ ខ្លួន និង គូថមេជ្រូក ។

ត្រូវរាប់ចំនួនសុក តើធ្លាក់អស់ឬនៅ ? មើលសុខភាពវា មើលកំដៅខ្លួន និង ការស៊ីផឹក ពិនិត្យមើលដោះ និង របៀបឱ្យកូនបៅ ក្រែងវាមានជំងឺរលាកដោះ អត់ទឹកដោះ ដើម្បីមានវិធានការជួយសង្គ្រោះជាបន្ទាន់ ។

C - របៀបចិញ្ចឹមមេជ្រូកបំបៅកូន :

ភារកិច្ចជាសំខាន់របស់មេជ្រូក គឺផលិតទឹកដោះឱ្យបានច្រើន និង មានគុណភាពខ្ពស់ ដើម្បីចិញ្ចឹមកូនឆាប់ធំធាត់ មានសុខភាពល្អ ហើយមិនសូវមានកូនងាប់ ។

១. ការឱ្យទឹកដោះរបស់មេជ្រូក :

ធម្មតាក្នុងមួយម៉ោងមេជ្រូកបញ្ចេញទឹកដោះម្តង ។ ពេលទឹកដោះចេញមេជ្រូកតែងស្រែកហៅកូន (អ៊ុកៗ) ឮសំរែកនេះ កូនជ្រូកស្ទុះរកបៅ ។ រយៈពេលបញ្ចេញទឹកដោះម្តងៗ មានត្រឹមប៉ុន្មានទនាទីតែប៉ុណ្ណោះ ។ ក្នុងពេលកំពុងឱ្យកូនបៅ បើមានសំលេងអ៊ូអរខ្លាំង នាំឱ្យភ្ញាក់ផ្អើល ទឹកដោះនឹងឈប់ចេញភ្លាម ។

* កត្តាដែលមានឥទ្ធិពលដល់ការបញ្ចេញទឹកដោះ :

- សារជាតិ

ចំណីអាហារមានឥទ្ធិពលផ្ទាល់ដល់បរិមាណ និង គុណភាពទឹកដោះ ព្រោះថាដើម្បីឱ្យកើតជាទឹកដោះ ជ្រូកត្រូវបឺតយកជាតិនានាពីក្នុងចំណី ។ ហេតុនេះចំពោះចំណីអាហារ ត្រូវធានាទាំងបរិមាណ ទាំងគុណភាព ឱ្យសមស្របនឹងសេចក្តីត្រូវការរបស់មេជ្រូកបំបៅកូន ។

សារជាតិដែលខ្លួនជ្រូកស្តុកទុកក្នុងពេលធើម ក៏មានឥទ្ធិពលដល់បរិមាណទឹកដោះ ។ ដូចនេះត្រូវផ្តល់ចំណីអាហារមានសារជាតិគ្រប់គ្រាន់ឱ្យមេជ្រូកធើម ព្រោះថាពេលមេជ្រូកធើម បើយើងពុំបានយកចិត្តទុកដាក់ចិញ្ចឹមវាឱ្យបានសមស្របទេ នោះនឹងមានមហន្តរាយដល់ការផលិតរបស់មេជ្រូកដូចជា : កូនជ្រូកកើតឡើងទំងន់ស្រាល មេមានទឹកដោះ តិច ។ ល ។

ការថែទាំ :

គ្រប់មូលហេតុដែលធ្វើឱ្យកំរើកដល់សរសៃប្រសាទ សុទ្ធតែមានឥទ្ធិពលមិនល្អដល់ចំនួនទឹកដោះ ។ មូលហេតុទាំងនោះមានសំលេងអ៊ូអរ ឬ ក៏ ទាត់ធាក់ជ្រូក ធ្វើឱ្យជ្រូកភ័យខ្លាច ឈឺចាប់ ។

អាកាសធាតុក្ដៅ និង កង្វះចលនារបស់មេជ្រូក សុទ្ធតែបណ្ដាលឱ្យទឹកដោះមិនចេញ ។ គប្បីឱ្យជ្រូកធ្វើចលនាដើរចុះឡើង និង មុជទឹកឱ្យវា ។

- **អាយុ :**

មេជ្រូកកើតកូនលើកដំបូង ឱ្យទឹកដោះតិចជាងមេជ្រូកដែលកើតកូនច្រើនលើកហើយ ។ បរិមាណទឹកដោះកើនឡើងជាបន្តបន្ទាប់ពីកូនលើកទី ១ ដល់កូនលើកទី ៥ រួចបន្ទាប់មកក៏ចុះថយបន្តិចម្ដងៗ ។

បរិមាណទឹកដោះក្នុងអាទិត្យនិមួយៗមិនដូចគ្នាទេ ក្នុងបីអាទិត្យដំបូង ទឹកដោះច្រើន រួចបន្ទាប់មកចុះថយតិចទៅៗ ។

- **ពូជ :**

ពូជផ្សេងគ្នា លទ្ធភាពឱ្យទឹកដោះក៏ផ្សេងគ្នា ពូជ Yorkshire, Landrace ឱ្យទឹកដោះច្រើន ។

- **អាកាសធាតុ :**

អាកាសធាតុត្រជាក់ល្មើយ ទ្រុងមានខ្យល់អាកាសចេញចូលបរិបូណ៌ មេជ្រូកឱ្យទឹកដោះច្រើន ។

ក្រៅពីនេះដោះនិមួយៗ ក៏ឱ្យទឹកដោះមិនដូចគ្នាដែរ ។ ដោះខាងមុខឱ្យទឹកដោះច្រើនជាងដោះខាងក្រោយ ។ ត្រូវកំណត់ដោះឱ្យកូនជ្រូក បៅដើម្បីឱ្យកូនជ្រូកធំធាត់ស្មើគ្នា ។

២. ការចិញ្ចឹមមេជ្រូកបំបៅកូន :

a)- សេចក្តីត្រូវការសារជាតិ :

- ជាតិសាច់ :

ក្នុងមួយថ្ងៃមេជ្រូកបញ្ចេញទឹកដោះ ៥-៦ គក្រ ជាតិសាច់ក្នុងទឹកដោះមានពី ៥,៥-៦ % ដូចនេះរាល់ថ្ងៃមេជ្រូកត្រូវការជាតិសាច់មួយចំនួនដើម្បីបង្កើតទឹកដោះ ។ បើឱ្យជាតិសាច់មិនគ្រប់គ្រាន់ទេ បរិមាណទឹកដោះនឹងចុះយ៉ាងរហ័ស រួចគុណភាពក៏អន់ មេជ្រូកបាក់កំលាំង ចុះស្គម កូនជ្រូកខ្វះទឹកដោះ ក្រធំ ងាយកើតជំងឺផ្សេងៗ ។

ម្សៅត្រីជាចំណីដ៏ល្អបំផុតសំរាប់មេជ្រូកចិញ្ចឹមកូន ។ ចំណីសំរាប់មេជ្រូកចិញ្ចឹមកូន ត្រូវមានជាតិសាច់ ១៥ % ។

- ជាតិរ៉ែ :

ត្រូវយកចិត្តទុកដាក់ចំពោះជាតិរ៉ែពីរមុខ គឺ Ca និង P ។ ក្នុងទឹកដោះមេជ្រូកសំបូរជាតិកាល់ស្យូមជាបង្គួរ ។ បើក្នុងចំណីខ្វះជាតិកាល់ស្យូមក្នុងរយៈពេលយូរ មេជ្រូកនឹងយកជាតិកាល់ស្យូមពីក្នុងខ្លួនវា ដើម្បីបង្កើតទឹកដោះ ។ ដូចនេះអាចបណ្តាលឱ្យមេជ្រូកចុះស្គម ពិបាកដើរស្ពឹកជើង បរិមាណទឹកដោះថយចុះ ។ មេជ្រូកខ្វះទឹកដោះ ក៏អាចបណ្តាលមកពីចំណី ខ្វះជាតិកាល់ស្យូម ។ ដូចនេះត្រូវផ្តល់ជាតិ Ca និង P ឱ្យមេជ្រូកឱ្យបានគ្រប់គ្រាន់ ហើយរាល់ថ្ងៃត្រូវឱ្យមេជ្រូកធ្វើចលនា (ដើរ) ក្រោមកំដៅថ្ងៃ ដើម្បីជំរុញការប្រើប្រាស់ជាតិទាំងពីរនេះឱ្យបានល្អ ។

- វីតាមីន :

វីតាមីនជាសារធាតុសរីរាង្គសំរាប់ធានាសុខភាពរបស់ជ្រូក និងសំរាប់បង្កើតទឹកដោះ ។ ពិសេសបំផុតគឺវីតាមីន A ត្រូវឱ្យមានគ្រប់គ្រាន់

ក្នុងចំណី កូនជ្រូកទើបនឹងកើតបានទទួលវីតាមីន A តាមរយៈទឹកដោះមេ ។ បើក្នុងទឹកដោះខ្វះ វីតាមីន A កូនជ្រូកក្រធំ ងាយកើតជំងឺ ។

· វីតាមីន B_{12} ចាំបាច់ក្នុងការបង្កើតឈាមរបស់កូនជ្រូក ។ វីតាមីន B_{12} មានសំបូរនៅក្នុងម្សៅសាច់ ម្សៅត្រី ។

b)- ចំណីសំរាប់មេជ្រូកបំបៅកូន :

- បរិមាណចំណីសំរាប់មេជ្រូកបំបៅកូន ប្រែប្រួលទៅតាមទំងន់អាយុ និង បរិមាណទឹកដោះតិច ឬ ច្រើន (គឺថាកូនតិច ឬ ច្រើន) បរិមាណចំណីសំរាប់មេជ្រូកបំបៅកូន ជាមធ្យមប្រហែល ៥-៦គក្រ ក្នុងមួយថ្ងៃ ប៉ុន្តែដើម្បីជាការងាយគិត គឺយើងឱ្យវាស៊ីស្មើនឹង ៣ % នៃទំងន់របស់វា (មេជ្រូកស្ទាវឱ្យ ៣,២ % មេចំណាស់ ២,៨០ %) ។

- ចំណីសំរាប់មេជ្រូកមិនត្រូវផុះផ្សិត ព្រោះអាចមានឥទ្ធិពលអាក្រក់ដល់ទឹកដោះ និង ងាយបណ្តាលឱ្យកូនជ្រូកកើតជំងឺនៅផ្លូវរំលាយអាហារ ។

- ត្រូវឱ្យចំណីណាដែលមានគុណភាពល្អ ហើយឱ្យបានច្រើនមុខ។
- ត្រូវឱ្យស៊ីបន្លែស្រស់បន្ថែម ។

ចំណីមានជីវជាតិល្អ កូនជ្រូកឆាប់ធំ រោមស្បែកភ្លឺរលោង ។

c)- របៀបឱ្យស៊ី :

ក្រោយពេលកើតកូនអស់ភ្លាម គប្បីឱ្យមេជ្រូកផឹកទឹកក្តៅឧណ្ហៗលាយជាមួយកន្ទក់រាវ ។ ក្នុងការបង្កើតកូន មេជ្រូកបាត់បង់កំលាំងច្រើនណាស់ ដូចនេះត្រូវឱ្យចំណីដែលថ្មី ឆ្ងាញ់ ព្រមទាំងងាយស្រួលរំលាយ។ ក្នុងប៉ុន្មានថ្ងៃដំបូង ត្រូវឱ្យចំណីរាវៗ ហើយបរិមាណត្រូវបន្ថែមបន្តិចម្តងៗ

លុះដល់ថ្ងៃទី ៤-៥ ទើបឱ្យតាមសេចក្ដីត្រូវការរបស់វា ។ ក្រោយពេលកើតកូន បើឱ្យស៊ីចំណីច្រើនភ្លាម អាចមានវិបល្លាសក្នុងការរំលាយអាហារទឹកដោះចុះ ។

ត្រូវឱ្យស៊ីឱ្យបានត្រឹមត្រូវតាមពេលវេលា មិនត្រូវទុកឱ្យវាឃ្លាន ដែលបណ្ដាលឱ្យវានៅមិនស្ងៀម និង មានឥទ្ធិពលដល់បរិមាណទឹកដោះ។

ត្រូវឱ្យផឹកទឹកឱ្យបានគ្រប់គ្រាន់ ព្រោះក្នុងទឹកដោះឱ្យកូនបៅ មានជាតិទឹកច្រើន ។

២. ការថែរក្សាមេជ្រូកបំបៅកូន :

ចលនា (ដើរ) ចុះឡើងក្រោមកំដៅថ្ងៃ បង្កើនលក្ខណៈល្អដល់មេជ្រូក បង្កើតទឹកដោះបានច្រើន ព្រមទាំងលើកស្ទួយសុខភាពរបស់មេជ្រូក។ ក្រោយពេលបង្កើតកូនបាន ៤-៥ ថ្ងៃ បើមេឃស្រឡះល្អ គប្បីឱ្យមេជ្រូកចេញក្រៅធ្លានៅពេលព្រឹក ហើយថ្ងៃបន្ទាប់ៗមក អាចបន្ថែមម៉ោងឱ្យចេញក្រៅ ។

- ទ្រុងត្រូវស្អាត ស្ងួត មានខ្យល់អាកាសចេញចូល និង ស្ងប់ស្ងាត់ ។ ទ្រុងក្ដៅស្អុះ ឬ អ៊ូអរ សុទ្ធតែធ្វើឱ្យថយទឹកដោះ និង ងាយបណ្ដាលឱ្យមេជាន់កូន ។

- ទ្រុងសើមផ្អើចផ្អាច់ ងាយឱ្យកូនជ្រូកកើតជំងឺផ្សេងៗ ។

- ត្រូវកំណត់ដោះឱ្យកូនបៅ ហើយត្រូវឱ្យកូនបៅឱ្យគ្រប់ដោះ ការពារកុំឱ្យមានជំងឺរលាកដោះ ។

- ការមុជទឹកឱ្យជ្រូក ជាការសំខាន់ណាស់ ព្រោះអាចបង្កើនសុខភាព បន្ថយជំងឺរលាកដោះ ។ ប៉ុន្តែត្រូវរង់ចាំពីរអាទិត្យក្រោយកើតកូនសឹមមុជទឹកឱ្យវា ដើម្បីចៀសវាងជំងឺផ្សេងៗ ។

ក្នុងប៉ុន្មានថ្ងៃក្រោយពេលកើតកូន ត្រូវប្រយ័ត្នតាមដានកំដៅខ្លួន ការស៊ីចុក និង ពិនិត្យប្រដាប់បន្តពូជរបស់មេជ្រូក ដើម្បីមានវិធានការព្យាបាលបានទាន់ពេលវេលា បើឃើញថាមានជំងឺ ។

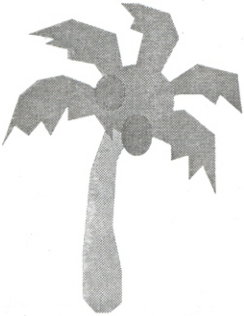

V- របៀបចិញ្ចឹមកូនជ្រូកបៅដោះ

រយៈកាលនេះចាប់ផ្តើមពីពេលកើតដល់ពេលផ្តាច់ដោះ ។ នេះជារយៈកាលដែលត្រូវយកចិត្តទុកដាក់ថែទាំឱ្យបានហ្មត់ចត់ ព្រោះថារយៈកាលនេះកូនជ្រូកងាយនឹងកើតជំងឺណាស់ ។

ត្រូវធ្វើយ៉ាងណាឱ្យកូនជ្រូករស់ច្រើន ងាប់តិច ពេលផ្តាច់ដោះមានទំងន់ធ្ងន់ កូនធំស្មើ ។

ដើម្បីទទួលបានលទ្ធផលល្អ ដំបូងបង្អស់គឺត្រូវស្គាល់ពីលក្ខណៈរបស់កូនជ្រូកបៅដោះ ដើម្បីមានវិធានការបច្ចេកទេសសមស្រប ។

A - ចំណុចពិសេសរបស់កូនជ្រូកបៅដោះ :

ក- រហ័សធំ :

គប្បីយល់ថាកូនជ្រូកបៅដោះរហ័សធំណាស់ បើយើងតាមដានឱ្យបានច្បាស់នោះនឹងឃើញថា :

- ទំងន់កូនជ្រូកក្នុងអាយុ១០ថ្ងៃ ធ្ងន់ជាងកូនជ្រូកទើបកើត ២ដង
- - ៣០ថ្ងៃ - ៤-៥ ដង
- - ៦០ថ្ងៃ - ១០ ដង

កូនជ្រូករហ័សធំ ទាមទារចំណីមានជីវជាតិច្រើន ។ បើមិនដូច្នោះទេនោះ នឹងនាំឱ្យមានការខាតបង់ច្រើនណាស់ ។

ខ. ប្រដាប់រំលាយអាហាររបស់កូនជ្រូក រីកដុះដាលរហ័ស ប៉ុន្តែការរំលាយអាហារខ្សោយ :

កូនជ្រូកដែលទើបកើត រស់អាស្រ័យទឹកដោះមេ ។ ពេលផ្ដាច់ដោះកូនជ្រូកត្រូវរស់ដោយខ្លួនឯង និង យកជីវជាតិពីចំណីអាហារ ដូចនេះប្រដាប់រំលាយអាហាររបស់វា ត្រូវឆ្លងតំណាក់កាលនៃការប្រែប្រួល ដើម្បីសំរបទៅនឹងលក្ខណៈរស់នៅថ្មី ។

ប្រដាប់រំលាយអាហាររបស់កូនជ្រូក ដំបូងឡើយនៅតូច អង្គជាតិ (Diastase) រំលាយអាហារមិនទាន់មានគ្រប់គ្រាន់ ។ ក្នុងអាទិត្យដំបូងក្រពះរបស់វាខ្វះជាតិជូរ (Acide chlorydrique) ដូចនេះងាយនឹងមានជំងឺក្រពះណាស់ ។ លទ្ធភាពរំលាយជាតិស្ករក្នុងរយៈកាលដំបូងនៅខ្សោយ ។ លទ្ធភាពរំលាយជាតិសាច់មានដើមកំណើតពីសត្វខ្ពស់ជាងជាតិសាច់ពីរុក្ខជាតិ ។ កូនជ្រូក មានលទ្ធភាពស្រូប និង រំលាយជាតិខ្លាញ់ (Acide gras) ខ្ពស់ បានជាកូនជ្រូកអាចប្រើប្រាស់ជាតិខ្លាញ់ក្នុងទឹកដោះបានយ៉ាងស្រួល ។

ប្រដាប់រំលាយអាហាររបស់កូនជ្រូក រីកដុះដាលរហ័សណាស់ ប៉ុន្តែលទ្ធភាពរំលាយអាហារ និង លទ្ធភាព ប្រឆាំងជំងឺខ្សោយ ។ ដូច្នេះត្រូវយកចិត្តទុកដាក់ចំពោះចំណុចមួយចំនួនដូចតទៅនេះ :

- ត្រូវឱ្យចំណីស្រួលរំលាយ និង ឱ្យសមស្របចំពោះលទ្ធភាពនៃការរំលាយរបស់វា ។
- ត្រូវកែច្នៃចំណីឱ្យបានល្អដើម្បីជួយសំរួលដល់ការរំលាយអាហារ
- ត្រូវរក្សាអនាម័យចំណី ទឹក ទ្រុង ដើម្បីការពារកុំឱ្យមាន ជំងឺផ្លូវពោះវៀន និង ជំងឺដទៃទៀត ។
- ត្រូវឱ្យស៊ីច្រើនពេលក្នុងមួយថ្ងៃ ។

- ត្រូវបង្ហាត់ឱ្យកូនជ្រូករហ័សចេះស៊ីចំណី ដើម្បីជំរុញការរីកដុះដាលប្រដាប់រំលាយអាហារ និង អង្គជាតិរំលាយអាហារ ។

គ- ការធន់ទ្រាំនឹងធាតុត្រជាក់នៅខ្សោយ :

ប្រពន្ធ័សរសៃប្រសាទ និង វិញ្ញាណដទៃទៀត ស្ថិតក្នុងកំរិតដុះដាលទាប បានជាកូនជ្រូកងាយទទួលឥទ្ធិពលផ្ទាល់ពីបរិយាកាសខាងក្រៅ ដូចជា ធាតុត្រជាក់ ធាតុក្តៅ ធាតុសើម ។ ល ។

ម្យ៉ាងទៀតមកពីស្រទាប់ខ្លាញ់នៅក្រោមស្បែករបស់វាស្តើង បានជាលទ្ធភាពប្រឆាំងជាតិត្រជាក់របស់វាខ្សោយ ។ ហេតុនេះត្រូវតែមានទ្រុងកំដៅឱ្យវា ។

ទ្រុងត្រូវស្ងួត មានខ្យល់អាកាសចេញចូល ប៉ុន្តែមិនត្រូវឱ្យខ្យល់ខ្លាំង ឬ ភ្លៀងសាចចូល ។ ត្រូវឱ្យកូនជ្រូកស៊ីចំណីដែលមានជីវជាតិគ្រប់គ្រាន់ ដើម្បីមានលទ្ធភាពទប់ទល់នឹងជំងឺ ។

B - បច្ចេកទេសចិញ្ចឹមកូនជ្រូកនៅដោះ :

ថិតក្នុងរយៈពេលកំពុងនៅបៅដោះ អត្រាងាប់របស់កូនជ្រូកមានកំរិតខ្ពស់ មកពីជំងឺរលាកស្ងួត រាគរអាចម៍ ឬ ក៏មកពីមេដេកកិន ។ ដើម្បីការពារកុំឱ្យកូនជ្រូកងាប់ច្រើន និង មានសុខភាពល្អ ត្រូវអនុវត្តតាមបែបបទបច្ចេកទេសដូចតទៅនេះ : -

១- ត្រូវឱ្យកូនជ្រូកបានបៅដោះដំបូង ហើយកំណត់ដោះឱ្យកូនជ្រូកបៅ :

ទឹកដោះរបស់មេជ្រូកដែលទើបបង្កើតកូនបាន ២-៣ ថ្ងៃ គេហៅថាទឹកដោះខ្ចី ឬ ទឹកដោះដំបូង ។ ទឹកដោះនេះមានជីវជាតិជាងទឹកដោះធម្មតា ឬ ក៏មានជាតិខ្លះដែលទឹកដោះធម្មតាគ្មាន ។ ទឹកដោះដំបូងមានអង្គប្រយុទ្ធ Anticorps (ɤ globuline) ដែលជួយឱ្យកូនជ្រូកអាចប្រឆាំងនឹងមេរោគបាន ។ ត្រូវធ្វើយ៉ាងណាឱ្យកូនជ្រូកទាំងអស់បានបៅទឹកដោះដំបូង ដើម្បីទទួលបាននូវជីវជាតិចាំបាច់ ដែលមិនអាចយកចំណីណាមកជំនួសបាននេះ ។ ទឹកដោះដំបូង ផ្តល់កំដៅដល់កូនជ្រូកប្រឆាំងនឹងធាតុត្រជាក់ ។ ធ្វើយ៉ាងណាឱ្យកូនជ្រូកបៅ ទឹកដោះដំបូងកាន់តែរហ័សកាន់តែប្រសើរ ។ ក្រោយពេលកើតកន្លះម៉ោង ទៅមួយម៉ោង ត្រូវឱ្យវាបៅបើទុកយូរក្រឱ្យបៅ នឹងបណ្តាលឱ្យកូនជ្រូកខ្សោយ ងាយទទួលធាតុត្រជាក់និង ងាយកើតជំងឺណាស់ ។

-ជាមួយនេះដែរ ត្រូវកំណត់ឱ្យកូនជ្រូកបៅដោះមួយណា បៅដោះនោះរហូតដល់ថ្ងៃផ្តាច់ដោះ ។

ក្នុងពេលបៅជាលើកដំបូង កូនជ្រូកច្រើនប្រជែងគ្នាដណ្តើមដោះ។ កូនធំមានសុខភាពល្អ ច្រើនដណ្តើមបានដោះដែលមានទឹកដោះច្រើន ឬ ក៏ដោះខាងមុខ ។ ដើម្បីឱ្យកូនជ្រូកធំស្មើគ្នា ត្រូវឱ្យកូនណាខ្សោយ បៅដោះខាងមុខ កូនធំ ខ្លាំង បៅដោះខាងក្រោយ ទំលាប់វាយ៉ាង នេះតែ ២-៣ ថ្ងៃ វានឹងធ្លាប់ (កូនណាដោះនោះ) ។

ចំពោះមេជ្រូកដែលកូនជាលើកដំបូង ត្រូវឱ្យវាមានទំលាប់ដេកត្រង់ខ្លួន ដើម្បីឱ្យជួរដោះខាងក្រោមលេចចេញមកក្រៅ ស្រួលឱ្យកូនបៅ ។

២. ត្រូវបន្ថែមជីវជាតិដល់កូនជ្រូក :

ក្រៅពីបៅទឹកដោះ កូនជ្រូកនៅត្រូវការជីវជាតិបន្ថែមទៀត ព្រោះ:

- បរិមាណទឹកដោះថយចុះចាប់ពីអាទិត្យទី ៣ ផ្ទុយទៅវិញកូនជ្រូកកាន់តែត្រូវការជីវជាតិច្រើនឡើង ដើម្បីឱ្យខ្លួនវាធំធាត់ ។
- បន្ថែមជាតិមួយចំនួន ដែលក្នុងទឹកដោះមានមិនគ្រប់គ្រាន់ ពិសេសគឺជាតិដែក បើមិនថែមជាតិដែកទេ កូនជ្រូកនឹងមានជំងឺខ្វះឈាម ។

ក្រោយពេលកើតបានមួយអាទិត្យ កូនជ្រូកចាប់ផ្តើមដុះធ្មេញ ។ វាចូលចិត្តខាំរបស់រឹងៗ ដូចជាស្នូកចំណី ជញ្ជាំង ឬ កំរាលទ្រុង ។ល ។ ប៉ុន្តែបើមានចំណី វានឹងបន្ថយការដើរខាំរបស់ដែលមិនស្អាតដែលមាននៅក្នុងទ្រុង ដូចនេះក៏អាចបន្ថយការចំលងមេរោគផ្សេងៗ ។

ក. បន្ថែមជាតិដែក :

បន្ថែមជាតិដែកឱ្យកូនជ្រូក តាមរបៀបដូចខាងក្រោមនេះ :-

- បើមានថ្នាំដែលមានជាតិដែកដូចជា Ferdextran ឬ Ferrodex ចាក់ឱ្យកូនជ្រូក ១ cc ចាក់នៅថ្ងៃទី ៣ និង ទី ១០ ។
- ឱ្យផឹកស៊ីរ៉ូដែក ។ តែបើគ្មានយើងអាចលាយ 2,5 g Sulfate de fer + 1 g Sulfate de cuivre ក្នុងទឹកមួយលីត្រ ។ ក្នុងអាទិត្យទី ១ ឱ្យកូនជ្រូកផឹកក្នុងមួយថ្ងៃ ១ cc និង នៅអាទិត្យទី ២ គឺឱ្យ ២ cc ក្នុងកូនជ្រូកមួយ ។

ក្នុងលក្ខណៈដែលគ្មានថ្នាំទាំងពីរប្រភេទខាងលើនេះ យើងអាចយកដីឥដ្ឋពណ៌ក្រហម លឿង ហាលឱ្យស្ងួត បោះចូលក្នុងទ្រុងឱ្យវាកកេរក៏អាចជំនួសបានដែរ (ជីកដីកន្លែងស្អាតជំរៅយ៉ាងតិចមួយម៉ែត្រ) ។

បើមានធ្លាស្អាតបាត អាចលែងឱ្យកូនជ្រូកដើរ នោះក៏អាចបង្កលក្ខណៈឱ្យកូនជ្រូកអាចរកបានជាតិរ៉ែនេះដែរ ។

ខ. បន្ថែមជីវជាតិផ្សេងៗទៀត :

ចំណីសំរាប់កូនជ្រូកត្រូវមានជាតិសាច់ពី ១៨-២០ % ស្រួលរំលាយ ហើយមានជាតិសែលុយឡូសតិច ។ ក្នុងអាយុ ១០ ថ្ងៃ បង្ហាត់វាឱ្យចេះស៊ីចំណីខាប់ៗ ។ នៅថ្ងៃដំបូងយកចំណីទៅលាបដោះមេ ដើម្បីឱ្យកូនបៅ ឬ ក៏ដាក់បញ្ចូលទៅក្នុងមាត់របស់វា ក្នុងរវាង ២-៣ ថ្ងៃ កូនជ្រូកនឹងមានទម្លាប់បន្តិចម្តងៗ ដើរទៅរកស៊ីដោយខ្លួនឯង ។ ចាប់ពីថ្ងៃទី២០ ឡើងទៅ កូនជ្រូកអាចស៊ីចំណីលាយស្ងួត ឬ ក៏ផឹ្សមទឹកតិចៗ និងស៊ីបន្លែស្រស់ ។

បើចង់ផ្លាស់ប្តូរមុខចំណី ត្រូវផ្លាស់ប្តូរបន្តិចម្តងៗ ដើម្បីឱ្យប្រដាប់រំលាយអាហាររបស់វាទម្លាប់នឹងចំណីថ្មី ដើម្បីចៀសវាងនូវបាតុភូតផ្សេងៗ និង ការពារកុំឱ្យរាគរូស ។ ស្នូកចំណី ស្នូកទឹកត្រូវតែស្អាត ស្ងួត មិនត្រូវទុកចំណីសល់ក្នុងស្នូកយូរថ្ងៃ ឱ្យជូរផ្អូមនោះទេ ។

គ. គប្បីបង្ហាត់កូនជ្រូកឱ្យឆាប់ចេះស៊ីតាមពេលវេលាដូចតទៅនេះ

ថ្ងៃទី ៣ : ថែមជាតិដែក

ថ្ងៃទី ៥-១០ : គ្រាប់ពោតលីង (កិនឱ្យហ្មត់)

ថ្ងៃទី១០-១៥ : ចំណីលាយចំរុះមានគុណភាពល្អ

ថ្ងៃទី២០ ឡើងទៅ : ចំណីលាយចំរុះ និង បន្លែស្រស់

ការពិតជាក់ស្តែងបានបង្ហាញឱ្យឃើញថា ការបន្ថែមចំណីឱ្យកូនជ្រូក ក៏ដូចជាពេលវេលាចាប់ផ្តើមបន្ថែមចំណី មានឥទ្ធិពលច្បាស់លាស់ក្នុងការធ្វើឱ្យកូនជ្រូកមានទំងន់ធ្ងន់ពេលផ្តាច់ដោះ ។

នៅតំបន់ខ្លះ គេទម្លាប់បង្ហាត់ឱ្យកូនជ្រូករហ័សចេះស៊ីចំណី (១២-១៥ ថ្ងៃ) ជាលទ្ធផលកូនជ្រូករហ័សចេះស៊ីចំណី ឆាប់ធំ ហើយអាចផ្តាច់ដោះបានក្នុងអាយុ ១ ខែ ។ ចំណីសំរាប់បន្ថែមឱ្យកូនជ្រូក ត្រូវមានជាតិសាច់ ២០ % ។ ចំណីសំរាប់បង្ហាត់ឱ្យវាចេះស៊ី ត្រូវតែថ្មី ឆ្ងាញ់ មានសែលុយឡូសតិច ស្រួលរំលាយ ។ ត្រូវមានទ្រុងពិសេសឱ្យកូនជ្រូកអាចចេញចូលស៊ីចំណីបានដោយសេរី ។

ឃ- ឱ្យកូនជ្រូកធ្វើចលនា (ដើរ) ក្រោមកំដៅថ្ងៃ :

ទ្រុងសំរាប់មេជ្រូកត្រូវមានធ្លាឱ្យកូនជ្រូកចេញចូលហាលថ្ងៃ ។ ចាប់ពីអាយុ ២ អាទិត្យឡើងទៅ ពេលដែលកូនជ្រូកមានកំលាំងខ្លាំងក្លា និង រហ័សរហួនហើយ អាចលែងក្នុងធ្លាមួយថ្ងៃម្តង នៅពេលព្រឹក ។

*** ផលប្រយោជន៍ក្នុងការលែងកូនជ្រូកក្នុងធ្លា :**

- អាចផ្តល់វីតាមីន D គ្រប់គ្រាន់ និង អាចផ្គត់ផ្គង់ជាតិរ៉ែមួយចំនួនទៀតដល់កូនជ្រូក ។
- រាងកាយកូនជ្រូករឹងមាំ
- បង្ហាត់ឱ្យវាចេះសំរបខ្លួនជាបណ្តើរៗនឹងបរិយាកាសខាងក្រៅ ព្រមទាំងស្រួលចិញ្ចឹមពេលផ្តាច់ដោះ ។

ខ. ទ្រុងត្រូវស្អាត កក់ក្ដៅ ព្រមទាំងស្ងប់ស្ងាត់ :

កូនជ្រូកទើបកើតចាញ់ធាតុត្រជាក់ ដូច្នេះត្រូវមានកន្លែងកំដៅឱ្យវា ។ អាចសង់ទ្រុងតូចមួយទំហំប្រហែល ១ម² ឬក៏ធ្វើធុងឈើ រែងឬស្សីក្រាលចំបើងឱ្យកក់ក្ដៅ ។ បើមានអគ្គិសនី ព្យួរអំពូលភ្លើង ១០០វ៉ាត់ មានសន្ទះដែកគ្របពីលើ កំពស់ ០,៥០ម ពីបាតទ្រុង ។ កាលណាកូនជ្រូកកាន់តែធំ យើងលើកអំពូលភ្លើងឡើងលើបន្តិចម្ដងៗ ។ កន្លែងដែលគ្មានអគ្គិសនី អាចដុតអុស ឬ ធ្យូងក៏បាន ។ ក្រោយ ១៥-២០ ថ្ងៃ (តាមរដូវ) ខែក្ដៅ ពេលថ្ងៃមិនបាច់កំដៅទេ ។ ក្នុងទ្រុងកំដៅត្រូវក្រាលចំបើង ឬ បាវ ចៀសវាងកុំឱ្យកូនជ្រូកដេកផ្ទាល់ឥដ្ឋ ឬ ក្ដារ ។ ទ្រុងត្រូវស្ងួតមិនត្រូវមានទឹកដក់ ត្រូវមានរនាំងបាំងខ្យល់បាំងភ្លៀង ។

ទ្រុងសើម កូនជ្រូករងា ងាយមានជំងឺហើមស្ងួត រាគអាចម៍ ។ មិនគប្បីសង់ទ្រុងនៅកន្លែងអ៊ូអរ មានសំលេងខ្លាំង មានមនុស្សដើរចុះឡើង ព្រោះអាចបណ្ដាលឱ្យមេជ្រូកខ្លាច ផ្អើលជាន់កូន ព្រមទាំងបង្អាក់ការចេញទឹកដោះ ។

C- របៀបថែទាំមេជ្រូកកូនច្រើន :

កាលណាមេជ្រូកកើតកូនច្រើនជាងដោះ ឬ ក៏មេជ្រូកឈឺ មិនអាចឱ្យកូនបៅ យើងអាចប្រើបណ្ដារបៀបណាមួយក្នុងរបៀបដូចតទៅនេះដើម្បីចិញ្ចឹមកូនជ្រូកឱ្យរស់ :-

១. ចិញ្ចឹមផ្ញើ :

របៀបនេះស្រួលធ្វើ អាចធានាឱ្យកូនជ្រូកធំធាត់ល្អ ប៉ុន្តែអនុវត្តបានតែនៅកន្លែងណាដែលមានមេច្រើន កើតកូនតំណាលគ្នា ។

អនុវត្តរបៀបចិញ្ចឹមផ្ញើបាន លុះត្រាតែអាយុរបស់កូនជ្រូកប្រហាក់ប្រហែលគ្នា មិនលើសខ្វះគ្នាលើសពី ៣ ថ្ងៃ ។ បើអាយុលើសខ្វះគ្នាច្រើនត្រូវរង់ចាំមេដទៃទៀតកើតកូន ។ បើយកទៅផ្ញើមេកើតកូនហើយ ២-៣ ថ្ងៃ ចាំបាច់ត្រូវឱ្យកូនជ្រូកនោះបៅដោះមេវា តិចបំផុតក៏មួយថ្ងៃដំបូងដែរ ។

ដើម្បីកុំឱ្យមេជ្រូកដឹងថាមានកូនដទៃទៀតផ្ញើ មុននឹងលែងកូនជ្រូកបញ្ចូលគ្នា ត្រូវដាក់វាក្នុងទ្រុងរួមគ្នា (ទាំងកូនបង្កើត ទាំងកូនផ្ញើ) រួចយកប្រេងកាត ឬ ក្រេស៊ីលមកលាបគ្រប់កូនទាំងអស់ ។

ចំពោះកូនដែលតូចពេក ហើយខ្សោយផង គប្បីយកចេញតាំងពីថ្ងៃដំបូង ដើម្បីកុំឱ្យខាតចំណី និង ខាតកំលាំង ។

២. ចែកកូនជ្រូកជាក្រុម :

ក្នុងលក្ខណៈដែលគ្មានមេផ្ញើ អាចចែកកូនជ្រូកជាក្រុម ។

- **ចែកជាពីរក្រុម :**

ក្រុមទី ១ :

ជាក្រុមកូនជ្រូកធំធាត់ ចំនួនរបស់វាស្មើនឹងចំនួនដោះរបស់មេ ។

ក្រុមទី ២ :

ក្រុមកូនជ្រូកដែលនៅសល់ យើងឱ្យវាបៅដោះពីរ ។ ក្រុមទាំងពីរនេះត្រូវផ្លាស់ប្តូរគ្នាបៅ ដូចនេះគ្រប់ដោះទាំងអស់ សុទ្ធតែមានកូនបៅ ហើយកូនដែលខ្សោយក៏បានបៅដោះច្រើន ។

- **ចែកជាបីក្រុមប្រហាក់ប្រហែលគ្នា :**

ឧទាហរណ៍កូន ១៦ យើងចែកជា ៥- ៥- ៦ ឱ្យវាបៅផ្លាស់ប្តូរគ្នា ក្នុងម្តងយកពីរក្រុមឱ្យបៅ ដូចនេះក្នុងបីដង គ្រប់កូនបានបៅពីរដង ។

- **ចែកជាបីក្រុម :**

មួយក្រុមដាក់កូនខ្សោយៗ ហើយឱ្យបៅគ្រប់ពេលចេញទឹកដោះ (ឱ្យបៅដោះខាងក្រោយ) ។ ពីរក្រុមផ្សេងទៀតផ្លាស់ប្តូរគ្នា (បៅដោះខាងមុខ) ធ្វើយ៉ាងនេះអាចឱ្យកូនជ្រូកធំស្មើគ្នា ។

ការចែកជាក្រុមឱ្យបៅនេះស្មុគ្រស្មាញណាស់ របៀបនេះច្រើនអនុវត្តតែលើជ្រូកពូជល្អ និង មានលក្ខណៈអាចថែទាំបាន ។

D - ក្រៀវ និង ចាក់ថ្នាំការពារឱ្យកូនជ្រូក :

គប្បីក្រៀវកូនជ្រូកដែលនៅសល់ពីការជ្រើសរើសសំរាប់ធ្វើពូជ ។ ក្រៀវនៅពេលកូនជ្រូកកំពុងបៅដោះជាការល្អ ប៉ុន្តែត្រូវចៀសវាងពេលទឹកដោះចុះ (ក្រោយអាទិត្យទី ៣) ពេលចាក់ថ្នាំការពារ និង ពេលផ្តាច់ដោះ។

អាចក្រៀវកូនជ្រូកឈ្មោលក្រោយពេលកើត ព្រោះរយៈពេលនេះមុខរបួសរហ័សជា មិនសូវឈឺ ប៉ុន្តែកូនជ្រូកនៅតូចពេក ពិបាកកាន់ ពិបាកចងអំបោះ ។ ក្រៀវក្នុងកំឡុងអាយុ ៧-១០ ថ្ងៃ ក្រោយពេលកើតជាការល្អ ។

ជ្រូកញីពូជបរទេសចិញ្ចឹមយកសាច់មិនបាច់ក្រៀវទេ ព្រោះថាចិញ្ចឹមដល់ពេលអាចលក់បាន ជ្រូកមិនទាន់រកឈ្មោលនៅឡើយទេ ។ ចំពោះជ្រូកក្នុងស្រុកដោយសារវារហ័សរកឈ្មោល ហើយពេលវេលាចិញ្ចឹមយកសាច់យូរ ត្រូវក្រៀវវា ។ ធម្មតាគេច្រើនក្រៀវក្នុងអាយុ ៣-៤ ខែ ។

មុនពេលផ្តាច់ដោះ ត្រូវចាក់ថ្នាំការពារឱ្យកូនជ្រូក ។ ចាក់ថ្នាំការពារជំងឺប៉េស្ត ជំងឺសារទឹក និង ជំងឺរាគកូនជ្រូក ។

E - **ការផ្តាច់ដោះ :**

ធម្មតាគេច្រើនផ្តាច់ដោះកូនជ្រូកក្នុងអាយុ ៨អាទិត្យ ប៉ុន្តែបច្ចុប្បន្ននេះគេផ្តាច់ដោះក្នុងអាយុ ៦ អាទិត្យ មានកន្លែងខ្លះផ្តាច់ដោះក្នុងអាយុ ៣៥ ថ្ងៃ ។

ការផ្តាច់ដោះត្រូវធ្វើជាបណ្តើរៗ មិនត្រូវផ្តាច់ភ្លាមតែម្តងនោះទេ ហើយត្រូវយកមេចេញពីទ្រុង ទុកកូនក្នុងទ្រុងចាស់ចំនួនមួយអាទិត្យ (មិនមែនយកកូនចេញនោះទេ) ធ្វើយ៉ាងនេះដើម្បីកុំឱ្យកូនជ្រូកនឹកមេ នឹកទ្រុង។

អាចផ្តាច់ដោះទាំងសំបុកតែម្តង ឬ ក៏ចែកជាក្រុមទៅតាមសុខភាពរបស់វា ។ ប៉ុន្តែត្រូវយកចិត្តទុកដាក់ចំពោះចំណុចដូចតទៅនេះ :-

ផ្តាច់ជាបណ្តើរៗ :

បន្ថយពេលបៅក្នុងមួយថ្ងៃ ធ្វើយ៉ាងនេះមិនមានឥទ្ធិពលអាក្រក់ដល់សុខភាពរបស់កូនជ្រូក ឬ ក៏បណ្តាលឱ្យមេជ្រូកមានជំងឺរលាកដោះ ។

- ពេលផ្តាច់ដោះ ត្រូវទុកកូនក្នុងទ្រុងចាស់ នាំមេទៅទ្រុងផ្សេង
- បើកូនធំមិនស្មើគ្នា អាចឱ្យកូនធំផ្តាច់ដោះមុន កូនដែលនៅសល់ឱ្យបន្តបៅមួយរយៈទៀត ។
- ចំណីសំរាប់កូនជ្រូកផ្តាច់ដោះ ត្រូវឱ្យមានជីវជាតិគ្រប់គ្រាន់ មានជាតិសាច់ (១៨-២០ %) រួចហើយចំណីក្រោយពេលផ្តាច់ ត្រូវឱ្យស្រដៀងនឹងចំណីមុនពេលផ្តាច់ដោះ ។

ចំណីត្រូវមានអនាម័យ ទាំងស្នូកចំណី ស្នូកទឹក ក៏ដូច្នោះដែរ ។ ចំពោះមេជ្រូកដែលសំបូរទឹកដោះ មុនពេលផ្តាច់ដោះចំនួន ៣-៥ ថ្ងៃ ត្រូវបន្ថយចំណី ដើម្បីកុំឱ្យមានជំងឺរលាកដោះ ។

ក្រោយពេលផ្តាច់ដោះ ត្រូវឧស្សាហ៍ពិនិត្យដោះមេជ្រូក បើមានជំងឺត្រូវព្យាបាលជាបន្ទាន់ ។

VI - របៀបចិញ្ចឹមជ្រូកសាច់

ការចិញ្ចឹមជ្រូកសាច់ត្រូវឆ្លើយតបនឹងសំណូមពរដូចខាងក្រោមនេះ

- ត្រូវធ្វើយ៉ាងណាឱ្យជ្រូករហ័សធំ អាចគ្រប់ទំងន់លក់ក្នុងរយៈពេលខ្លី ។
- បន្ថយចំណាយចំណី ដើម្បីបានសាច់ ១ គក្រ ។
- អនុវត្តបែបបទបច្ចេកទេស តាំងពីចំណី និង ការថែទាំ ដើម្បីលើកកំពស់គុណភាពសាច់ ។

A - កត្តាដែលមានឥទ្ធិពលដល់ការចិញ្ចឹមជ្រូកសាច់ :

ក. ពូជ :

ពូជមានឥទ្ធិពលដល់ការធំធាត់ និង គុណភាពសាច់ និង ខ្លាញ់ ។ ល ។ ចំពោះពូជជ្រូកបរទេសបើចិញ្ចឹមត្រឹមត្រូវតាមបច្ចេកទេស នោះវារហ័សធំ ព្រមទាំងចំណាយចំណីអស់តិច ប៉ុន្តែបើការចិញ្ចឹមមិនសមស្របតាមបច្ចេកទេស វាក្រធំជាងពូជក្នុងស្រុកទៅទៀត ។ បើយើងចិញ្ចឹមជ្រូកយកសាច់ គប្បីចិញ្ចឹមពូជបង្កាត់ ។ ប៉ុន្តែបើគ្មានចំណី គ្មានទ្រុងត្រឹមត្រូវ គ្មានលក្ខណៈនឹងថែទាំជ្រូកបានល្អទេ នោះគួរចិញ្ចឹមជ្រូកពូជក្នុងស្រុកវិញ ព្រោះថាពូជក្នុងស្រុកពូកែទ្រាំទ្រនឹងលក្ខណៈលំបាកលំបិន ហើយ ។

ចំណី :

ចំណីមានឥទ្ធិពលជាកត្តាកំណត់ពីជោគជ័យ ឬ បរាជ័យក្នុងការចិញ្ចឹមជ្រូកសាច់ ។

ឱ្យស៊ីចំណីមានគុណភាពល្អ និង គ្រប់គ្រាន់ ជ្រូករហ័សធំធាត់ ។ ចំណីក៏អាចធ្វើឱ្យជ្រូកក្រធំ ដោយសារ :-

- ឱ្យស៊ីមិនឆ្អែត
- ចំណីសំបូរជាតិសែលលុយឡូស តែខ្វះជីវជាតិដទៃទៀត
- បើឱ្យជ្រូកស៊ីចំណីមានជាតិម្សៅច្រើន (ចំណីផ្តល់កំដៅ) ជ្រូកសំបូរខ្លាញ់ ។

ហើយបើឱ្យចំណីមានជាតិខ្លាញ់ច្រើន នោះសាច់ជ្រូក និង ខ្លាញ់ជ្រូកនោះទន់ជ្រាយ ។

គប្បីឱ្យជ្រូកស៊ីឱ្យត្រូវម៉ោងពេល ដើម្បីឱ្យវារំលាយអាហារបានល្អ រហ័សធំ ។

គ. ការថែទាំ :

ក្នុងលក្ខណៈពូជ និង ចំណីដូចគ្នា ជ្រូកដែលចិញ្ចឹមថែទាំដិតដល់ រហ័សធំ និង មិនសូវចុះចំណី កូនជ្រូកដែលចិញ្ចឹមដោយគ្មានការថែទាំដិតដល់ ក្រធំ ។

ត្រូវក្តាប់ឱ្យបាននូវលក្ខណៈពិសេសនៃជ្រូកនិមួយៗ ថាតើវាចូលចិត្តស៊ីស្អី មានទម្លាប់អាក្រក់យ៉ាងម៉េចខ្លះ ? ដើម្បីមានវិធានការបង្កាត់វាការពារវា និង ឱ្យចំណីឱ្យបានសមស្រប ។

១. ធ្វើចលនា (ដើរ):

ជ្រូកនៅតូចត្រូវធ្វើចលនាច្រើន ព្រោះថាការធ្វើចលនាជួយដល់ការរំលាយអាហារ និង ការផ្លាស់ប្តូរជីវជាតិក្នុងខ្លួន ជួយជំរុញការរីកធំធាត់នៃឆ្អឹង និង សាច់ ។ ប៉ុន្តែក្នុងរយៈពេលញាត់សាច់ គប្បីបន្ថយចលនា (ការដើរ) ដើម្បីបន្ថយការចំណាយថាមពល ។ ទុកថាមពលនេះ ដើម្បីជំរុញការធំធាត់ ។

២. ពន្លឺថ្ងៃ :

ទ្រុងសំរាប់កូនជ្រូកត្រូវមានពន្លឺគ្រប់គ្រាន់ ប៉ុន្តែពេលជ្រូកធំ ទ្រុងត្រូវមានពន្លឺតិច (ល្ងិតតិចៗ) ដើម្បីឱ្យជ្រូកដេកច្រើន ឆាប់ ធំ ។

៣. កំដៅក្នុងទ្រុង :

ទ្រុងក្តៅពេក ឬ ត្រជាក់ពេក សុទ្ធតែមានឥទ្ធិពលអាក្រក់ដល់ការធំធាត់របស់ជ្រូក ។ ជ្រូកកាន់តែធំ កាន់តែចាញ់កំដៅ ព្រោះថាអាកាសធាតុក្តៅ បណ្តាលឱ្យជ្រូកស៊ីមិនឆ្ងាញ់ (ស៊ីតិច) ជ្រូកនៅមិនស្ងៀម បានជាក្រធំ ។ ដូចនេះត្រូវយកចិត្តទុកដាក់ចំពោះអាកាសធាតុ ត្រូវធ្វើទ្រុងយ៉ាងណាឱ្យមានខ្យល់អាកាសចេញចូល ស្ងួត ។ ត្រូវមុជទឹកឱ្យជ្រូកមួយថ្ងៃ ១-២ ដង ។ ត្រូវដាំដើមឈើដែលមានម្លប់ (ដូចជាដើមទឹកដោះគោ) ជុំវិញទ្រុង ប្រសិនជាអាចធ្វើបាន ។

ឃ. សុខភាព និង ទំងន់កូនជ្រូកពេលកើត :

ក្នុងលក្ខណៈចំណី និង ការថែទាំដូចគ្នា ជ្រូកដែលមានសុខភាពល្អ មានទំងន់ធ្ងន់ពេលកើត និង មានទំងន់ធ្ងន់ពេលផ្តាច់ដោះ ឆាប់ធំជាងកូនជ្រូកខ្សោយ ទំងន់ស្រាលពេលកើត និង ពេលផ្តាច់ដោះ ។

ង. ពូជបង្កាត់ :

ជ្រូកពូជកាត់ចិញ្ចឹមរហ័សធំ ចំណាយចំណីអស់តិចជាងពូជសុទ្ធ ។

ច. ក្រៀវ :

ត្រូវក្រៀវជ្រូកឈ្មោលទុកចិញ្ចឹមយកសាច់ ។ ព្រោះជ្រូកក្រៀវចិញ្ចឹមរហ័សធំជាងជ្រូកមិនក្រៀវ ហើយម្យ៉ាងទៀតអាចបំបាត់ក្លិនឆ្អេះក្នុងសាច់ និង ខ្លាញ់បានទៀតផង ។

ឆ. អាយុ :

ការរីកធំធាត់ និង គុណភាពសាច់ខុសគ្នាទៅតាមអាយុជ្រូក ។ ជ្រូកអាយុពី ១ ថ្ងៃ ដល់៣ខែ រីកឆ្អឹង និង សាច់ជាសំខាន់ ។ ដល់អាយុ ៦-៧ ខែ ក្រៅពីរីកឆ្អឹង និង សាច់ នៅរីកខ្លាញ់ទៀត ។ ចិញ្ចឹមលើសពី ៨ ខែ កំលាំងរីកធំធាត់របស់ជ្រូកចុះថយ ។

ជ្រូកកាន់តែធំ ខ្លាញ់កាន់តែច្រើន ស៊ីចំណីក៏កាន់តែច្រើន ។ ការចិញ្ចឹមជ្រូកសាច់ទទួលបានជោគជ័យ ឬ បរាជ័យនៅត្រង់ថាយើងគប្បីលក់ចេញនៅពេលណា ? ចំពោះជ្រូកពូជបរទេស ឬ ជ្រូកពូជកាត់ គប្បីលក់ចេញក្នុងអាយុ ៧-៨ខែ ពេលដែលជ្រូកមានទំងន់ ៩០-១០០ គក្រ ។

B - បច្ចេកទេសចិញ្ចឹមជ្រូកសាច់ :

គេច្រើនបែងចែកការចិញ្ចឹមជ្រូកសាច់ជាបីតំណាក់កាល ដោយផ្អែកលើចំណុចពិសេសនៃការធំធាត់របស់វា ។

១. កូនជ្រូកពីពេលផ្តាច់ដោះដល់អាយុ ៣-៤ ខែ

ក្នុងតំណាក់កាលនេះកូនជ្រូកជួបនូវវិបល្លាសច្រើនណាស់ ពីផ្តាច់ពៅដោះមេមកស៊ីចំណីខ្លួនឯង ដែលច្រើនតែខ្វះជីវជាតិ មានវិបត្តិក្នុងផ្លូវរំលាយអាហារ ភាគ ។

ក្នុងតំណាក់កាលនេះឆ្អឹង និង សាច់រីកធំធាត់រហ័ស ហេតុនេះ ត្រូវឱ្យស៊ីចំណីឱ្យបានគ្រប់គ្រាន់ និង មានគុណភាពល្អ ។ ជាតិសាច់ក្នុង ចំណីត្រូវមានពី ១៦-២០ % ។ បើផ្តាច់ពេលនៅតូច ត្រូវឱ្យជាតិសាច់ ២០% រួចបន្ថយបន្តិចម្តងៗទៅតាមការរីកធំធាត់នៃខ្លួនវា ។ ជាតិកាល់ស្យូម ត្រូវមានពី ០.៦៥-០.៨០ % . ផូសស្វ័រពី ០.៥-០.៦ % ។ ដើម្បីធានាជាតិ សាច់មានគុណភាពល្អ មានជាតិរ៉ែគ្រប់គ្រាន់ គួរប្រើម្សៅត្រី (១០ % ក្នុង ចំណី) ។ ក្រៅពីនេះត្រូវឱ្យស៊ីបន្លែស្រស់ខ្ចី (១-២ គក្រ ក្នុងមួយថ្ងៃ)។

កូនជ្រូកនៅតូចត្រូវការចំណីអាហារដែលមានជីវជាតិគ្រប់គ្រាន់ ប៉ុន្តែប្រដាប់រំលាយអាហាររបស់វានៅខ្សោយ ដូច្នេះត្រូវឱ្យស៊ីច្រើនពេលក្នុង មួយថ្ងៃ (៤-៥ ដង) រួចបន្ទាប់មកបន្ថយនៅត្រឹម ៣ ដងក្នុង ១ថ្ងៃ ។

ទ្រុងត្រូវមានខ្យល់អាកាសចេញចូល មានពន្លឺគ្រប់គ្រាន់ និង មានធ្លាសំរាប់ឱ្យជ្រូកធ្វើចលនាបានដោយស្រួល ។ ពេលទើបផ្តាច់ដោះត្រូវ ប្រយត្ន័ការពារធាតុត្រជាក់ ពិសេសពេលយប់ និង ពេលភ្លៀង ។

នេះជាតំណាក់កាលឆ្លងកាត់យ៉ាងសំខាន់ បើឱ្យស៊ីមិនគ្រប់គ្រាន់ ជ្រូកក្រធំ ក្រិន រោមបះ ហើយងាយនឹងកើតជំងឺផ្សេងៗ ។

២. ជ្រូកអាយុ ៥.៦ ខែ

នេះជាតំណាក់កាលជ្រូករីកមាឌ និង កំពស់ ។ លទ្ធភាពរំលាយ អាហារខ្ពស់ អាចឱ្យស៊ីចំណីថ្លៃថោក ស្រួលរក ដូចជា ដំឡូងមី ស្លឹក សណ្តែកដីស្ងួតកិនឱ្យហ្មត់ ទងដំឡូងផ្កាក្រៀម និង ប្រភេទស្មៅនានា ។

ត្រូវឱ្យជ្រូកធ្វើចលនាដើម្បីជំរុញលទ្ធភាពរំលាយអាហារ ។ ក្រៅពី រីកឆ្អឹង និង សាច់ ជ្រូកចាប់ផ្តើមមានខ្លាញ់បន្តិចហើយ ។ សេចក្តីត្រូវការ សាច់ក្នុងតំណាក់កាលនេះគឺ ១៤ % ។ អាចបន្ថយម្សៅត្រី ហើយបន្ថែម កាកប្រេងដូង ។

បើយើងចិញ្ចឹមត្រឹមត្រូវតាមបច្ចេកទេស ដងខ្លួនជ្រូករីកធំធាត់ ហើយជ្រូករហ័សធំក្នុងតំណាក់កាលបន្តមកទៀត ។

បើក្នុងតំណាក់កាលនេះដងខ្លួនជ្រូកមិនរីកធំធាត់ តែរហ័សមានខ្លាញ់ (អាចបណ្តាលមកពីចំណីខ្វះជាតិរ៉ែ ជាតិសាច់ តែសំបូរជាតិស្ករ) ។ នេះជាតំណាក់កាលស្រួលចិញ្ចឹម ហើយជ្រូកមិនសូវមានជំងឺ ។

៣. អាយុ ៧.៨ ខែ :

តំណាក់កាលនេះជ្រូកមានលទ្ធភាពស្តុកខ្លាញ់ច្រើន ហើយបន្ទាប់ពីអាយុ ៨ ខែឡើងទៅការរីកធំធាត់របស់ជ្រូកចុះថយ ។ ក្នុងតំណាក់កាលនេះគប្បីយកចិត្តទុកដាក់លើបញ្ហាមួយចំនួនដូចតទៅនេះ :-

- ត្រូវឱ្យចំណីផ្តល់កំដៅច្រើន (អាចប្រើដល់ ៩០ %)
- ជាតិសាច់ ១៣ %
- បន្ថយចលនាដើរចុះឡើង រក្សាភាពស្ងប់ស្ងាត់ ដើម្បីឱ្យជ្រូកដេកច្រើន
- ឧស្សាហ៍ងូតទឹកឱ្យជ្រូក

សង្ខេបមកវិញ :

ក្នុងការចិញ្ចឹមជ្រូក ទោះបីជាយើងចែកជាបីតំណាក់កាលក៏ដោយក៏តំណាក់កាលនិមួយៗមានទំនាក់ទំនងនឹងគ្នាជិតស្និទ្ធ និង មានឥទ្ធិពលដល់គ្នាទៅវិញទៅមក ។ ចិញ្ចឹមពីតូចល្អ ជាបច្ច័យឱ្យការចិញ្ចឹមជាបន្តធាប់ធំធាត់ ។

បើប្រសិនជាយើងសំបូរចំណី ក្នុងតំណាក់កាលទី ២ យើងឱ្យចំណីដូចតំណាក់កាលទី ១ នោះជ្រូកនឹងរហ័សធំ ហើយអាចលក់ចេញក្នុងរយៈពេលខ្លី ចំណាយលើចំណីអស់តិច ជ្រូកមានខ្លាញ់តិច សាច់ក្រហមច្រើន ។

VII - របៀបចិញ្ចឹមជ្រូកបា

អំពីចំណីអាហារ និង ការថែទាំ :

ចំពោះជ្រូកបា គឺយើងត្រូវធ្វើយ៉ាងណាកុំឱ្យវាធាត់ពេក ឬ ក៏ស្គមពេក ព្រោះថាបើវាធាត់ពេក ឬក៏ស្គមពេកនោះ នឹងបណ្តាលឱ្យបាត់ភាពខ្លាំងក្លាក្នុងការពាក់មេ ដែលជាមូលហេតុបណ្តាលឱ្យមានកូនតិច ។

- ត្រូវឱ្យវាធ្វើចលនា ដើម្បីឱ្យជើងវារឹងមាំ មានន័យថាទ្រុងត្រូវមានទីធ្លា ដើម្បីឱ្យវាអាចដើរចុះដើរឡើងបាន ។

- ត្រូវឱ្យជ្រូកបាស៊ីចំណីតាមពេលវេលា ហើយឱ្យវាពាក់មេនៅពេលព្រឹកព្រលឹម ឬ ពេលល្ងាចត្រជាក់ ។ មុនពេលឱ្យវាពាក់មេមិនត្រូវឱ្យវាស៊ីឆ្អែតពេកទេ ។

- ចំណីត្រូវមានជាតិសាច់ (Protein) ១៦ % ហើយត្រូវមានជាតិរ៉ែ និង វីតាមីនគ្រប់គ្រាន់ ។ ក្នុងមួយថ្ងៃត្រូវឱ្យវាស៊ីចំណីដែលយើងលាយស្រាប់ប្រហែល ២ គក្រ និង ឱ្យត្រកួន ពី ១-១.៥ គក្រ ។ ឱ្យវាស៊ីថែមពងមាន់ ឬ ពន្លកស្រូវ ក្រោយពេលពាក់មេ ។

- ដើម្បីឱ្យប្រាកដថាមានកូន ត្រូវឱ្យបាពាក់មេពីរដង ។

- ក្នុងមួយអាទិត្យអាចឱ្យជ្រូកបា ពាក់មេបី ឬ បួនដង ។

- ត្រូវនាំជ្រូកបាទៅកាន់ទ្រុងជ្រូកមេ ។ ប៉ុន្តែត្រូវប្រយ័ត្នកុំឱ្យបាក្មេងពាក់មេកាច ព្រោះថាបើក្នុងការពាក់មេជាលើកដំបូងនេះ បានោះត្រូវមេខាំ វានឹងក្លាយជាជ្រូកបាកំសាក ខ្លាចមេ ដែលជាការលំបាកក្នុងការឱ្យវាពាក់មេផ្សេងទៀត ។

- ត្រូវមានកម្មវិធីឱ្យវាពាក់មេជាប្រចាំ ព្រោះថាបើឱ្យវាសំរាកតែ ២ ឬ ៣ ខែនោះ ប្រសិទ្ធិភាពនៃការពាក់មេរបស់វានឹងចុះខ្សោយ ។
- ជ្រូកបាមួយអាចឱ្យពាក់មេពី ១៥-២០ ក្បាល ។ ប៉ុន្តែបើអនុវត្តរបៀបបង្កាត់ពូជដោយសិប្បនិម្មិត ជ្រូកបាមួយអាចបង្កាត់ជាមួយជ្រូកមេពី ៨០ ទៅ ១០០ ក្បាល ។
- កុំទុកជ្រូកបាយូរឆ្នាំពេក ប្រើវាត្រឹម ៣-៤ ឆ្នាំ បានហើយ ។

អំពីទ្រុង :

ទ្រុងជ្រូកបាត្រូវសង់ឱ្យឆ្ងាយពីទ្រុងជ្រូកមេ ។ ព្រោះថាបើវានៅជិតជ្រូកមេនោះ ភាពរំជើបរំជួលនឹងមានជាប្រចាំ ជាហេតុបណ្ដាលឱ្យខ្សោយកំលាំង ។

ទ្រុងជ្រូកបាត្រូវមានជញ្ជាំងកំពស់ពី ១,២ម-១,៥ម ។ ទ្វារត្រូវធ្វើឱ្យមាំ កុំឱ្យវាចេញរួច ទៅខាំគ្នានឹងជ្រូកបាដទៃទៀត ឬ ក៏ទៅពាក់មេពាសវាលពាសកាល ។

VIII - របៀបជ្រើសរើសជ្រូកទុកធ្វើពូជ

របៀបជ្រើសរើសជ្រូកទុកធ្វើពូជ ដែលងាយស្រួលគឺពឹងផ្អែកលើបទពិសោធន៍ដែលយើងធ្លាប់អនុវត្តនៅតាមជនបទ ។

១. ជ្រើសរើសកូនជ្រូក :

ត្រូវជ្រើសកូនណារហ័សរហួន ស្បែកស្តើង រោមទន់ផ្ងារ ខ្លួនវែង ខ្នងត្រង់ ឬ កោងឡើងលើបន្តិច ជើងទាំងបួនត្រង់ ស្វាពេញ ខ្លួនមានលំនឹង មានគ្រប់ចំណុចនៃពូជជ្រូកដែលយើងចង់បាន ។ មានដោះច្រើនជាង ១២ ប្រដាប់បន្តពូជធម្មតា ចូលចិត្តស៊ីចំណី កន្ទុយបក់ចុះឡើង ខ្មៅឡើងលើ ។

២. ជ្រើសរើសទុកធ្វើមេ :

យកជ្រូកណាដែលមានខ្លួនវែង ខ្លួនមានលំនឹង តួថ និង ភ្លៅរីកស្វាពេញ ទ្រូងជ្រៅ ជើងទាំងបួនត្រង់មាំ ក្រចកជើងជិត ដើរលើក្រ ចក ។ មានដោះគត់គូ ហើយច្រើនជាង ១២ អត់មានដោះស្វិត ចន្លោះពីដោះមួយទៅដោះមួយស្មើគ្នា ហើយពេលវាដេកជួរដោះខាងលើ និងខាងក្រោមឃ្លាតគ្នាមិនឆ្ងាយពេក ។

៣_ ជ្រើសទុកធ្វើជ្រូកបា :

ជ្រើសជ្រូកណាដែលមានសុខភាពល្អ រហ័សរហួនតែស្លូត ខ្លួនវែង ខ្នងទូលាយ ស្មាទូលាយ ខ្ពស់ជាង ឬ ស្មើគូថ ជើងទាំងបួនត្រង់ហើយរឹងមាំ ក្រចកជើងជិត ដើរលើក្រចក ចន្លោះរវាងជើងមុខ និង ជើងក្រោយទូលាយ ។ មានពងទាំងពីរធំស្មើ អត់ធ្លាក់ចុះ មានដោះច្រើនជាង ១២ ចន្លោះដោះទាំងពីរជួរស្មើគ្នា ។

IX - អំពីទ្រុងនិងកិច្ចការមួយចំនួនផ្នែកបសុពេទ្យ

ក. អំពីទ្រុង :

១. ទ្រុងត្រូវសង់នៅកន្លែងដែលមានដីខ្ពស់ :

គ្មានក្រហេងក្រហូង ស្រួលបញ្ចេញទឹក ។ ត្រូវមានម្លប់ត្រជាក់ និង មានខ្យល់អាកាសចេញចូលស្រួល ។ ត្រូវសង់នៅកន្លែងណាដែលអាចមានលទ្ធភាពពង្រីកទៅថ្ងៃក្រោយ ហើយត្រូវមានដីមួយចំនួនសំរាប់ដាំស្មៅ ដាំបន្លែ និង សំរាប់លែងឱ្យជ្រូកធ្វើចលនា (ដើរ) ។

២. ត្រូវមានប្រភពទឹកស្អាត :

បើសង់នៅក្បែរក្រុងត្រូវជ្រើសរើសកន្លែងណាដែលអាចមានលទ្ធភាព ត បណ្តាញទឹកស្អាត ឬបើមិនដូច្នោះទេ ត្រូវជ្រើសរើសកន្លែងណាដែលយើងអាចបុកអណ្តូងយកទឹកមកប្រើប្រាស់ឱ្យបានគ្រប់គ្រាន់ ហើយទឹកនោះមិនមានឥទ្ធិពលអាក្រក់ដល់សុខភាពសត្វ និង មនុស្ស ។

៣. ត្រូវសង់ទ្រុងឆ្ងាយពីទីប្រជុំជន :

ឆ្ងាយពីកន្លែងមានមនុស្សកុះករដូចជាផ្សារ សាលារៀន ។ល។ យ៉ាងតិចបំផុត ២០០-៣០០ម ត្រូវឱ្យឆ្ងាយពីផ្លូវជាតិ ឆ្ងាយពីឡកំបោរ ឡឥដ្ឋ និង សត្តឃាតដ្ឋាន ១០០០ម ។

ត្រូវធានាគោលការណ៍ជាមូលដ្ឋានដូចតទៅនេះ :-

- ទ្រុងត្រូវតែកក់ក្តៅពេលត្រជាក់
- ហើយត្រូវតែល្ហើយ ត្រជាក់ពេលអាកាសធាតុក្តៅ

- ត្រូវឱ្យមានខ្យល់អាកាសចេញចូល តែត្រូវការពារកុំឱ្យខ្យល់បោកបក់ និង ភ្លៀងជះចូល ។
- ត្រូវមានពន្លឺថ្ងៃគ្រប់គ្រាន់ ដើម្បីឱ្យជ្រូកធំធាត់ និង ការពារកុំឱ្យមានជំងឺ
- ត្រូវឱ្យមានពន្លឺព្រះអាទិត្យជះចូលនៅពេលព្រឹក
- ត្រូវតែស្ងួត ដើម្បីរាំងខ្ទប់ការរីកលូតលាស់នៃមេរោគ
- ត្រូវស្ងប់ស្ងាត់ ព្រោះជ្រូកងាយនឹងរំជួលដោយសារសំលេងខ្លាំង

៤. អំពីរោងទ្រុង :

មានពីរប្រភេទ

- ទ្រុងជំបូលសង្ខាង អាចសង់ទិសខាងណាក៏បាន
- ទ្រុងតំបូលតែម្ខយ ច្រើនធ្វើសំរាប់ជ្រូកបា

* ចំពោះជ្រូកទំងន់ពី ២០-៥០គក្រ អាចដាក់ជ្រូកមួយក្នុង១ម²

* - - ៥០-១០០គក្រ អាចដាក់ជ្រូកមួយក្នុង២ម²

ចំពោះមេជ្រូក ២,៥០ម² ក្នុងមេមួយ

ចំពោះមេបំបៅកូន ១០ម²

ដូច្នេះបើយើងមានទ្រុងទំហំ ៤ x ៥ម : ២០ម² នោះយើងអាចដាក់កូនជ្រូកបាន ២០ ក្បាល ឬ ជ្រូកសាច់១០ ក្បាល ឬ មេក្រមុំ ៨ ក្បាល ឬក៏បា មួយក្បាល ។

៥. របៀបដឹកជ្រូក :

A - របៀបដឹកជ្រូកឱ្យដើរ :

ការដឹកជ្រូកឱ្យដើរទៅតាមបំណងរបស់យើង ទោះបីមិនមែនជាការ

លំបាក ប៉ុន្តែបើមិនចេះរបៀប ក៏អាចជាការលំបាក ព្រោះជ្រូកដើរតែពីស តែពាសតាមចិត្តវា ។

ទៅតាមលក្ខណៈជាក់ស្តែង យើងអាចប្រើរបៀបដូចតទៅនេះ :-

ទី ១ : កាន់បន្ទៃមួយក្តាប់ដាក់មុខវា ឱ្យវាស៊ីបណ្តើរដើរបណ្តើរ ប៉ុន្តែចំពោះជ្រូកថ្លាង ប្រើរបៀបនេះមិនមានលទ្ធផលទេ ។

ទី ២ : ឱ្យមនុស្សម្នាក់យកធុងគ្របមុខវាដល់ក្បាល បិទភ្នែកវា ធ្វើឱ្យវាលែងដឹងទិស រួចឱ្យមនុស្សម្នាក់ទៀតកាន់កន្ទុយរុញវា ។

ទី ៣ : ឱ្យមនុស្សម្នាក់កាន់ស្លឹកត្រចៀកទាំងពីរទាញដើរ ហើយឱ្យមនុស្សម្នាក់ទៀតរុញកន្ទុយ ។

ទី ៤ : យកល្ហសបន្ទាដាក់សង្ខាងផ្លូវ ឬក៏សង់ជញ្ជាំងឥដ្ឋ ទុកផ្លូវតូចមួយសំរាប់នាំជ្រូកចេញ ។

B - របៀបដឹកជញ្ជូនជ្រូក :

ការដឹកជញ្ជូនជ្រូកពីកន្លែងមួយទៅកន្លែងមួយ ជារឿងដែលគេតែងឃើញជារឿយៗ ។ ដោយសារជ្រូកជាសត្វដែលមានខ្លាញ់ច្រើន រន្ធបញ្ចេញញើសតិច បានជាងាយនឹងមានជំងឺ កាលណាកន្លែងចង្អៀត ក្តៅស្អុះ ដូចនេះត្រូវធ្វើយ៉ាងណាឱ្យមានខ្យល់ចេញចូល និងឱ្យទឹកផឹកឱ្យបានគ្រប់គ្រាន់។

១. ដឹកដើរ :

ច្រើនអនុវត្តលើជ្រូកបា ។ គប្បីដឹកដើរឱ្យបានពីព្រឹក ហើយយឺតៗ កាលណាឃើញវាហត់ ត្រូវរកម្លប់ឱ្យវាសំរាក និង ឱ្យវាផឹកទឹកឱ្យ

បានគ្រប់គ្រាន់ ។ បើអាកាសធាតុក្ដៅខ្លាំង ពេលឈប់សំរាកត្រូវស្រោចទឹកឱ្យសព្វខ្លួនវា សឹមចាប់បន្តដំណើរទៅទៀត ។

២. ដឹកតាមកន់. ម៉ូតូ :

យកឈើពីរចងទទឹងលើចង្កើរ រួចចងជ្រូកពីលើនោះ ប៉ុន្តែល្អបំផុតបើដាក់លើជុចឬស្សី ឬ ផ្ដៅ ។ បើដឹកផ្លូវឆ្ងាយត្រូវកាច់ស្លឹកឈើ ស្លឹកចេក ឬដង្កៀតផ្ទោក គ្របពីលើខ្លួនវា ។

៣. ដឹកដោយរថយន្ត :

ទោះបីជាដឹកជិត ឬ ឆ្ងាយ ក៏មិនត្រូវឱ្យវាចង្អៀតពេកទេ ។ ធម្មតាក្នុងឡានតែងមានក្លិន ដូច្នេះមិនត្រូវបិទទ្វារឡានទេ។ មុនពេលដឹកត្រូវបង្អត់ចំណី ឱ្យស៊ីតែបន្តិចបន្តួច ឬក៏បង្អត់វាមួយពេល។ បើដឹកផ្លូវឆ្ងាយ តាមផ្លូវត្រូវឈប់សំរាក មុជទឹកឱ្យវា ហើយពេលទៅដល់កន្លែងមុជទឹកឱ្យវាម្ដងទៀត។ ក្រោយពេលជ្រូកបាត់ហត់ ឱ្យវាស៊ីជាធម្មតាឡើងវិញ។

គ. របៀបឱ្យជ្រូកផឹកថ្នាំ :

មានប្រភេទថ្នាំបីយ៉ាង : ថ្នាំទឹក ថ្នាំម្សៅ និង ថ្នាំគ្រាប់ ។ ថ្នាំខ្លះមានក្លិនធម្មតា ខ្លះមានក្លិនពិបាកទ្រាំ ខ្លះល្វីងចត់ ។

របៀបដែលប្រសើរបំផុតគឺឱ្យវាស៊ី ឬ ផឹកដោយគ្មានការបង្ខិតបង្ខំ

- ថ្នាំដែលរលាយក្នុងទឹក គប្បីឱ្យវាផឹកជាមួយទឹក ។ មុនឱ្យវាផឹកថ្នាំ ត្រូវបង្អត់ទឹកវាមួយរយៈ ឱ្យវាស្រេកខ្លាំង សឹមឱ្យវាផឹក (លាយទឹកល្មមតែថ្នាំរលាយបានហើយ)។

- ចំពោះថ្នាំម្សៅដែលមិនរលាយក្នុងទឹក ប្រសិនបើជាគ្រាប់ ត្រូវកិនឱ្យទៅជាម្សៅ លាយជាមួយចំណី លាយបន្តិចបានហើយ រួចដាក់ចំណីដែលលាយថ្នាំនោះឱ្យវាស៊ីមុន ។

ចំពោះថ្នាំដែលមានក្លិន ធ្វើឱ្យជ្រូកមិនចូលចិត្តស៊ី ឬ ធីកនោះ ត្រូវបង្ខំឱ្យវាផឹក ។ ប្រើសឺរ៉ាំងអត់ម្ជុល បូមថ្នាំបាញ់ចូលក្នុងមាត់ កន្លែងអត់ធ្មេញ ។

មិនត្រូវបាញ់បញ្ចូលក្នុងពេលជ្រូកកំពុងស្រែកទេ ព្រោះថ្នាំអាចនឹងចូលទៅក្នុងសួត បណ្ដាលឱ្យមានជំងឺរលាកសួត ឬក៏អាចឱ្យជ្រូកងាប់ ។

ឃ. របៀបចាក់ថ្នាំ និង កន្លែងចាក់ថ្នាំ :

ការចាក់ថ្នាំមានច្រើនរបៀប ទៅតាមប្រភេទថ្នាំ : ចាក់សើស្បែក ចាក់សាច់ ចាក់សរសៃ ចាក់ក្នុងស្រទាប់ពោះ ។ មុនពេលចាក់ ត្រូវសំអាតកន្លែងចាក់ដោយ អាល់កុល ឬ ថ្នាំក្រហម ។

១. ចាក់សើស្បែក (S/C) :

ប្រើចំពោះប្រភេទថ្នាំមួយចំនួន ដូចជា ថ្នាំការពារ (Vaccin) ឬក៏ថ្នាំប្រភេទធម្មតាដូចជា Camphora, Cafeine ។ ល ។ កន្លែងចាក់សើស្បែកមានច្រើនកន្លែងណាស់ ប៉ុន្តែធម្មតាច្រើនប្រើម្ជុលខ្លី ចាក់ក្រោមត្រចៀក ឬ ក៏នៅគូថ មិនត្រូវចាក់ជ្រៅពេកទេ ប្រហែល ១សម ល្មម ។

២. ចាក់សាច់ (I.M) :

ប្រើចំពោះប្រភេទថ្នាំដូចតទៅនេះ :-

Penicilline, Streptomycine, Sulfamide និងថ្នាំវីតាមីន ។

៣. ចាក់សរសៃ (I.V) :

ចាក់នៅលើស្លឹកត្រចៀកខាងក្រោយ ។ យកខ្សែចងគល់ត្រចៀក ឬ ក៏យកដៃច្របាច់ឱ្យសរសៃលេចឡើង រួចចាក់ម្ជុលបញ្ឈៀងតាមរន្ធសរសៃ

៤. ចាក់ថ្នាំក្នុងស្រទាប់ពោះ :

ប្រើសំរាប់បូមបញ្ចូលទឹកស្ករ ឬ ក៏ទឹកអំបិល ជាចំនួនច្រើនទៅក្នុងខ្លួនជ្រូក ។

ចេញក្នុងពេលឆាប់ៗនេះហើយ
សៀវភៅ បច្ចេកទេសចិញ្ចឹមមាន់
ដោយ បណ្ឌិត ឈុំ ភិតលន់
និង បណ្ឌិត ជា ណោង

I - ជំងឺឆ្លង

១. ជំងឺប៉េស្ត (Peste Porcine)

ជំងឺប៉េស្ត ជាជំងឺដ៏សាហាវមួយ ជ្រូកដែលកើតជំងឺនេះងាប់ ១០០ % ។ ជំងឺនេះកើតមាននៅគ្រប់ទីសទីក្នុងទូទាំងប្រទេសរបស់យើង ហើយឆ្លងរាលដាលយ៉ាងរហ័ស ពិសេសនៅពេលប្រមូលទិញ ដឹកជញ្ជូនជ្រូក ឬ ក៏នៅពេលដែលខ្វះចំណីអាហារ រណ្ដោលឱ្យជ្រូកបាក់កំលាំង ។

ក. រោគសញ្ញា :

លក្ខណៈពិសេសនៃជំងឺនេះ គឺឆ្លងរាលដាលឆាប់រហ័សណាស់ ។ យើងអាចឃើញរោគសញ្ញារបស់វានៅលើប្រដាប់រំលាយអាហារ ប្រដាប់ដកដង្ហើម នៅលើស្បែក និង នៅលើសរសៃប្រសាទ ។

ជំងឺច្រើនកើតឡើងក្នុងករិតធ្ងន់ធ្ងរ រយៈពេលដែលជំងឺនេះនៅសម្ងំស្ងៀម គឺពី ៣-៥ ថ្ងៃ ជ្រូកក្ដៅតិចៗ ស៊ីតិច លាមករឹង ។ បន្ទាប់មកក្ដៅខ្លាំង ៤១-៤២ °C ជ្រូកលែងស៊ីចំណី ច្រើនក្អួតចង្អោរ ភ្នែកក្រហម ហើយមានពពឹកភ្នែកច្រើន ។

ប្រដាប់រំលាយអាហារ :

ជ្រូកគៀន ទល់លាមកពេលក្ដៅខ្លាំង ប៉ុន្តែក្រោយមកជ្រូកមានការរាគរូសយ៉ាងខ្លាំង ក្នុងប៉ុន្មានថ្ងៃមិនដាច់ ហើយជួនកាលមានទាំងឈាមស្រស់ ហើយលាមកស្អុយខ្លាំងណាស់ ។

ក្នុងមាត់នៅជើងធ្មេញ និង គៀនអណ្ដាត មានដំបៅពណ៌លឿងស ឬ ក៏លឿងប្រផេះ ។

ប្រដាប់ដកដង្ហើម :

រលាករន្ធច្រមុះ ហៀរទឹកសំបោរខាប់ ជួនទៅជុំវិញរន្ធច្រមុះមានដំបៅរលាក ។ ជ្រូកក្អក ពិបាកដកដង្ហើម ចង្វាក់ដង្ហើមប្រែប្រួល ទម្លាក់កន្ទុយ ខ្នងកោង អង្គុយដូចឆ្កែអង្គុយ ដកដង្ហើមឮសូរឃូសខស ហើយច្រើនស្លាប ។

ប្រពន្ធ័សរសៃប្រសាទ :

ដោយសារវីរុសរាតត្បាត បណ្តាលឱ្យរលាកខួរ ចេញឈាមក្រោមស្រោមខួរ បណ្តាលឱ្យជ្រូកកន្ត្រាក់ខ្លួន (ពិសេសពេលយើងស្ទាបវា) ។ ជ្រូកស្ពឹកជើង ដើរល្វៃល្វៃ ក្នុងករណីជំងឺធ្ងន់អាចមានដំបៅពេញខ្លួន ។ ជំងឺប៉េស្តអាចបណ្តាលឱ្យមេជ្រូករលូតកូន ។

នៅលើស្បែក :

មានចំណុចក្រហមតូចៗ ពិសេសនៅចន្លោះភ្លៅទាំងពីរ និង នៅពោះ ជួនកាលក្រហមទាំងផ្ទាំងតែម្តង ។

ទីចុងបំផុតជ្រូកលែងស៊ីចំណី រាគ ដេកស្ពឹកមួយកន្លែង កំដៅខ្លួនចុះជាបណ្តើរៗ ញ័រញាក់ រួចហើយងាប់តែម្តង ។

ជំងឺច្រើនបន្ទាយពេលពី ៥-១៥ ថ្ងៃ អត្រាងាប់អាចមានពី៩០ % ឡើងទៅ ។ ជួនក្នុងលក្ខណៈធ្ងន់ធ្ងរមែនទែន ជំងឺនេះអាចសំលាប់ជ្រូកតែក្នុងរយះពេលមួយថ្ងៃ ដោយគ្មានរោគសញ្ញាច្បាស់លាស់ ។

ជួនក្នុងលក្ខណៈខ្លះ ជំងឺមានសភាពស្រាលជាងខាងលើ ហើយរោគសញ្ញារបស់វាក៏ស្រាលជាង ក្តៅតិចៗ ស៊ីតិច ភ្នែកស្រអាប់មានអាចម៍ភ្នែក លាមកជួនរឹង ជួនរាវ ។ ជំងឺនេះអាចបន្ទាយពេលពី ១-២ ខែ ។

ជូនក៏មានជ្រូកខ្លះជា ប៉ុន្តែក្លាយជាជ្រូកក្រិន ហើយជ្រូកនេះគ្រោះថ្នាក់ណាស់ ព្រោះអាចពាំជំងឺ និង សាបព្រោះជំងឺរហូតដល់ពេលបីខែក្រោយ។

ខ. ការពារ :

ចាក់ថ្នាំការពារជាការសំខាន់ណាស់ ។ ប៉ុន្តែគប្បីយកចិត្តទុកដាក់លើបញ្ហាមួយចំនួនដូចតទៅនេះ :-

- ថែរក្សាឱ្យជ្រូកមានសុខភាពល្អ អនុវត្តអនាម័យឱ្យបានត្រឹម ត្រូវ ត្រូវត្រួតពិនិត្យចំពោះការដឹកជញ្ជូនជ្រូកពីតំបន់មួយទៅតំបន់មួយ និង ត្រូវត្រួតពិនិត្យគ្រប់ទីសត្តឃាដ ។

- ត្រូវចាក់ថ្នាំការពារតាមពេលកំណត់ ចាក់លើកទី ១ នៅពេលផ្តាច់ដោះ (អាចការពារបានមួយឆ្នាំ) ។

២. ជំងឺសារទឹកជ្រូក (Pasteurellose Porcine)

ជំងឺនេះបង្កឡើងដោយមេរោគឈ្មោះ Pasteurella Mutocida ជាជំងឺឆ្លងមួយ ហើយច្រើនកើតរាត់រាយ ។ ជ្រូកដែលកើតជំងឺនេះ មានរោគសញ្ញារលាកស្លួត និង មានចំណុចក្រហមនៅលើស្បែក ។

ក. រោគសញ្ញា :

ជំងឺនេះអាចកើតមាននៅគ្រប់រដូវ ពិសេសនៅតំបន់ទំនាប (ដែលសើមខ្លាំង) ។ គេចែកជំងឺនេះជាបីកំរិត : ធ្ងន់ មធ្យម និង ស្រាល ។ ហើយកើតច្រើនជាងគេ គឺកំរិតមធ្យម ។

កំរិតធ្ងន់ :

បណ្តាលឱ្យជ្រូកហេវហត់ ស៊ីតិច ឬក៏មិនស៊ី ចូលចិត្តដេក ក្តៅដល់ ៤១-៤២°C ផឹកទឹកច្រើន ក មុខ និង ច្រមុះហើមលិប ។ ពិបាកដកដង្ហើម ដង្ហើមឮសូរឃ្លូសខស។ ក្បាលសំយ៉ុង ច្រមុះកំរើកចុះឡើងតាមចង្វាក់ដង្ហើម ជំងឺនេះរាតត្បាតរហ័សណាស់ ជ្រូកអាចងាប់ក្នុងកំឡុងពី ១-២ ថ្ងៃ ។

កំរិតមធ្យម :

រយៈពេលដែលមេរោគសម្ងំក្នុងខ្លួន អាចមានពី ៣-៤ ថ្ងៃ ឬក៏អាច ៧-១០ ថ្ងៃ ។

ជ្រូកស្រពាប់ស្រពោន ស៊ីតិច ឬក៏មិនស៊ី ក្តៅខ្លាំង ហើយមានរោគសញ្ញាដូចតទៅនេះ :-

- ផ្លូវដង្ហើម :

រលាកស្លួត ក្អកស្ងួត ពេលក្អកម្តងៗរួញខ្លួន ហៀរទឹកមាត់ ហើយទឹកសំបោរខាប់ ហើមបំពង់កដែលរឹតតែបណ្តាលឱ្យពិបាកដកដង្ហើម ។

- **ស្បែក** :

មានចំណុចក្រហម ឬ ផ្ទាំងពណ៌ខៀវនៅកន្លែងស្បែកស្តើង ដូចជា ក ទ្រូង ពោះ និង កៀនភ្លៅ ។

- **ក** :

ហើម ជួនកាលរាលជិតដល់ជើងខាងមុខ ។

- **ប្រដាប់រំលាយអាហារ** :

ដំបូងលាមករឹង ក្រោយមករាគ ហើយមានលាយឈាមផង ។

ករិតស្រាល :

សួតរលាកក្នុងករិតស្រាល ហើមគន្លាក់ជើង ដើរបាំងខ្ញិច ។ ស្បែកក្រហម ជួនក៏របកទាំងផ្ទាំងៗ ។ជំងឺបន្លាយពេលដល់ ៥-៦ អាទិត្យ ទីបំផុតជ្រូកអស់កំលាំង ហេវហត់ ហើយងាប់ ។

ខ. ព្យាបាល :

ព្យាបាលដោយអង់ទីប៊ីយ៉ូទីក (Antibiotique) ស៊ុលហ្វាមីដ (Sulfamide) ឬក៏សេរ៉ូម (Serum) សុទ្ធតែបានលទ្ធផលល្អ ។

- Serum Pasteurella ចាក់សើស្បែក ឬ សរសៃ ឬក៏ចាក់សើស្បែកពាក់កណ្តាល ហើយពាក់កណ្តាលទៀតចាក់សរសៃ 0.២៥-0.៥0ml ក្នុងទំងន់ជ្រូក ១ គក្រ ។

- អោយផឹកស៊ុលហ្វាមីដ (Sulfamerazine. Sulfametazine. Sulfathiazol) 0.១៥ ក្រ ក្នុងទំងន់ជ្រូក ១ គក្រ ចែកជាពីរ មួយថ្ងៃឱ្យផឹកពីរដង ប្រើក្នុងរយៈពេល ៣-៤ ថ្ងៃ ។ ប្រើថ្នាំនេះត្រូវឱ្យជ្រូកផឹកទឹកឱ្យបានគ្រប់គ្រាន់ ។ អាចឱ្យផឹកទឹកអំបិលលាយម្រេច ។

- ចាក់ Streptomycine ចាក់សាច់ ២០-៤០ មក្រ ក្នុងទំងន់ជ្រូក ១ គក្រ ។

គ. ការពារ :

ត្រូវប្រតិបត្តិកិច្ចការអនាម័យខាងថែទាំ ស៊ីចុក ផឹកជញ្ជូន និងសំអាតទ្រុងឱ្យបានស្អាត ។

- ត្រូវចាក់ថ្នាំការពារឱ្យជ្រូកដែលទើបនឹងទិញមកចិញ្ចឹម ។

- មួយឆ្នាំត្រូវចាក់ថ្នាំការពារពីរដង នៅដើមរដូវភ្លៀងម្តង និងនៅចុងរដូវភ្លៀងម្តង ។

៣. ជំងឺរាគកូនជ្រូក (Salmonellose Porcine) :

ជំងឺនេះជាជំងឺឆ្លង ហើយច្រើនកើតមាននៅលើកូនជ្រូក ។ លក្ខណៈពិសេសនៃជំងឺនេះ គឺបណ្ដាលឱ្យជ្រូករាគ ហើយលាមកស្អុយខ្លាំង (ងាយឱ្យយើងច្រឡំនឹងជំងឺប៉េស្ដ) ។

ក. រោគសញ្ញា :

ជំងឺច្រើនកើតក្នុងករិតមធ្យម ។ រយៈពេលដែលមេរោគសម្ងំក្នុងខ្លួន គឺ ៣-៥ ថ្ងៃ ។

- ចាប់ផ្ដើមដំបូងកូនជ្រូកលែងលៅ លែងស៊ីចំណី ក្ដៅខ្លាំង ពីដំបូងទល់លាមក ហើយក្អួត (រយៈពេលខ្លី បើមិនយកចិត្តទុកដាក់មិនដឹងទេ) បន្ទាប់មករាគ លាមកពណ៌លឿង ផ្ទុនមានឈាម ហើយស្អុយណាស់ ពេលជុះម្ដងៗច្រើនស្រែក ព្រោះឈឺពោះខ្លាំង ។

- ពិបាកដកដង្ហើម

- នៅត្រចៀក ពោះ ចន្លោះភ្លៅ និង ទ្រូង មានចំណុចក្រហម ហើយប្រែជាខៀវបន្តិចម្ដងៗ ។

- ជ្រូករាគរហូតដល់អស់កំលាំង ហើយអាចងាប់ក្នុងរង្វង់ពី ២ ទៅ ៤ ថ្ងៃ អត្រាងាប់ ៩៥ % ។

- សាកសពជ្រូកងាប់នៅជាមដោយស្នាមក្រហម ត្រួច និង ចំណែកខ្លួនខាងក្រោយ ប្រឡាក់លាមកពាសពេញ ។ ពោះវៀនធំរលាកដំលៅក្រហម ហើយគ្រឿងក្នុងទាំងអស់សុទ្ធតែកកឈាម ។

ប្រយ័ត្ន :

ជំងឺនេះងាយច្រឡំនឹងជំងឺប៉េស្តណាស់ បើយើងមិនទាន់កំណត់បាន ថាជាជំងឺរាគកូនជ្រូកទេ ត្រូវព្យាបាលដូចជំងឺប៉េស្ត ។

ខ. មូលហេតុ :

ជំងឺនេះបណ្តាលមកពីមេរោគពីរយ៉ាងគឺ :

១- Salmonella Choleraesuis

២- Salmonella Typhisuis

នៅប្រទេសយើង ជំងឺនេះកើតមាននៅសព្វទីសទី មានឥទ្ធិពលខ្លាំងបំផុតទៅលើកូនជ្រូក នៅដើមរដូវភ្លៀងធ្លាក់ ។ មនុស្សយើងក៏អាចនឹងកើតជំងឺនេះ ដោយសារហូបសាច់ជ្រូកឈឺ ។

គ. ព្យាបាល :

បើព្យាបាលបានទាន់ពេលវេលាអាចមានប្រសិទ្ធិភាព ។ ទុកជំងឺឱ្យធ្ងន់ពិបាកព្យាបាលណាស់ ។ បច្ចុប្បន្ននេះក្រៅពីសេរ៉ូម មិនទាន់មានថ្នាំណាមានប្រសិទ្ធិភាពចំពោះជំងឺនេះទេ ។

- Serum Salmonellose ចាក់សើស្បែក (S/C) ចំពោះជ្រូកអាយុ ១៥-៣០ ថ្ងៃ : ៣០-៦០ មល ។ ជ្រូកអាយុច្រើនជាង ៣០ថ្ងៃ ៥០-៨០ មល ។
- អាចប្រើថ្នាំអង់ទីប៊ីយ៉ូទីក ដូចជា Terramycine, Auréomycine 40 mg ក្នុងទំងន់ជ្រូក ១ គក្រ ។

- អាចប្រើប្រភេទថ្នាំស៊ុលហ្វាមីដ ដូចតទៅនេះ : Guanidan, Sulfathiazol, Sulfamérazine 0,2 g ក្នុងទំងន់ជ្រូក ១ គក្រ ប្រើក្នុង រយៈពេល ៣-៤ ថ្ងៃ ។

បើជ្រូករាគខ្លាំងត្រូវចាក់សេរ៉ូមផ្អែម ឬ សេរ៉ូមប្រៃ ហើយឱ្យស៊ីចំណីដែលសំបូរជីវជាតិ ឬ ក៏ឱ្យផឹក Polyvitamin ។

ឃ. ការពារ :

ត្រូវអញ្ជើញភ្នាក់ងារបសុពេទ្យនៅតាមជនបទ ចាក់ថ្នាំការពារឱ្យកូនជ្រូក ។

៤. ជំងឺកញ្ជ្រិល (Rouget du porc)

ជំងឺកញ្ជ្រិលជាជំងឺឆ្លងមួយដែលបណ្ដាលមកពីមេរោគ Erysipelothrix Rhusiopathiae ។ ចំណុចសំខាន់នៃជំងឺនេះ គឺមានស្នាមក្រហមនៅលើស្បែក ជំងឺនេះអាចឆ្លងដល់មនុស្ស ។

ក. រោគសញ្ញា :

គេចែកជំងឺនេះជាបីកំរិត : ធ្ងន់ មធ្យម និង ស្រាល ។

កំរិតធ្ងន់ :

រាតត្បាតរហ័សអាចសម្លាប់ជ្រូកក្នុងរយៈពេល ២៤ ម៉ោង ។ ជ្រូកក្ដៅខ្លាំង មិនស៊ីចំណី ភ្នែកឡើងក្រហម ឆ្កួតវក់វី ងោកក្បាលនឹងជញ្ជាំងទ្រុង ក្អួតឈាមងាប់ ។ ក្នុងកំរិតនេះរោគសញ្ញានៅលើស្បែកចេញមិនទាន់ទេ ។

កំរិតមធ្យម :

បណ្ដាលឱ្យជ្រូកងាប់ច្រើនណាស់ក្នុងកំរិតនេះ ។

- ដំបូងជ្រូកស្រពាប់ស្រពោន ស៊ីតិច ឬក៏មិនស៊ី ច្រើនដេកថ្ងូរ។ ក្ដៅខ្លាំងក្នុងរយៈពេល ២-៣ ថ្ងៃ ស្បែកស្ងួត លាមកខ្មៅដុំ មានសំបោរពទ្ធ័ជុំវិញ ។

- ភ្នែកក្រហម ឬ ខៀវជាំ ហៀរទឹកភ្នែក

- ពិបាកដកដង្ហើម ហៀរសំបោរ

២-៣ ថ្ងៃក្រោយមកនៅខ្នង ទ្រូង ពោះ ភ្លៅ មានស្នាមក្រហមរាងមូល រាងពងក្រពើ ឬ រាងបួនជ្រុង ។ ស្នាមក្រហមនេះលេចចេញច្បាស់ណាស់ ដំបូងស្នាមពណ៌ផ្កាឈូក បន្ទាប់មកក្រម៉ៅបន្តិចម្ដងៗ ហើយពេលជ្រូកងាប់ស្នាមនេះក៏ក្លាយជាខៀវជាំ ។

៣-៤ ថ្ងៃក្រោយមកទៀត ស្នាមក្រហមនេះស្ងួតទៅវិញ ក្លាយជាក្រមររបកចុះ ។ ៥-១០ ថ្ងៃ ទើបក្រមររបកអស់ ប៉ុន្តែនៅស្នាម ។ ២-៣ ខែក្រោយមក ទើបកន្លែងនោះដុះរោមវិញ ។

ក៏មានករណីខ្លះ កន្លែងដែលមានស្នាម ក្លាយទៅជាដំបៅ ហៀរទឹកពណ៌លឿង ។

ជំងឺបន្ទាយពេល ៣-៥ ថ្ងៃ ជ្រូកខ្សោយទៅៗ ហើយកំដៅខ្លួនចុះខ្លាំង ក្នុងកំរិតនេះជ្រូកអាចងាប់ពី ៥០-៦០% ។

កំរិតស្រាល :

ក្នុងកំរិតនេះរោគសញ្ញាមិនច្បាស់ដូចកំរិតទី ២ ទេ ។ ជ្រូកឈឺស្រពាប់ស្រពោន ស៊ីតិច ខ្វះឈាម ចុះស្គម ។ ហើមគ្រប់សន្លាក់ឆ្អឹង ជ្រូកដើរបាំងខ្ញើចៗ ។ ស្បែកខ្នង ពោះ ស្មា ក្បាល ច្រមុះ ត្រចៀក ហើមក្រហម ទាំងផ្ទាំងៗ រលាកចេញទឹកស្អុយរលួយ ងាយបណ្តាលឱ្យមេរោគនានារាតត្បាត មានករណីខ្លះស្បែកស្ងួត របកជាក្រមរទាំងផ្ទាំង ។

ខ- ព្យាបាល :

មានថ្នាំពីរប្រភេទដែលមានប្រសិទ្ធិភាព គឺសេរ៉ូមកញ្ជ្រិល និង Pénicilline ។

- Serum antirouget : ចាក់សើស្បែក ១-២មល ក្នុងទំងន់ជ្រូកមួយគីឡូក្រាម ។ អាចចាក់ពាក់កណ្តាលសើស្បែក ពាក់កណ្តាលចាក់សរសៃ ។

- Penicilline : ចាក់សាច់ ២០០០០-៤០០០០UI ក្នុងទំងន់ជ្រូកមួយគីឡូក្រាម មួយថ្ងៃចាក់៣ ដង រហូតដល់កំដៅចុះ និង ស៊ីចុកធម្មតា

- មុជទឹកសាប៊ូឱ្យជ្រូកក៏មានលទ្ធផលដែរ ។ ពេលជំងឺទើបកើតដំ

បួង លាយសាប៊ូក្នុងទឹកក្តៅឧណ្ហៗ (លាយឱ្យខាប់) យកក្រណាត់ជ្រលក់ទឹកសាប៊ូនេះជូតសព្វខ្លួនប្រាណជ្រូក មួយម៉ោងក្រោយជូតម្តងទៀត ធ្វើរបៀបនេះ ២-៣សារ ។

ប្រយ័ត្ន :

ជំងឺនេះអាចឆ្លងដល់មនុស្ស កាលណាយើងប៉ះពាល់ជ្រូកឈឺ ។ មនុស្សដែលឆ្លងជំងឺនេះ ក្តៅខ្លួន ហូបមិនឆ្ងាញ់ ចុកចាប់ពេញខ្លួន ពិសេសសន្លាក់ដៃជើង ។ ស្បែកកន្លែងឆងមេរោគហើម ឈឺ រមាស់ឡើងក្រហម។ កាលណាយើងអេះ វានឹងងាយឆ្លងទៅកន្លែងដទៃទៀត ។ ជួបលក្ខណៈបែបនេះត្រូវប្រើ Pénicilline ដើម្បីព្យាបាល ។

គ. ការពារ :

- រាល់ឆ្នាំត្រូវចាក់វ៉ាក់សាំងការពារ ពីរដង ។
- ទ្រុងត្រូវស្អាតបាត បានខ្យល់អាកាសចេញចូល ។

II - ជំងឺរបស់មេជ្រូកពេលមានកូន

ការពារ និង ព្យាបាលជំងឺឱ្យមេជ្រូក មុន និង ក្រោយពេលកើត ជាការសំខាន់ ។ បើធ្វើកិច្ចការនេះមិនបានល្អទេ នឹងមានឥទ្ធិពលអាក្រក់ដល់កូន ហើយអាចបណ្តាលឱ្យមេជ្រូកងាប់ ឬ ក៏មិនអាចបង្កើតកូនបានទៀតផង ។

បើការចិញ្ចឹមមិនបានល្អ ចំណីខ្វះជីវជាតិ នោះក្នុងរយៈពេលពរពោះ មេជ្រូកមានជំងឺកាន់តែច្រើន ។

១. ជំងឺរលូតកូន :

ជំងឺរលូតកូនអាចកើតមានឡើងនៅគ្រប់ខែ គ្រប់រដូវ បណ្តាលឱ្យកូនជ្រូកងាប់ ឬ ក៏រស់ទាំងល្ងាក់ល្ងើ ។

មូលហេតុដែលបណ្តាលឱ្យមានជំងឺនេះ គឺស្មុគស្មាញណាស់ ផ្នែកបសុព្យាបាល បែងចែកការរលូតកូនជាច្រើនប្រភេទ ដែលតម្រូវឱ្យមានវិធានការការពារ និង ព្យាបាលឱ្យបានសមស្រប ។

ក. រលូតដោយការប៉ះទង្គិច ជួល ឬដោយការហេវហត់ខ្លាំង ។

ជួលក្នុងពេលដែលកូនក្នុងពោះធំហើយ ឧទាហរណ៍ : ការដឹកជ្រូកធើមដោយរថយន្ត មិនត្រឹមត្រូវតាមក្បួនបច្ចេកទេស ពេលឡានរលាក់ ឬ ចាប់ហ្វ្រាំង អាចទ្រោលកិនគ្នា ខាំគ្នា ។

ខ. វលូតដោយចំណីខ្វះជីវជាតិ និង ស៊ីមិនគ្រប់គ្រាន់ ។ ដូចជាកង្វះវីតាមីន A, E និង កង្វះជាតិសាច់ ជាតិរ៉ែក្នុងចំណី ។ ល ។ នៅបណ្តាប្រទេសជឿនលឿនមួយចំនួន មានកន្លែងខ្លះមានជំងឺរលូតកូនដោយខ្វះវីតាមីន របៀតដល់ ១៥ % នៃចំនួនមេជ្រូកកើតកូន ។ ជំងឺនេះច្រើនកើតនៅលើមេក្មេង កូនដំបូង ចំណែកមេជ្រូកចាស់មិនសូវមានជំងឺនេះទេ ។ កូនដែលរលូតច្រើនមានអាយុពី ពីរខែឡើងទៅ ជួនក៏ជិតដល់ពេលកើត កូនដែលរលូតច្រើនងាប់ ។

គ. មេជ្រូកស៊ីចំណីមានជាតិពុល ដូចជាថ្នាំដែលគេបាញ់សំលាប់ស្មៅ សំលាប់ដង្កូវ និង ថ្នាំសំលាប់ព្រូនគ្រប់បែបយ៉ាង ។ ល ។ សុទ្ធតែអាចបណ្តាលឱ្យរលូតកូន ។

ការពារការរលូតកូន ដោយមូលហេតុមិនមែនមកពីជំងឺឆ្លង ពុំមែនមិនអាចធ្វើបាននោះទេ ។

- ទ្រុងសំរាប់មេជ្រូកធើមត្រូវឱ្យទូលាយ មានខ្យល់អាកាសចេញចូល ចំណីត្រូវមានបន្លែត្រកួន ឬក៏ជំពូកស្មៅខ្ចី ត្រូវធានាជាតិសាច់ជាតិរ៉ែ ដោយការបន្ថែមម្សៅត្រីក្នុងចំណី ។ បើបន្លែបាញ់ថ្នាំសំលាប់សត្វល្អិត ត្រូវរង់ចាំឱ្យផុតកំណាត់ពុល សឹមឱ្យវាស៊ី ។

រលូតកូនដោយសារជំងឺ :

- រលូតដោយសារមេជ្រូកមានជំងឺ Brucellosis
- រលូតដោយសារមេរោគ Leptospirosis

រលូតកូនដោយសារជំងឺមានការស្មុគ្រស្មាញច្រើន ព្រោះថាការរលូតកូននេះ គ្រាន់តែជារោគសញ្ញាមួយនៃជំងឺតែប៉ុណ្ណោះ ។ ដូចនេះកាលណាយើងឃើញជ្រូករលូតកូន ហើយមេជ្រូកមានបាតុភូតដូចជា ក្តៅខ្លាំង

ទ្វារខាងក្រៅហើម ចេញទឹករំអិលពណ៌ល្អក់ ឬ ក៏ស្បែកភ្នែកឡើងលឿង ត្រូវតែអញ្ជើញភ្នាក់ងារបសុពេទ្យ ដើម្បីជួយធ្វើអន្តរាគមន៍ ។

២. ជំងឺពិបាកកើតកូន :

ក. រោគសញ្ញា :

ក្រោយពេលដែលទឹករំអិលហូរអស់ប្រហែលជា ៥-៦ ម៉ោង គឺជាពេលវេលាដែលកូនកើត ។ ប្រសិនបើដល់ពេលនោះហើយកូនមិនកើតទោះបីមេខំប្រឹងយ៉ាងណាក៏ដោយនោះ គឺមកពីមេជ្រូកមានជំងឺពិបាកកើតកូន ។ យើងត្រូវធ្វើអន្តរាគមន៍ជាបន្ទាន់ ព្រោះបើទុកយូរនឹងបណ្ដាលឱ្យមេជ្រូកហេវហត់ បាក់កំលាំង បើងលែងកើត កូនក្នុងស្បូននឹងងាប់ដោយថប់ដង្ហើម ។ ហើយបើទុកយូរទៅទៀត កូនក្នុងពោះនឹងស្អុយរលួយ ឆ្លងមេរោគមានជាតិពុល បណ្ដាលឱ្យងាប់ទាំងមេជ្រូកនោះទៀតផង ។

ខ. ព្យាបាល

ប្រសិនបើពិបាកកើត បណ្ដាលមកពីកូននៅមិនចំកន្លែង (ដេកទទឹង ឬ បញ្ច្រាស) នោះត្រូវតំរែតំរង់កូននោះឱ្យត្រូវចំកន្លែងធម្មតាវិញ ។ មុនពេលសង្គ្រោះអ្នកព្យាបាលត្រូវកាត់ក្រចកដៃឱ្យខ្លី . លាងដៃនឹងសាប៊ូ រួចលាងអាល់កុល ហើយបន្ទាប់មកយកប្រេងប៉ារ៉ាហ្វីន (Paraffine) លាបដៃឱ្យរអិល ។ ក្ដោបម្រាមទាំងប្រាំ រួចដាក់បញ្ចូលតាមទ្វារសន្សឹមៗបន្តិចម្ដងៗ រង់ចាំដល់ពេលណាមេជ្រូកឈប់ប្រឹងទើបជំរុលដៃឆ្លងមាត់ស្បូនដោយមធ្យ័ត ពេលដែលប៉ះកូន ត្រូវពិនិត្យមើល តើកូននៅចំកន្លែងរបស់វាឬទេ ? បើវានៅមិនចំកន្លែង ត្រូវរាវរក ហើយទាញជើងមុខទាំងពីរចេញមុនទាញបន្តិចម្ដងៗតាមចង្វាក់ប្រឹងរបស់មេជ្រូក មិនត្រូវទាញក្បាលចេញក្រៅមុនទេ ។

បើពិបាកកើតដោយមេជ្រូកគ្មានកំលាំងប្រឹង ត្រូវចាក់ថ្នាំជំនួយបេះ

ដូង ជំនួយកំលាំង ។ ចាក់សរសៃ Solution Glucosée 20% ពី ២០០ ទៅ ៣០០ មល លាយថែម Cafeine 1 gramme ។

ក្នុងលក្ខណៈមេជ្រូកកើតកូនមិនរួច ដោយសារកូនធំពេក ឬ ដោយសារឆ្អឹងត្រគៀកចង្អៀតពេក ឬក៏ដោយសារកូនងាប់ក្នុងស្បូន ត្រូវអញ្ជើញភ្នាក់ងារបសុពេទ្យធ្វើអន្តរាគមន៍ ។

គ. ការពារ :

- ត្រូវឱ្យមេជ្រូកធើមធ្វើចលនាដើរចុះឡើង (ត្រូវមានធ្លាស្មៅ សំរាប់ឱ្យមេជ្រូកធ្វើចលនា ដើរចុះឡើងដោយសេរី) ។
- ត្រូវឱ្យមេជ្រូកស៊ីចំណី មានជីវជាតិគ្រប់គ្រាន់ យកចិត្តទុកដាក់ជាពិសេសចំពោះជាតិ កាល់ស្យូម និង ផូស្វ័រ (ដែលមានច្រើននៅឆ្អឹង សំបកខ្យង ខ្ចៅ លៀស គ្រំ សំបកក្តាម សំបកពងមាន់ ពងទា ។ ល ។) ។
- ត្រូវឱ្យមេជ្រូកស៊ីបន្លែស្រស់ឱ្យបានគ្រប់គ្រាន់ ។
- មិនត្រូវដាក់ឈ្មោលពេលដែលខ្លួនវានៅតូច មិនទាន់ធំល្មមនោះទេ (ត្រូវចេះជ្រើសរើសពេលវេលាសមស្រប) ។

៣- ជំងឺធ្លាក់សុកមិនអស់ :

តាមធម្មតាក្រោយពេលកើតកូនពី ១ម៉ោង ដល់ ៦ ម៉ោង សុកនឹងធ្លាក់ចេញអស់ ។ បើសុកធ្លាក់មិនអស់ នោះយើងឱ្យឈ្មោះថា មេជ្រូកមានជំងឺធ្លាក់សុកមិនអស់ ។ សុកដែលមិនធ្លាក់ចុះ បង្កលក្ខណៈងាយស្រួលឱ្យមេរោគរីកដុះដាល ហើយជាតិស្អុយរលួយនៃសុកជ្រាបចូលក្នុងឈាម ធ្វើឱ្យមេជ្រូកពុលងាប់ ឬក៏បណ្តាលឱ្យគ្មានទឹកដោះ ដែលជះឥទ្ធិពលអាក្រក់ដល់កូន ។

ក- រោគសញ្ញា :

- ជាដំបូងយើងត្រូវរាប់ចំនួនសុកធ្លាក់ចុះ តើគ្រប់នឹងចំនួនកូនកើតឬទេ ? បើចំនួនសុកតិចជាងចំនួនកូន មានន័យថាសុកធ្លាក់មិនអស់ពីស្បូន ។

- ប្រសិនបើយើងគ្មានបេក្ខភាពអាចតាមដានចំនួនសុកដែលធ្លាក់ត្រូវពិនិត្យមើលមេជ្រូក ព្រោះថាមេជ្រូកដែលធ្លាក់សុកមិនអស់ នៅមិនស្ងៀម ហើយចូលចិត្តផឹកទឹកច្រើន ។

តាមធម្មតា ក្រោយពេលកើតកូនហើយ ៦ ម៉ោង កស្បូនចាប់ផ្តើមរួមឡើងវិញដូចសភាពដើម ប្រសិនបើក្រោយ ៦ ម៉ោង កស្បូននៅតែបើក (ប្រើចំពុះទាពិនិត្យមើល) មានន័យថាមានសុកនៅក្នុងស្បូននៅឡើយ ។

ប្រសិនបើសង្គ្រោះមិនទាន់ពេលវេលានោះ មួយ ឬ ពីរថ្ងៃក្រោយមកមេជ្រូកចាប់ផ្តើមក្តៅខ្លួន នៅទ្វារមានចេញទឹកពណ៌ក្រមៅ ទុកកាន់តែយូរទឹកដែលហូរចេញកាន់តែស្អុយខ្លាំង ហើយសុខភាពរបស់មេជ្រូកកាន់តែទ្រុឌទ្រោម ។

ខ. មូលហេតុ :

អាចបណ្តាលមកពីមេជ្រូកមានជំងឺពិបាកកើតកូន ត្រូវប្រើកំលាំងប្រឹងយ៉ាងខ្លាំង ដល់ពេលកើតកូនរួចស្បូនគ្មានលទ្ធភាពរួមមកវិញ ឬ ក៏រួមមកវិញ តែតិចពេក មិនអាចរុញសុកឱ្យចេញក្រៅអស់ ។

ឬក៏មកពីក្នុងរយៈពេលពរពោះ ពិសេសពេលជិតកើត មេជ្រូកស៊ីចំណីខ្វះជាតិរ៉ែ ពិសេសគឺខ្វះជាតិកាល់ស្យូម និង ផូស្វ័រ ហើយមិនបានធ្វើចលនាដើរចុះឡើងឱ្យបានសមស្រប ។

- ដោយសារមេជ្រូកមានជំងឺរលាកស្បូន បណ្តាលឱ្យសុកនៅស្អិតជាប់នឹងស្បូន ។
- ដោយសារស្បូនស្ពឹក ឬ ស្រុត
- ដោយសារមេជ្រូកមានជំងឺរលូតកូន បណ្តាលមកពីជំងឺឆ្លង ។

គ. ព្យាបាល :

បើយើងដឹងបានទាន់ពេលវេលា ពេលដែលសុកមិនទាន់រលួយ ស្អុយ យើងអាចប្រើថ្នាំជំរុញសុក Post Hypophyse ១០-៣០ UI ក្នុងមេជ្រូកមួយក្បាល ។

- ចាក់សរសៃ Gluconate de Calcium 10 % ២០-៥០ មល

ប្រសិនបើសុករលួយស្អុយហួសទៅហើយ (ជ្រូកក្តៅ មានទឹកស្អុយចេញពីទ្វារ) ត្រូវលាងស្បូន ហើយប្រើថ្នាំប្រឆាំងមេរោគ ដូចព្យាបាលជំងឺរលាកស្បូនដូច្នោះដែរ ។

៤_ ជំងឺរលាកស្បូន :

ក_ រោគសញ្ញា :

ជំងឺនេះបណ្ដាលឱ្យមេជ្រូកស៊ីតិច ឬ ក៏មិនស៊ី ក្ដៅ ទឹកដោះចុះថយ ។ មេជ្រូកប្រឹងបន្ទោរបង់មិនឈប់ឈរ (ពេលប្រឹងខ្នងកោងកន្ទែកជើងក្រោយទាំងពីរ) ។

ពីរបីថ្ងៃក្រោយមក មានទឹកពណ៌ល្អក់ក្រម៉ៅ ស្អុយរលួយ ហូរចេញតាមទ្វារ ។ ជួនកាលទឹកនេះខាប់កករ មានខ្ទុះ និង បំណែកសុក ឬក៏បំណែកឆ្អឹងតូចៗរតើម ហើយស្អុយជាខ្លាំង ។

រាល់ពេលជ្រូកប្រឹង ឬ ស្រែក ទឹកស្អុយនេះហូរកាន់តែខ្លាំង ឡើង ។

ខ_ ព្យាបាល :

បើពិនិត្យឃើញថាមានរោគសញ្ញាដូចបានរៀបរាប់ខាងលើនេះ ត្រូវប្រឹងប្រែងព្យាបាលឱ្យសកម្ម ។

- លាយ Permanganate de Potassium 1 ‰ [1 g Permanganate ក្នុងទឹកមួយលីត្រ (ប្រើទឹកដាំពុះ តែទុកវាឱ្យនៅក្ដៅឧណ្ហៗ)] ប្រើទុយោលាងសំអាតស្បូនឱ្យស្អាត (លាងរហូតដល់ពេលណាឃើញទឹកហូរចេញមកវិញមានពណ៌ខៀវ ទើបឈប់) ។

- អាចប្រើ Rivanol (2 g Rivanol លាយទឹកមួយលីត្រ) ។

របៀបលាងគឺដូចខាងលើ ។

ពេលជំងឺមិនទាន់ជា ត្រូវលាងមួយថ្ងៃមួយដង ។

ពេលជំងឺធូរស្បើយ លាងពីរថ្ងៃម្ដង ។

- ពេលដែលទឹកលាងចេញអស់ ត្រូវទុកទុយោសិន កុំអាលដកចេញ ហើយបញ្ចូល Pénicilline តាមបំពង់នេះ (1.000.000 UI Pénicilline + ប្រេងសណ្ដែកដី ២០ មល) ។
- ចាក់សាច់ (I.M) 10 mg Streptomycine + 10.000 UI Pénicilline ក្នុងទំងន់ជ្រូកមួយគក្រ ។
- ដាក់ Chlorazone ក្នុងស្បូន ម្ដងមួយគ្រាប់ មួយថ្ងៃពីរដង ដាក់ក្នុងបីបួនថ្ងៃជាប់គ្នា ។

៥. ជំងឺរលាកដោះ :

ក. រោគសញ្ញា :

ដោះហើមធំ ក្រហម រឹង ក្តៅ ពេលកូនបៅ ឬដើរប៉ះ មេជ្រូកស្រែក ជួនធាក់កូន ។

- ក្តៅ អន់ចំណី ឬក៏មិនស៊ី បើរលាកដោះច្រើន នោះមេជ្រូកលែងស៊ីចំណីតែម្តង ហើយដេកបែរទៅជញ្ជាំង ដើម្បីលាក់ដោះកុំឱ្យកូនបៅ

- ពេលទើបរលាកដំបូង ទឹកដោះនៅចេញ ប៉ុន្តែខះបន្តិចម្តងៗ គុណភាពទឹកដោះក៏ប្រែប្រួល ទឹកដោះមានលាយខ្ទុះ ខាប់ ពណ៌លឿង ឬខៀវ ។

ក្នុងសភាពធ្ងន់ធ្ងរ នៅក្បាលដោះមានហូរចេញទឹកពណ៌លឿងលាយខ្ទុះ និង ឈាម ។

ដោះអាចនឹងជា ហើយអាចបញ្ចេញទឹកដោះដូចធម្មតា កាលណាយើងព្យាបាលបានទាន់ពេលវេលា ។ បើទុកយូរមិនព្យាបាល នោះដោះនឹងឡើងរឹង ហើយគ្មានទឹកដោះតែម្តង ។

ខ. មូលហេតុ :

មកពី :-

- កូនជ្រូកមានធ្មេញស្រួច ពេលបៅខាំដោះបណ្តាលឱ្យមានរបួស
- មេជ្រូកខ្នងធាក់ពោក ធាត់ពោក ពេលដើរចុះឡើង ដោះទាំងពីរជួរកកិតនឹងដី ។
- ឱ្យមេជ្រូកស៊ីចំណីសំបូរជាតិសាច់ ទឹកដោះចេញច្រើនពេក កូន

បៅមិនអស់ ទឹកដោះដែលនៅសល់ក្នុងដោះបង្កលក្ខណៈងាយស្រួលឱ្យមេរោគរីកដុះដាល ។

- មេជ្រូកកើតកូនតិច បៅមិនអស់ដោះ ដោះដែលកូនមិនសូវបៅសល់ទឹកដោះ ដូចនេះបណ្ដាលឱ្យមានជំងឺរលាកដោះ ។

គ- ព្យាបាល :

ពេលទើបរលាកដំបូង យកទឹកកកសង្កត់លុញចុះលុញឡើង លើដោះដែលរលាក ដើម្បីកុំឱ្យហើមធំ បើយើងបានដឹងតាំងពីថ្ងៃរលាកដំបូង ហើយយើងយកទឹកកកលុញសង្កត់លើដោះច្រើនដង នោះដោះនឹងលែងហើម ។ ប៉ុន្តែពេលដែលដោះហើមធំ ក្ដៅ និងឈឺទៅហើយ ត្រូវប្រើទឹកក្ដៅបាញ់ដាក់ដោះ ឬក៏យកកន្សែងជ្រលក់ទឹកក្ដៅស្អំដោះ មួយថ្ងៃពីរ បីដង ក្នុងមួយដង ២០-៣០នាទី ។

- យកប្រេងកូឡាលាបដោះក៏បាន ។

- មិនត្រូវឱ្យកូនជ្រូកបៅដោះរលាកនោះទេ ប៉ុន្តែត្រូវច្របាច់ទឹកដោះពីដោះដែលរលាកនោះដាក់ក្នុងចាន រួចចាក់ចោល ។ មួយថ្ងៃច្របាច់ ៣-៥ ដង ។ ពេលច្របាច់ម្ដងៗត្រូវច្របាច់ឱ្យអស់ ។

កាលណាច្របាច់ហើយ ឃើញដោះឡើងរឹង ត្រូវស្ទាបអង្អែលដោះនោះដោយថ្នមៗ ។

- ចាក់ Pénicilline I.M 20.000 UI/ ទំងន់ជ្រូក ១ គក្រ ឬក៏ចាក់ Pénicilline បាញ់បញ្ចូលក្នុងដោះដែលរលាកនោះ ក្រោយពេលដែលយើងច្របាច់ទឹកដោះអស់ហើយ (ប្រយ័ត្ន ត្រូវប្រើម្ជុលពិសេសសំរាប់ចាក់លើដោះ បើគ្មានត្រូវសំលៀងម្ជុលឱ្យមុតស្រួច ដើម្បីកុំឱ្យដាច់សាច់ដោះ) ។

ឃ. ការពារ

- មួយអាទិត្យមុនពេលកើត ត្រូវបន្ថយចំណីសំបូរជាតិសាច់
- ក្រោយពេលកើតកូនអស់ ត្រូវលាងដោះទាំងពីរជួរ និង ខ្លួនជ្រូកភាគខាងក្រោយ ជាមួយទឹកក្ដៅឧណ្ហៗ និង សាប៊ូ
- ចំពោះមេជ្រូកដែលកើតកូនតិចជាងចំនួនដោះ ត្រូវឱ្យកូនជ្រូកបៅឱ្យបានគ្រប់ដោះ បើទឹកដោះច្រើនពេកត្រូវច្របាច់ចោល ។
- កូនជ្រូកដែលកើតមក ត្រូវកាត់ធ្មេញភ្លាម
- ត្រូវលាងសំអាតទ្រុងជាប្រចាំ (ព្រឹក ល្ងាច) ។

III - អំពីជំងឺកូនជ្រូក

កាលណាការចិញ្ចឹមរបស់យើងបានត្រឹមត្រូវល្អ កូនជ្រូកមិនសូវមានជំងឺទេ ។ ប៉ុន្តែកូនជ្រូកងាយនឹងទទួលឥទ្ធិពលអាក្រក់ពីកត្តាផ្សេងៗណាស់ ហេតុនេះបានជាងាយនឹងមានជំងឺ ។

១. ជំងឺរលាកផ្ចិត :

ជំងឺនេះច្រើនកើតនៅលើកូនជ្រូកដែលទើបនឹងកើត ដោយយើងមិនបានកាត់ទងផ្ចិត និង លាបថ្នាំការពារឱ្យបានត្រឹមត្រូវ ។

ក. រោគសញ្ញា :

ផ្ចិតហើមធំ ទងផ្ចិតក្រហម ក្តៅ ហើយកាលណាយើងស្ទាបប៉ះទងផ្ចិត វាឈឺចាប់ខ្លាំងណាស់ (ស្រែកញ័រខ្លួន ប៉ោងសរសៃក្រោមពោះ)

- ក្តៅ ស្រពាប់ស្រពោន មិនបៅ ដង្ហើមញាប់ ភាគអាចម៍កាលណារលាកខ្លាំង ហើយកាលណាភាគយូរបណ្តាលឱ្យស្គម ស្បែកជ្រីវជ្រួញ ស្ងួត រោមបះ បើភាគកាន់តែយូរទៅទៀត អាចបណ្តាលឱ្យហើមសន្លាក់ជើង កូនជ្រូកពិបាកដើរ ។

បើព្យាបាលមិនបានដិតដល់ទេ អាចឱ្យផ្ចិតរលួយស្អុយ មានទឹកពណ៌លឿងក្រមៅហូរចេញពីរន្ធផ្ចិត (ស្អុយខ្លាំងណាស់) ។

ខ. ព្យាបាល :

ដាំទឹកពុះទុកឱ្យត្រជាក់ លាយ Permanganate de potassium 1‰ (1 g permanganate លាយទឹកមួយលីត្រ) ឬ បើគ្មានថ្នាំនេះទេ អាចលាយជាមួយអំបិល ដើម្បីលាងផ្ចិត លាងរួចទុកឱ្យស្ងួត លាបថ្នាំក្រហម រួចរោយម្សៅស៊ុលហ្វាមីដ (Sulfamide) ។

- ចាក់ Pénicilline ជុំវិញផ្ចិត និង ចាក់សាច់ 100.000UI Pénicilline ចាក់បីកន្លែង ជុំវិញផ្ចិត រួចហើយ 100.000UI Pénicilline ទៀត ចាក់សាច់ភ្លៅ ចាក់បីថ្ងៃជាប់គ្នា ។

- បើកូនជ្រូករាគ យើងព្យាបាលវាដូចព្យាបាលជំងឺរាគដូច្នោះដែរ ។

២. ជំងឺលាមកស

ក. រោគសញ្ញា :

កូនជ្រូកចាប់ពីអាយុ ៥-២៥ ថ្ងៃ ច្រើនមានជំងឺលាមកសនេះ ។ ចំពោះកូនជ្រូកស្គម ជួនកាលដល់អាយុ ៣ ខែហើយ ក៏នៅតែកើតមានជំងឺនេះដែរ ។ ជំងឺនេះច្រើនកើតនៅកន្លែងចិញ្ចឹមប្រមូលផ្តុំ ពិសេសនៅកន្លែងចិញ្ចឹមជាឧស្សាហកម្ម ដែលមិនធានាបញ្ហាបច្ចេកទេស ។

ដើម្បីឱ្យដឹងថាកូនជ្រូកមានជំងឺនេះ ឬគ្មាន ត្រូវពិនិត្យទ្រុងនៅពេលព្រឹក ។ បើជ្រូកមានជំងឺនេះ យើងឃើញដុំលាមកតូចៗដូចគ្រាប់សណ្តែកពណ៌សនៅកៀនទ្រុង ។ នេះជាដុំលាមករបស់កូនជ្រូកដែលទើបនឹងមានជំងឺ បន្ទាប់មកលាមក រាវ ក្នុងទ្រុងប្រឡូកប្រឡាក់ដោយលាមកពណ៌ខៀវ ឬក៏លឿងតិចៗ ។ នៅគូថកូនជ្រូកក៏មានលាមកប្រតាក ។

កូនជ្រូកហេវហត់ រោមបះ នៅថ្ងៃទី ២ ឬ ទី ៣ កូនជ្រូកកាន់តែមានសភាពទន់ទៅៗ ច្រើនឈរ ឬ ដេកមួយកន្លែង ពៅតិច ឬក៏មិនពៅ ប្រឹងជុះ ហើយលាមកស្អុយជាខ្លាំង លាមកមានលាយសំបោរ ។ ឡើងកំដៅខ្លួន ឈឺពោះ ហើយជួនកាលប៉ោងពោះផង ។

ខ. ព្យាបាល :

ត្រូវធ្វើយ៉ាងណាឱ្យកូនជ្រូកបានកក់ក្តៅ ពិសេសកូនជ្រូកទើបនឹងកើត ត្រូវបាំងទ្រុងឱ្យជិតខ្យល់ ពិសេសនៅពេលយប់ ។ ទៅតាមលទ្ធភាពដែលយើងមាន អាចកំដៅដោយអំពូលអគ្គីសនី ដោយអង្គាម ឬ ក៏ដុតអុស ធ្យូង ។ ល ។

- កាលណាកូនជ្រូកកើតជំងឺនេះ ត្រូវបន្ថយកុំឱ្យវាបៅច្រើនពេក ដើម្បីឱ្យវាស្រួលរំលាយអាហារ ។
- ឱ្យផឹកទឹកមានជាតិចត់ (មើលក្នុងជំងឺរាគអាចម៍)
- ឱ្យផឹក Guanidan ពីអាយុ ១-១០ ថ្ងៃ ឱ្យផឹកម្តងមួយគ្រាប់ មួយថ្ងៃពីរដង ។ ចាប់ពីអាយុ ១០ថ្ងៃឡើងទៅ ឱ្យផឹកម្តង មួយគ្រាប់កន្លះ រហូតដល់ពីរគ្រាប់ មួយថ្ងៃពីរដង ឱ្យក្នុងរយៈពេលបីថ្ងៃ (ពេលប្រើថ្នាំនេះត្រូវឱ្យកូនជ្រូកផឹកទឹកឱ្យបានគ្រប់គ្រាន់) ។
- ឱ្យផឹក Streptomycine លាយ 0,5g Streptomycine ជាមួយទឹក ឱ្យផឹកគ្រប់កូនក្នុងសំបុក(៨-១០ កូនជ្រូក) មួយថ្ងៃឱ្យផឹកពីរដង (ព្រឹក ល្ងាច) ផឹកក្នុងរយៈពេលពីរថ្ងៃ ។

ប្រយ័ត្ន :

បើព្យាបាលបានទាន់ពេលវេលា កូនជ្រូករហ័សជា ប៉ុន្តែក៏ងាយនឹងកើតមានជំងឺនេះឡើងវិញណាស់ ប្រសិនបើយើងការពារវាមិនបានល្អ ។

គ. ការពារ :

ក្រៅពីរបៀបដែលបានរៀបរាប់ខាងលើ ដូចជារក្សាភាពកក់ក្តៅឱ្យកូនជ្រូក សំអាតទ្រុងកុំឱ្យសើម ត្រូវយកចិត្តទុកដាក់ជាពិសេសក្នុងការផ្តល់ជាតិដែកដល់កូនជ្រូក ។

អាចប្រើថ្នាំដូចតទៅនេះ :-

- Ferdextran ឬ Ferrodex : ចាក់កូនជ្រូកអាយុ ៣ថ្ងៃ ចាក់សាច់ភ្លៅ ១មល សំរាប់កូនជ្រូកមួយក្បាល បើមានលទ្ធភាពចាក់នៅថ្ងៃទី ១០ម្តងទៀត ។
- Sirop ferreux : ឱ្យផឹកនៅអាយុ ៣ថ្ងៃម្តង ១០ថ្ងៃ ម្តងឱ្យពី ១-៣ ស្លាបព្រាបាយ ។

បើគ្មានថ្នាំទាំងនេះទេ យកដីឥដ្ឋពណ៌លឿង ក្រហម (ជីកក្នុងជំរៅមួយម៉ែត្រ) ហាលឱ្យស្ងួត ដាក់នៅគៀនទ្រុងឱ្យវាលិទ្ធ ។

៣. ជំងឺក្រិន :

ជំងឺក្រិន ជាជំងឺរបស់សត្វដែលនៅតូចៗនៅឡើយ ។ ជំងឺនេះច្រើនកើតនៅលើជ្រូកអាយុពី ១-៥ ខែ ដោយសារទ្រុងសើមជាប់ ខ្វះពន្លឺថ្ងៃ ជ្រូកមិនបានធ្វើចលនា (ដើរចុះឡើង) ឬក៏មកពីចំណីអាហារមិនត្រឹមត្រូវតាមក្បួនបច្ចេកទេស ។

ក. រោគសញ្ញា :

ក្រោយពេលជំងឺនេះរាតត្បាតអស់រយៈពេល ១-២ ខែ ទើបមានរោគសញ្ញាលេចចេញច្បាស់ ។

ដំបូង :

អន់ចំណី ស៊ីតែផ្តេសតែផ្តាស កកេររោមជ្រូកគ្នាឯង កកេរជញ្ជាំងបង្គោលទ្រុង ផឹកទឹកនោម ទឹកលាមក ។ ធ្វេញក្រដុះ កូនជ្រូកច្រើនកើតជំងឺរាគ ដោយសារស៊ី ផឹក តែផ្តេសតែផ្តាស ហើយជួនកាលកន្ត្រាក់ ខ្លួន ។

បន្ទាប់មក :

ឆ្អឹងប្រែប្រួលរាងរៅ ហើមគ្រប់សន្លាក់ឆ្អឹង ឆ្អឹងជើងកោងបណ្តាលឱ្យពិបាកដើរ មានជ្រូកខ្លះដើរលើក្បាលជង្គង់ ព្រោះខ្សោយជើងមុខទាំងពីរ ។ ខ្នងកោង ឆ្អឹងខ្នងក្រវេចក្រវក់ ទ្រូងចង្អៀត ហើមឆ្អឹងថ្គាមពិបាកដកដង្ហើម ។

លទ្ធផលចុងក្រោយគឺចិញ្ចឹមក្រធំ ហើយច្រើនមានជំងឺរាគ និងរលាកសួត ។

ខ. មូលហេតុ :

មកពីក្នុងទឹកដោះ និង ក្នុងចំណីអាហារខ្វះជាតិ កាល់ស្យូម ផូស ស្វ័រ វីតាមីនដេ និង ជាតិសាច់ ។ ជួនកាលក្នុងចំណីមិនខ្វះជាតិកាល់ស្យូម និង ផូស្វ័រទេ តែសមាមាត្ររបស់វាមិនសមស្រប ។

- ទ្រុងខ្វះពន្លឺថ្ងៃ ជ្រូកមិនបានធ្វើចលនានៅធ្លាខាងក្រៅ
- ដោយសារមានជំងឺរាគរូសយូរថ្ងៃ បានជាមិនអាចបឺតយកជាតិ កាល់ស្យូម និង ផូស្វ័របាន ។
- ដោយសារ Glande thyroïde មានសកម្មភាពខ្សោយ

គ. ព្យាបាល :

- ចំណីត្រូវមាន កាល់ស្យូម និង ផូស្វ័រគ្រប់គ្រាន់
- ទ្រុងត្រូវមានខ្យល់អាកាសចេញចូល មានពន្លឺថ្ងៃគ្រប់គ្រាន់ និង មានធ្លាសំរាប់ជ្រូកដើរ
- ឱ្យផឹកខ្លាញ់ត្រីមួយថ្ងៃ ១០ មល
- វីតាមីនដេចាក់សាច់មួយថ្ងៃម្តង 10.000UI ប្រើក្នុងរយៈពេល ៣-៥ ថ្ងៃ
- ឱ្យស៊ីកាកស្រា ឬ កាក Bière ។

IV - ជំងឺផ្សេងៗមួយចំនួន

១. ជំងឺរាគ

ក. រោគសញ្ញា :

ក្នុងទ្រុងមានលាមកប្រតេកប្រតាក ខ្លួនជ្រូកប្រឡាក់សុទ្ធតែលាមក ។ ក្នុងលាមកមានចំណីដែលមិនទាន់រលាយ ។

រាគ ១-២ ថ្ងៃ ជ្រូកចុះស្គម ស្បែកស្ងួត រោមបះ ដំណើរល្ហើយ ច្រើនដេក ។

ជួនកាលក្នុងលាមកមានជាតិរំអិល ជួនក៏មានទាំងឈាមផង ។ បើជំងឺនេះបណ្តាលមកពីជំងឺឆ្លងនោះ ខ្លួនជ្រូកឡើងកំដៅ ហើយច្រើនដេកមួយកន្លែង ។

ខ. មូលហេតុ :

បណ្តាលមកពី :-

- ការផ្លាស់ប្តូរអាកាសធាតុរហ័សពេក
- ស៊ីដោយចំណីផុះផ្សិត ជូរ ផ្អូម
- យកទឹកលាងអង្ករ លាងចាន ទុកយូរឡើងជូរទៅឱ្យជ្រូកស៊ី
- ជ្រូកមានជំងឺប៉េស្ត និង ជំងឺរាគកូនជ្រូក (Salmonella)
- ជ្រូកមានជំងឺប៉ារ៉ាស៊ីតគ្រប់ប្រភេទ
- ជ្រូករលាកពោះវៀន

គ. ព្យាបាល :

បើរាគដោយសារអាកាសធាតុត្រជាក់ នោះលាមករាគ តែមិនស្អុយទេ គ្មានឈាម គ្មានរំអិល អាចព្យាបាលដោយប្រើជាតិចត់ ។

- យកត្រួយត្របែកខ្ចី ឬ ត្រួយបណ្ដូលចេកដាក់ក្នុងទ្រុងឱ្យវាស៊ី
- យកស្លឹកត្របែកខ្ចី ៤-៥សន្លឹក ឬសំបកត្របែកដាំទឹកឱ្យវាផឹក (ត្រូវបង្អត់ទឹកវា ៤-៥ម៉ោង ឱ្យស្រេក ទើបស្រួលបញ្ចុកថ្នាំ)
- យកសំបកផ្លែមង្ឃុត ៤-៥ រំងាស់ទឹកឱ្យផឹក ដូចសំបកត្របែក ឬក៏ប្រើត្រួយពួចក៏បាន ។

ប្រសិនបើរាគដោយសារមានជំងឺរលាកពោះវៀន (លាមកមានរំអិល និង ឈាម) ត្រូវឱ្យផឹក Streptomycine ។

- ជ្រូកពី ១៥-៣០គក្រ : ផឹកម្ដង 0,5g Streptomycine មួយថ្ងៃ ២ ដង/ ផឹក ២ ថ្ងៃ ។
- ជ្រូកពី ៣០-១០០គក្រ : ផឹកម្ដងមួយក្រាម មួយថ្ងៃពីរដង ផឹកពីរថ្ងៃ ។
- ជ្រូកទំងន់លើសពី ១០០គក្រ : ផឹកពីរក្រាម មួយថ្ងៃពីរដង ផឹកពីរថ្ងៃ ។

បើរាគមានរំអិល :

យកស្លឹក Melon + សស៊ុត ។

ទៅតាមជ្រូកតូច ឬ ធំ ប្រើ ៥០-២០០ក្រ ស្លឹក Melon លាងស្អាត ចិញ្ច្រាំឱ្យល្អិតដូចសរសៃសក់ ។ យកសស៊ុត ២-៤ គ្រាប់លាយបញ្ចូលគ្នា ចៀនធ្វើជានំឱ្យជ្រូកស៊ី មួយថ្ងៃឱ្យស៊ី ពីរដង ក្នុងរយៈពេល ២-៣ ថ្ងៃ ។

- ឱ្យផឹក Guanidan ទៅតាមជ្រូកតូច ឬ ធំ ។

ឱ្យផឹកពី ១-១០ក្រ ក្នុងមួយថ្ងៃ ចែកជាពីរពេល ឱ្យក្នុងរយៈពេលបីថ្ងៃ ប៉ុន្តែត្រូវឱ្យជ្រូកផឹកទឹកឱ្យច្រើន ប្រសិនបើរាគផង ក្តៅផង ត្រូវចាក់ Antibiotique និង អញ្ជើញភ្នាក់ងារបសុពេទ្យឱ្យជួយព្យាបាល ។

២. ជំងឺទល់លាមក

ក. រោគសញ្ញា :

តាមធម្មតាលាមកជ្រូកច្រើនទន់ជ្រាយ ហើយក្នុងមួយថ្ងៃមួយយប់ជ្រូកជុះលាមកពី ១-៣គគ្រ ។ កាលណាទល់លាមក ជ្រូកប្រឹងជុះដោយពិបាក ចំកោងខ្នង កន្ទែកជើងក្រោយទាំងពីរ ជួនបង្ហាញនូវសភាពឈឺចាប់យ៉ាងខ្លាំង ។ ក្នុងសភាពខ្លាំង ពេលប្រឹងជុះ ត្រសាល់គូថលៀនចេញក្រៅ ។ ពេលជុះម្តងៗ លាមកតិច ដុំតូចៗផ្តុំគ្នាដូចលាមកពពែ ហើយជួនកាលមានសំបោរពណ៌សពទ្ធ័ជុំវិញដុំលាមក ។

ជ្រូកនោមតិចជាងធម្មតា ទៅតាមលក្ខណៈធ្ងន់ ឬស្រាល ទឹកនោមមានពណ៌លឿង ឬលឿងទុំ (កន្លែងដក់ទឹកនោមមានពណ៌ដូចទឹកតែចាស់) ។

ក្នុងលក្ខណៈទល់លាមកដោយសារជំងឺឆ្លង ជ្រូកក្តៅខ្លួន ជួនឡើងដល់ **៤០-៤១°C** (កាលណាគ្រុនក្តៅ ជ្រូកអន់ចំណី ឬក៏មិនស៊ីចំណី ស្បែកក្រហមជាងធម្មតា ភ្នែកក្រហម)

ខ. ការពារ និង ព្យាបាល :

ត្រូវឱ្យជ្រូកស៊ីចំណីមានជីវជាតិគ្រប់គ្រាន់ ហើយលាយថែមអំបិលបន្តិច ដើម្បីឱ្យជ្រូកស៊ីឆ្ងាញ់ ។ ត្រូវឱ្យស៊ីបន្លែស្រស់ (ត្រកួន) ។ ទ្រុងត្រូវមានខ្យល់អាកាសចេញចូល ហើយមានធ្លាសំរាប់ឱ្យជ្រូកធ្វើចលនាដើរចុះឡើង ។

- ក្នុងលក្ខណៈស្រាល អាចព្យាបាលដោយគ្រាន់តែឱ្យស៊ីបន្លែស្រស់ឱ្យច្រើន និង ផ្តល់ទឹកផឹកឱ្យបានគ្រប់គ្រាន់ ក៏អាចជា ។

- បើដុំលាមកស្ងួតខ្លាំង ត្រូវបញ្ចូលទឹកក្តៅឧណ្ហៗទៅក្នុងពោះវៀនឱ្យលាមកចេញក្រៅ ។ ប្រើទឹកពុះ ទុកឱ្យនៅក្តៅឧណ្ហៗ បញ្ចូលតាមបាតរហូតដល់ដុំលាមករឹងចេញអស់ (ទៅតាមជ្រូកតូច ឬធំ អាចប្រើទឹកបញ្ចូលពី ១-៣លីត្រ) ។

- ឱ្យផឹកថ្នាំបញ្ចុះ : Na_2SO_4 ឬ $MgSO_4$ ពី ៥០-១០០ក្រ ក្នុងមួយថ្ងៃ ។ ថ្នាំទាំងពីរមុខនេះជាថ្នាំម្សៅ ត្រូវដាក់ទឹកបន្តិចឱ្យថ្នាំរលាយសឹមឱ្យជ្រូកផឹក ។

- អាចឱ្យជ្រូកផឹកប្រេងល្ហុងខ្វង (Oleum ricini) ពី ៣០-៦០ក្រ បើជ្រូកខ្ជិលស៊ីចំណី យើងយកទឹកខ្មេះ ១-២ ស្លាបព្រាបាយ លាយជាមួយទឹកស្ករបន្តិចឱ្យវាផឹក ។

ក្នុងលក្ខណៈទល់លាមកផង ក្តៅផង ព្រមទាំងមិនស៊ីទៀត ត្រូវអញ្ជើញភ្នាក់ងារបសុពេទ្យ ជួយធ្វើអន្តរាគមន៍ ។

ប្រសិនបើគ្មានភ្នាក់ងារបសុពេទ្យនៅជិតនោះទេ អាច :-

- ចាក់ Streptomycine ឬ Pénicilline ឬ ក៏លាយថ្នាំទាំងពីរមុខនេះចូលគ្នា ចាក់ក្នុងរយៈពេលបីថ្ងៃ ។

កំរិតប្រើ :

Pénicilline 20.000UI/ ទំងន់ជ្រូក ១ គក្រ

Streptomycine 20mg/ ទំងន់ជ្រូក ១ គក្រ

មួយថ្ងៃចាក់ពីរដង ព្រឹក ល្ងាច ។

៙ ប្រសិនបើជ្រូកទល់លាមក ហើយក្តៅខ្លាំង ល្ងិតល្ងៃ ភ្នែកក្រហម ហើយមានចេញអាចម៍ភ្នែក នោះត្រូវសង្ស័យថាមានជំងឺប៉េស្តជ្រូក ។

៣‑ ជំងឺរលាកសួត

ក‑ រោគសញ្ញា :

ជំងឺនេះច្រើនកើតនៅលើជ្រូកអាយុ ២-៣ អាទិត្យ និង កូនជ្រូកក្រិនក្រធំធាត់ ។

កាលណាមានជំងឺនេះ ជ្រូកក្តៅ ដំណើរទោរទន់ ចូលចិត្តដេករោមបះ ជួនឈរញាក់មួយកន្លែង មិនស៊ីចំណី ។

ពិបាកដកដង្ហើម ដង្ហើមញាប់ ជួនមានដល់ ១០០ចង្វាក់ក្នុងមួយនាទី ។ នៅច្រមុះមានហៀរទឹកសំបោរ ហើយទឹកសំបោរនេះតិចទៅៗ រួចខះមានពណ៌លឿង ឬ ខៀវ ។ ជួនកាលក៏មានសំបោរស្ងួតកកជាក្រមរនៅរន្ធច្រមុះ ។

ជ្រូកឈឺ ច្រើនក្អកនៅពេលព្រឹកព្រលឹម ឬ ពេលធ្វើលឈ្បូរធរ រត់ជាន់គ្នា ។ បើទុកឱ្យជំងឺនេះបន្ទាយពេលវែង នោះនឹងបណ្តាលឱ្យជ្រូកចុះស្គម ដេលស្តីកមួយកន្លែង ត្របកភ្នែកឡើងខៀវជាំ ញ័រខ្លួនទទ្រើត ជួនកន្ត្រាក់ ។ បេះដូងដើរញាប់ពីដំបូង រួចបន្ទាប់មកយឺតទៅៗ រហូតដល់ផុតដង្ហើម ។

បើជំងឺមានលក្ខណៈធ្ងន់ ហើយព្យាបាលមិនទាន់ពេលវេលានោះ ជ្រូកឈឺអាចងាប់ក្នុងកំឡុងពី ២-៣ ថ្ងៃ ។ ជួនកាលជំងឺស្រាល តែបើព្យាបាលមិនបានត្រឹមត្រូវ នឹងក្លាយជាជំងឺរ៉ាំរ៉ៃ នាំឱ្យរីតតែពិបាកព្យាបាល។ ជួនក៏អាចនាំឱ្យរលាកស្រោមសួត ឬ ក៏រលាកសួតមានខ្ទុះ ងាយនឹងបណ្តាលឱ្យជ្រូកងាប់ ។

ខ. មូលហេតុ :

ជំងឺនេះច្រើនកើតនៅលើជ្រូកចិញ្ចឹមខ្វះលក្ខណៈអនាម័យ ។ ទ្រុងមិនស្អាត លាមក និង ទឹកនោមនៅកកកុញក្នុងទ្រុង ជះក្លិនពិបាកដកដង្ហើម ។

- អាកាសធាតុផ្លាស់ពីក្តៅទៅត្រជាក់រហ័សពេក ក៏អាចបណ្តាលឱ្យមានជំងឺរលាកសួត ។

- ក្រៅពីនេះក៏អាចបណ្តាលមកពីជំងឺឆ្លងនានា ដូចជាជំងឺសារទឹកជំងឺរាគកូនជ្រូក (Salmonella) ឬ ក៏បណ្តាលមកពីមានជំងឺព្រូនចង្អេះ និង ព្រូននៅសួតជាដើម ។

គ. ព្យាបាល :

ដាក់ជ្រូកឈឺឱ្យនៅដោយឡែកពីជ្រូកជា ដើម្បីងាយស្រួលក្នុងការថែទាំ និង ព្យាបាល ។

- ចាក់ Pénicilline 20.000 - 40.000UI/ ទំងន់ជ្រូក ១ គក្រ មួយថ្ងៃចាក់បីដង ព្រឹក ល្ងាច យប់

- ចាក់ Streptomycine 20 - 40 mg / ទំងន់ជ្រូក ១ គក្រ មួយថ្ងៃចាក់ពីរដង ព្រឹក ល្ងាច ។

អាចលាយថ្នាំទាំងពីរមុខនេះ ចាក់បញ្ចូលគ្នាក៏បាន ។

បើជ្រូកក្តៅខ្លាំង ឱ្យផឹក Aspirine ឬ APC ទៅតាមជ្រូកតូច ឬធំ អាចឱ្យពីកន្លះគ្រាប់ដល់ពីរគ្រាប់ ។

បើជ្រូកពិបាកដកដង្ហើម ចាក់ Cafein សើស្បែក ។

៤. ជំងឺព្រូនចង្អើះ (Ascaris Suum)

ព្រូនចង្អើះមានរាងមូលដូចចង្អើះ មានប្រវែងពី ១៥-៣០ សម។

ក. រោគសញ្ញា :

ជំងឺនេះបណ្ដាលឱ្យជ្រូកក្រធំ ចុះស្គម ខ្សោយ ជួនបណ្ដាលឱ្យក្អក ដោយសាររលាកសួត ។ ជួនកាលក៏បណ្ដាលឱ្យរាគ ដោយសារមានវិបល្លាសក្នុងការរំលាយអាហារ ។ បើព្រូនច្រើនអាចបណ្ដាលឱ្យស្ទះពោះវៀន ចុកពោះ ជួនកាលក្អួតចេញព្រូន ។

ខ. មូលហេតុ :

បណ្ដាលមកពីយើងឱ្យជ្រូកស៊ីបន្លែមិនស្អាត ។

គ. ព្យាបាល :

ត្រូវបញ្ចុះព្រូនឱ្យជ្រូក :-

១- Dipterex : 0,15 g / ទំងន់ជ្រូក ១ គក្រ ។

យកថ្នាំនេះទៅលាយជាមួយចំណី ហើយឱ្យវាស៊ីនៅពេលព្រឹក ។ មុនពេលឱ្យជ្រូកស៊ីចំណីលាយថ្នាំ ត្រូវបង្អត់វា ១២ ម៉ោងសិន ។

២- យកស្លាក្រៀម កិនឱ្យហ្មត់ ឱ្យស៊ី ៥-២០ក្រ ទៅតាមមាឌជ្រូកតូច ឬ ធំ ។

ឃ. ការពារ :

ត្រូវឧស្សាហ៍បញ្ចុះព្រូន ពិសេសចំពោះជ្រូកដែលទើបនឹងទិញយកមកចិញ្ចឹម ហើយនឹងមេជ្រូកមុនពេលដាក់ឈ្មោល ។ ត្រូវលាងបន្លែឱ្យស្អាត មុននឹងយកទៅឱ្យជ្រូកស៊ី ។ ហើយត្រូវបោសសំអាតទ្រុងជាប្រចាំ។

៥. ជំងឺរមាស់

ក. រោគសញ្ញា :

ជ្រូកដែលកើតរមាស់ ត្រដុសមិនឈប់ វាត្រដុសនឹងសរសរទ្រុង នឹងជញ្ជាំង ដែលអាចបណ្ដាលឱ្យរលាត់ស្បែក ។ កន្លែងកើតរមាស់ រង្គោះរោម ស្បែកគគ្រើម ។ ជ្រូកកើតរមាស់ស៊ីតិច ដេកតិច ក្រធំ ។

ខ. ព្យាបាល :

យកកន្ត្រៃកាត់រោមកន្លែងកើតរមាស់ រួចដុសលាងសាប៊ូ រួសវាឱ្យរបើកក្រមរ ។ ត្រូវដុសលាងកន្លែងមិនកើតរមាស់មុន សឹមលាងកន្លែងកើតរមាស់ជាក្រោយ ។ ដុសលាងស្អាតបាតហើយ សឹមដាក់ថ្នាំរមាស់ ។ បើកន្លែងកើតរមាស់ធំពេក លាបថ្នាំម្ដងមួយផ្នែកបានហើយ កុំលាបទាំងអស់ ព្រោះអាចបណ្ដាលឱ្យជ្រូកពុល ។

ប្រើប្រេងម៉ាស៊ីន :

យកក្រណាត់រុំចុងចង្កឹះ ជ្រលក់ប្រេងម៉ាស៊ីន លាបចំកន្លែងកើតរមាស់ដែលយើងបានដុសលាងស្អាតហើយ ។

មួយថ្ងៃលាបម្ដង ។ មិនអាចលាបម្ដង $\frac{1}{3}$ នៃខ្លួនវាទេ ។

លាយថ្នាំ :

- ស្ពាន់ធ័រ ៥០ក្រ - ម្សៅ DDT ៥ក្រ - ប្រេងម៉ាស៊ីន ១លីត្រ	លាយបញ្ចូលគ្នាឱ្យសព្វ

មុនពេលប្រើ យកដបថ្នាំនេះជ្រលក់ទឹកក្ដៅសិន ។

បើជំងឺរមាស់ខ្លាំង :

- ស្ពាន់ធ័រ ១០០ ក្រ
- កំបោររស់ ៥០ ក្រ
- ទឹក ៥ លីត្រ

លាយបញ្ចូលគ្នាឱ្យសព្វ មួយអាទិត្យលាបពីរដង ។

៦. ជំងឺចុងអង្ករ

ជំងឺចុងអង្ករបណ្ដាលមកពីពងព្រូន Taenia Solium របស់ មនុស្ស ។ គ្រាប់អង្ករដែលយើងឃើញក្នុងសាច់នោះ គឺជាពង Cysticercus Cellulosae នៃព្រូន Taenia Solium ។

ក. រោគសញ្ញា :

គ្មានរោគសញ្ញាច្បាស់លាស់ទេ វាទៅតាមកន្លែងដែលមានចុងអង្ករ ។ បើមាននៅលើអណ្ដាត វាបណ្ដាលឱ្យអណ្ដាតស្ពឹក បើកើតនៅលើជើង វាបណ្ដាលឱ្យពិបាកដើរ ។ បើកើតមានសព្វទីកន្លែង វាអាចបណ្ដាលឱ្យរលាកពោះវៀន រលាកថ្លើម និង រលាកសាច់ដុំ ពេលនោះរោគសញ្ញារបស់វាគឺមិនស៊ី រាគ ចុះស្គម ស្ពឹកស្រពន់ ហើយអាចងាប់ ។

ជំងឺចុងអង្ករច្រើនកើតនៅលើអណ្ដាត ក ស្មា សាច់ប្រឡោះឆ្អឹងជំនី និង បេះដូង ។

ខ. ការពារ :

មិនត្រូវឱ្យជ្រូកស៊ីលាមកមនុស្ស ។

គ. ព្យាបាល :

គ្មានថ្នាំព្យាបាលជ្រូកកើតជំងឺចុងអង្ករទេ ។

៧. ជំងឺពុលដំឡូងមី

ក. រោគសញ្ញា :

ពុលដោយសារស៊ីដំឡូងមីច្រើន ក៏ដូចជាពុលដោយសារស៊ីចំណីដទៃទៀតដែរ គឺបណ្តាលឱ្យជ្រូកហោវហត់ ក្អួតចង្អោរ ដើរវិលវល់ ដង្ហើមញាប់ ។ បើពុលខ្លាំង ហើយព្យាបាលមិនទាន់ពេលវេលា អាចបណ្តាលឱ្យជ្រូកងាប់ ។

ខ. ការពារ :

មិនត្រូវឱ្យស៊ីដំឡូងមីច្រើនពេកទេ ពិសេសដំឡូងមីស្រស់ ។ ត្រូវបង្ហាត់ជ្រូកឱ្យស៊ីបន្តិចម្តងៗ ហើយត្រូវស្ងោរឱ្យឆ្អិន ឬ ក៏ត្រាំទឹក ១២ម៉ោងមុនពេលឱ្យជ្រូកស៊ី ។

គ. ព្យាបាល :

យកវាទៅដាក់នៅកន្លែងដែលមានខ្យល់អាកាស រួចលាងក្រពះឱ្យវា គឺធ្វើយ៉ាងណាឱ្យវាក្អួត រួចហើយឱ្យផឹកទឹកក្រូចឆ្មាលាយស្ករ បន្ទាប់មកឱ្យផឹកទឹកសណ្តែកបាយ ។

៨. ជំងឺពុលអំបិល

ពុលដោយសារស៊ីអំបិល (NaCl) ច្រើនពេក ។ ជំងឺនេះយើងជួបប្រទះច្រើននៅលើជ្រូក ។

ក. រោគសញ្ញា :

ពុលខ្លាំង :

ញ័រខ្លួនទទ្រើក ដើរវិលវល់ កន្ត្រាក់ខ្លួន ។ បើខ្លាំងមែនទែនវាអាចសន្លប់ ហើយពីរ បីថ្ងៃក្រោយមកងាប់ ។

ពុលតិច :

ស្រេកទឹក រមាស់ ទល់លាមក ២-៣ ថ្ងៃក្រោយមក ជ្រូកហេវហត់ មានសភាពដូចជាថ្លង់ និង ងងឹតភ្នែក ។ មិនស៊ី ដេកកន្ត្រាក់ជើង រឹងថ្គាម កំដៅខ្លួនឡើង ជួនធម្មតា ។ កន្ត្រាក់ខ្លួនក្នុង ១០ នាទីម្តង ។ ៥-៦ ថ្ងៃក្រោយមកងាប់ ។

- ចំនួនអំបិល អាចឱ្យជ្រូកពុលគឺ ៣,៧ក្រ/ទំងន់ជ្រូក ១គក្រ ។

ខ. ការពារ :

ប្រយ័ត្នក្នុងចំណីមានអំបិលច្រើន

- ចំពោះជ្រូកធំ មួយថ្ងៃឱ្យ ១៥ក្រ អំបិល
- ចំពោះជ្រូកតូច មួយថ្ងៃឱ្យ ៥ក្រ អំបិល ។

គ. ព្យាបាល

- ចាក់ Gluconate de Calcium 20 - 40 cc / ចាក់សរសៃ
- ចាក់ សេរ៉ូមផ្អែម 50 - 100 ml / ចាក់សរសៃ
- ចាក់ Sulfate de Magnésium 5 - 10 ml / ចាក់សាច់
- ឱ្យផឹក $CuSO_4$ 0,5 - 1 g
- ចាក់ Cafein 2,5ml / ចាក់សាច់ ។

ចេញផ្សាយហើយ !

រឿង មហារាជនីក្រហម

ជាស្នាដៃប្រែសំរួលដោយ

បណ្ឌិត ជា ណេង

មាតិការឿង

ភាគ I ផ្នែកចិញ្ចឹមជ្រូក ទំព័រ

I សភាពការណ៍ចិញ្ចឹមជ្រូក ១

II ពូជជ្រូក និង របៀបបង្កាត់ពូជ ៤

III ចំណីសំរាប់ជ្រូក ២០

IV របៀបចិញ្ចឹមមេជ្រូក ៤១

A - មេជ្រូកមុនពេលដាក់ឈ្មោល ៤១

B - មេជ្រូកធើម ៤៨

C - មេជ្រូកបំបៅកូន ៥៨

V របៀមចិញ្ចឹមកូនជ្រូកបៅដោះ ៦៤

VI របៀបចិញ្ចឹមជ្រូកសាច់ ៧៦

VII របៀបចិញ្ចឹមជ្រូកបា ៨៣

VIII របៀបជ្រើសរើសជ្រូកទុកធ្វើពូជ ៨៥

IX អំពីទ្រុង និង កិច្ចការមួយចំនួន ផ្នែកចិញ្ចឹមសត្វ និង បសុព្យាបាល ៨៧

ភាគ II ផ្នែក បសុព្យាបាល

I **ជំងឺឆ្លង** ៩៣

១ - ជំងឺប៉េស្ត ៩៣

២ - ជំងឺសារទឹក ៩៦

៣ - ជំងឺរាគកូនជ្រូក ៩៩

៤ - ជំងឺកញ្ជ្រិល ១០២

II ជំងឺមេជ្រូក ១០៥
១ - ជំងឺរលូតកូន ១០៥
២ - ជំងឺពិបាកកើតកូន ១០៨
៣ - ជំងឺធ្លាក់សុកមិនអស់ ១១០
៤ - ជំងឺរលាកសួន ១១២
៥ - ជំងឺរលាកដោះ ១១៤
III ជំងឺកូនជ្រូក ១១៧
១ - ជំងឺរលាកថ្វីត ១១៧
២ - ជំងឺលាមកស ១១៩
៣ - ជំងឺក្រិន ១២២
IV ជំងឺផ្សេងៗមួយចំនួន ១២៤
១ - ជំងឺភាគ ១២៤
២ - ជំងឺទល់លាមក ១២៧
៣ - ជំងឺរលាកសួត ១៣០
៤ - ជំងឺព្រូនចង្កើះ ១៣២
៥ - ជំងឺរមាស់ ១៣៣
៦ - ជំងឺចុងអង្ករ ១៣៥
៧ - ជំងឺពុលជំឡូងមី ១៣៦
៨ - ជំងឺពុលអំបិល ១៣៧

ឧបត្ថម្ភការបោះផ្សាយដោយ

ឯកឧត្តម **ឈា សុខ**
រដ្ឋលេខាធិការ ក្រសួង កសិកម្ម
រុក្ខាប្រមាញ់ និង នេសាទ

ឆ្នាំ ១៩៩៦

3000 ₫